

วารสารทหารพัฒนา

Armed Forces Development Command Journal

ปีที่ 45 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม - เมษายน 2564

- พระบรมราโชบายด้านการศึกษากับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
The Royal Guidance on Education with Sustainable Community Development
- การประยุกต์ใช้รูปแบบกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนงาน
ตามนโยบาย ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
Patterns of Participatory Public Policy Formulation for running the policy of
Commanding General of Armed Forces Development Command
- โครงการ “คนละครึ่ง” ในห้วงการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19
50:50 Co-Payment Scheme in COVID-19 Situation

พลเอก เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์
ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

ประวัติ
พลเอก เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์
ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

การศึกษา

พ.ศ.2521	โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย รุ่นที่ 20-22
พ.ศ.2523	โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 21
พ.ศ.2528	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 32
พ.ศ.2537	โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 72
พ.ศ.2559	หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59
พ.ศ.2563	หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 8

ตำแหน่งหน้าที่สำคัญในอดีต

พ.ศ.2545	ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ 25 กรมทหารม้าที่ 4 รักษาพระองค์
พ.ศ.2552	ผู้อำนวยการกองเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมยุทธการทหารบก
พ.ศ.2555	เสนาธิการกองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์
พ.ศ.2557	รองผู้บัญชาการกองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์
พ.ศ.2558	ผู้บัญชาการกองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์
พ.ศ.2560	เจ้ากรมยุทธการทหารบก
พ.ศ.2561	รองเสนาธิการทหารบก
พ.ศ.2562	เสนาธิการทหาร
พ.ศ.2563 - ปัจจุบัน	ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

เครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญอิสริยาภรณ์

พ.ศ.2533	จักรถาภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.)
พ.ศ.2534	เหรียญพิทักษ์เสรีชน ชั้น 2 ประเภท 2
พ.ศ.2535	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)
พ.ศ.2542	ตริตาภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)
พ.ศ.2542	เหรียญจักรมาลา
พ.ศ.2548	ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.)
พ.ศ.2550	ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.)
พ.ศ.2553	ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.)
พ.ศ.2558	ประถมาภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.)
พ.ศ.2563	มหาวชิรมงกุฎ (ม.ว.ม.)

พลเอก นเรนทร์ สิริภูบาล
ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ประวัติ

พลเอก นเรนทร์ สิริภูบาล

ผู้อำนวยการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

การศึกษา

พ.ศ.2523	โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 21
พ.ศ.2528	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 32
พ.ศ.2537	โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 72
พ.ศ.2557	หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 56
พ.ศ.2561	หลักสูตรจิตอาสา “หลักสูตรหลักประจำ” รุ่นที่ 2/61 “เป็นเบา เป็น แม่พิมพ์”

ตำแหน่งหน้าที่สำคัญในอดีต

พ.ศ.2543	ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ 7
พ.ศ.2546	ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ 12
พ.ศ.2548	ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32 สำนักงานพัฒนาภาค 3 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
พ.ศ.2552	ผู้อำนวยการสำนักงานสนับสนุน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
พ.ศ.2555	ผู้ช่วยผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
พ.ศ.2558	รองเสนาธิการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
พ.ศ.2559	เสนาธิการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
พ.ศ.2561	รองผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
พ.ศ.2561	ผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
พ.ศ.2563 - ปัจจุบัน	ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

เครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญอิสริยาภรณ์

พ.ศ.2530	จักรยาภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.)
พ.ศ.2532	จักรยาภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.), เหรียญพิทักษ์เสรีชน ชั้น 2 ประเภท 2
พ.ศ.2535	เหรียญราชการชายแดน
พ.ศ.2536	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)
พ.ศ.2538	เหรียญจักรมาลา
พ.ศ.2541	ตริตาภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)
พ.ศ.2549	ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.)
พ.ศ.2552	ประดมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.)
พ.ศ.2555	ประดมาภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.)
พ.ศ.2560	มหาวชิรมงกุฎ (ม.ว.ม.)
พ.ศ.2563	มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)

วารสารทหารพัฒนาได้ดำเนินการตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ พ.ศ.2519 ปัจจุบันเป็นวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI (Thai-Journal Citation Index Centre) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยมีนโยบายการจัดพิมพ์ ดังนี้

วัตถุประสงค์

เผยแพร่องค์ความรู้และวิทยาการ ด้านการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน ดังนี้

- นโยบายสาธารณะ
- การพัฒนาชุมชน
- การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การบรรเทาสาธารณภัย
- เกษตรกรรมและการสัตว
- เทคโนโลยีและนวัตกรรม

ชนิดของเรื่องที่จะตีพิมพ์

บทความวิจัยและบทความวิชาการตามวัตถุประสงค์ของวารสารทหารพัฒนา รวมทั้งบทความพิเศษ

นโยบายการพิจารณา

1. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ ต้องผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Reviewer) ในสาขาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 2 ท่าน/1 บทความ โดยผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-Blind Peer Review)
2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาของวารสารฯ หรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด
3. บทความ ข้อเขียน ภาพประกอบ และตารางประกอบ ที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นและความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงฝ่ายเดียว ไม่เกี่ยวข้องกับหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา แต่อย่างใด
4. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตัดสินใจตีพิมพ์บทความในวารสาร

กำหนดการเผยแพร่

จัดทำวารสาร เป็น 3 ฉบับ/ปี คือ ฉบับที่ 1 : ม.ค.-เม.ย., ฉบับที่ 2 : พ.ค.-ส.ค. และ ฉบับที่ 3 : ก.ย.-ธ.ค.

การส่งบทความ

ผู้สนใจเสนอบทความสามารถส่งบทความถึง กองบรรณาธิการวารสารทหารพัฒนาได้โดยช่องทาง ดังนี้

1. ทางระบบการจัดการวารสารออนไลน์ ThaiJo ได้ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AFDCJournal/>
2. ทางอีเมล: editor.mdjournal@gmail.com
3. ทางไปรษณีย์ถึง กองบรรณาธิการวารสารทหารพัฒนา ชั้น 3 อาคารสำนักงานทหารพัฒนา 8 ถนนนางประชาพัฒนา แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210

รายชื่อผู้จัดทำวารสารการพัฒนา

คณะกรรมการที่ปรึกษา

พลเอก นเรนทร์ สิริภูบาล	ประธานกรรมการที่ปรึกษา
พลโท กิตติพงศ์ กาญจนาคม	รองประธานกรรมการที่ปรึกษา
พลโท อนุสรณ์ คุ่มอัชกร	รองประธานกรรมการที่ปรึกษา
พลโท ธวัชชัย ตะนุดิษฐ์	กรรมการที่ปรึกษา
พลโท ณัฏฐพล จันทร์สกลัน	กรรมการที่ปรึกษา
พลตรี ปิยะพล ผลาสินธุ์	กรรมการที่ปรึกษา
พลตรี วิสุทธิ์ บุญสุริยกันต์	กรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการดำเนินงาน

พลตรี กฤษณ์ชัย จานงค์เนียร	รองประธานกรรมการดำเนินงาน
พลตรี นนวัฒน์ ภักดีพงศ์พิษณุ	รองประธานกรรมการดำเนินงาน
พลตรี สมบัติ อัญญะวัน	พลตรี ธีระยุทธ จันทิ์ชัย
พลตรี ดำรงค์ คงเดช	พลตรี กฤษณ์ จันทนิยม
พลตรี นำพล คงพันธ์	พลตรี ธนินทร์ พู่ทองคำ

บรรณาธิการ

พลตรี นพดล ปันทอง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พันเอก บัญชา หารินเดช

กองบรรณาธิการ

พลเอก ดร.ปัทมา สันตินิยม	มหาวิทยาลัยเกริก
พลตรี ดร.อรรถเดช ประทีปอุษานนท์	สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
ศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล ครอบเลี้ยง	Midwestern State University
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.ประพนธ์ สหพัฒนา	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมนึกทิพย์ จิตสว่าง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แยมนิล	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ปารณีย์ ปรียากร	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปียากร หวังมหาพร	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ นายสัตวแพทย์ ดร.กัมพล แก้วเกษ	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวัธ สาคกริก	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณพร เดชะโกศิยวัฒน์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองใหญ่ อัยยะวรกุล	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยเอก ดร.สุทธิพงษ์ มีโย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร ประวิติรุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุปราณี ธรรมพิทักษ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันเอก ดร.กนก วีรวงศ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย สัจจาพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรชัย กุลชัย	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ดร.สหภาพ ดอกแก้ว	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ดร.ศิริส ทองเชื้อ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
สัตวแพทย์หญิง ศุภางรณ์ เต็มยอด	กรมปศุสัตว์
พันเอกหญิง ดร.อุมาดา ปันทอง	หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
พันเอก นายแพทย์ ยรรยงค์ อิมสุวรรณ	หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
พันเอก ดร.รณนทน์ รัตนโสภณ	หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
พันเอก ดร.สมาน จันทิ์ชัย	หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
พันเอกหญิง ดร.อภินันท์ ทองเนียม	หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
พันโทหญิง ดร.ณิชาพัฒน์ เพิ่มทองอินทร์	หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
เรือโท ดร.ภูริสสินท์ ลักษณะ	หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
จ่าสิบเอกหญิง ดร.ภัสสินท์ รัตกลาง	หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ฝ่ายวิชาการ

พันเอกหญิง คัมภีร์ เกษมเศรษฐ์	พันเอก ดร.สมาน จันทิ์ชัย
พันเอกหญิง พิราวรรณ อำไพ	พันเอกหญิง สุทธาทิพย์ พันธุ์เยี่ยม
พันโทหญิง สุชาดา สรรพพานิช	ร้อยเอก หลุยส์ มหาเกียรติกุล
ร้อยโทหญิง สุชนันท์ เมธยาภา	ร้อยโทหญิง ขาวขวัญ จิตตะเสนีย์

ฝ่ายจัดการ

นาวาโทหญิง ปรีญา มีเวช	นาวาตรีหญิง วรรณนันทา ฉัตรชัยจวน
เรืออากาศโท ธีระพัฒน์ ศรีสังข์	จ่าสิบเอก สัมพันธ์ พลเสนา
จ่าสิบโทหญิง ดลธร จินดารัตน์	สิบโท อภิชาติ บุญพุทธิ

สวัสดิ์ท่านผู้อ่านทุกท่าน

นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2519 วารสารทหารพัฒนา ฉบับที่ 1 ได้เริ่มตีพิมพ์สู่สายตาผู้อ่าน จนถึงวันนี้ได้รับใช้ท่านผู้อ่านมาแล้วถึง 45 ปี โดยวารสารทหารพัฒนา ได้ทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราว เผยแพร่วิทยาการ และองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในทุกด้านของการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเป็นภารกิจหลักของหน่วย ให้กำลังพลส่วนราชการ ประชาชน ได้รู้เห็นและรับทราบถึงการเข้าปฏิบัติงานของพี่น้องนักรบสีน้ำเงินในนาม กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ หรือ กรป.กลาง จวบจนเปลี่ยนนามหน่วยเป็น หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา หรือ นทพ. ซึ่งผลงานเป็นที่รับทราบโดยทั่วกันว่าได้ผลดีเป็นอย่างยิ่ง ประชาชนทุกระดับให้ความสำคัญและให้ความสนใจในงานพัฒนาของหน่วยเป็นอย่างมาก จะเห็นได้ว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยเข้าปฏิบัติงานพัฒนาในพื้นที่ใด ๆ จะได้รับความร่วมมือจากประชาชนและส่วนราชการในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นอย่างดี หรือแม้แต่ในระดับชาติก็ให้ความสำคัญกับงานพัฒนาของ นทพ. เป็นอย่างมากเช่นกัน ซึ่งนับได้ว่าประสบการณ์และช่วงเวลาที่ผ่านมา วารสารทหารพัฒนา ได้ผ่านห้วงเวลาต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กับสถานการณ์ในประเทศ และสถานการณ์โลก ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และเมื่อพิจารณาจากปัจจัยปัจจุบันและอนาคตภายใต้บริบทการดำเนินงานพัฒนาประเทศของหน่วย พบว่า นทพ. ที่มีองค์ความรู้เกิดขึ้นมากมายทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล การสร้างความคิดใหม่ ๆ ตามวิชาการสมัยใหม่ การจัดการความรู้ที่หลากหลาย การสร้างเครือข่ายกับบุคคลที่มีองค์ความรู้ในเชิงวิชาการและการวิจัยในแบบสหสาขาวิชา เมื่อนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติราชการ จะเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งที่จะส่งผลให้กำลังพล นทพ. เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง

วารสารทหารพัฒนา ฉบับนี้ เป็นฉบับอุดมฤกษ์ของปีพุทธศักราช 2564 ซึ่งได้มีการปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาตามนโยบายของ พลเอก นเรนทร์ สิริภูบาล ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ที่กรุณาให้แนวทางในการพัฒนาเนื้อหาและจัดทำวารสารฯ ให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre / ศูนย์ TCI) มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ การวิจัยด้านการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน ในสาขา 1) ด้านนโยบายสาธารณะ 2) ด้านการพัฒนาชุมชน 3) ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการบรรเทาสาธารณภัย 5) ด้านการเกษตรกรรมและการสัตว์ และ 6) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดย วารสารทหารพัฒนาฉบับนี้ ขอร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวคิดแนวทาง รวมทั้งกรณีศึกษาทั้งภายในและภายนอกกระทรวงกลาโหม เริ่มด้วยบทความพิเศษเนื่องในวันจักรี 6 เมษายน ด้วยการน้อมรำลึกและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะสถาบันพระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ที่มีพระมหากรุณาธิคุณแผ่ไพศาลเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน และความมั่นคงของชาติไทยมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน บทความพิเศษกรณีศึกษาการพัฒนากระแสน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตรจากแหล่งน้ำบาดาลสำนักงานสภามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ และบทความวิชาการ จำนวน 5 เรื่อง

สุดท้ายฝากบอกต่อ สำหรับท่านที่สนใจ วารสารทหารพัฒนาฉบับปรับปรุงใหม่ ท่านสามารถเปิดอ่านหรือ Download ได้ที่เว็บไซต์สำนักงานทหารพัฒนา <http://mdo.rtarf.mi.th/varasan/varasan.html> หรือทางหน้าเว็บไซต์ระบบThaiJo ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AFDCJournal/index> พบกันใหม่ฉบับหน้า สวัสดิ์ครับ

พลตรี

(นพดล ปันทอง)
บรรณาธิการ

สารบัญ

CONTENTS

บทความวิชาการ

1

1. พระบรมราโชบายด้านการศึกษากับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
The Royal Guidance on Education with Sustainable Community Development

11

2. การประยุกต์ใช้รูปแบบกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนงานตามนโยบาย ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
Patterns of Participatory Public Policy Formulation for running the policy of Commanding General of Armed Forces Development Command

21

3. แนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
Guidelines for promoting beef cattle production of Armed Forces Development Command

29

4. การจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในภาคใต้ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
Armed Forces Development Command's Southern Flood Risk Management

37

5. โครงการ “คนละครึ่ง” ในห้วงการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19
50:50 Co-Payment Scheme in COVID-19 Situation

บทความพิเศษ

- วันจักรี 6 เมษายน
- กรณีศึกษาการพัฒนาระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตรจากแหล่งน้ำบาดาล สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น

พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี

คำว่า กษัตริย์ หรือพระมหากษัตริย์ มีความหมายถึง นักรบผู้ยิ่งใหญ่ พระราชภารกิจสำคัญประการหนึ่งของพระมหากษัตริย์คือ การปกป้องรักษาพระราชอาณาจักร และขยายพระราชอาณาเขตให้กว้างใหญ่ไพศาลไปยังดินแดนแคว้นอื่น เพื่อแสดงถึงพระราชอำนาจตามลักษณะของรัฐแบบจารีต

ในยามศึกสงคราม พระมหากษัตริย์ทรงเป็นจอมทัพที่ทรงพระปรีชาสามารถและเป็นผู้นำทัพที่เข้มแข็งกล้าหาญ และเด็ดเดี่ยวในสมรภูมิรบ

ในสมัยประวัติศาสตร์ ปรากฏวีรกรรมของพระมหากษัตริย์ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นชาตินักรบผู้ยิ่งใหญ่ ทรงนำทัพต่อสู้กับข้าศึกอย่างไม่หวาดหวั่น จนอริราชศัตรูต้องแพ้อำนาจไปในที่สุด

ด้วยเหตุนี้ สถาบันพระมหากษัตริย์จึงมีความสำคัญ และเป็นศูนย์รวมจิตใจของราษฎรมาทุกยุคสมัย ในฐานะผู้ปกครองที่สร้างสรรค์ความมั่นคงและผาสุกร่มเย็นแก่ชาติบ้านเมือง วัฒนธรรมการปกครองนี้ได้ผูกพันอย่างแน่นแฟ้นยาวนานตราบถึงปัจจุบัน

พระมหากษัตริย์ในสมัยสุโขทัย ทรงปกครองดูแลทุกข์สุขของราษฎรอย่างใกล้ชิดเสมือนบิดาปกครองบุตร ทรงสั่งสอนราษฎรให้กระทำความดีตามหลักธรรมของพระบวรพุทธศาสนา บ้านเมืองจึงมีความสงบร่มเย็นและเจริญรุ่งเรืองทั้งทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม

สมัยอยุธยา เป็นเวลากว่า 400 ปี สถาบันพระมหากษัตริย์ยึดคติเทวราชาเป็นสมมติเทพ หรือเทพเจ้าผู้อวตารลงมาดูแลทุกข์สุขของราษฎร จึงเป็นผู้มีอำนาจบุญญาบารมี และทรงเป็น “ธรรมราชา” ผู้ทรงไว้ซึ่งทศพิธราชธรรม

สมัยธนบุรี พระมหากษัตริย์เป็นจอมทัพผู้เกรียงไกร ทรงกอบกู้เอกราชและสร้างชาติบ้านเมืองให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง ทรงเป็นผู้ที่มีความเด็ดเดี่ยวกล้าหาญและทรงทำศึกสงครามตลอดรัชสมัย

สมัยรัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์ทั้ง 10 พระองค์ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานับการ เพื่อประโยชน์สุขแก่ปวงอาณาประชาราษฎร์และชาติบ้านเมืองเป็นอเนกประการ ยังผลให้พสกนิกรอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขภายใต้ร่มพระบารมี ตลอด 239 ปี สืบมาจนถึงทุกวันนี้

วันจักรี 6 เมษายน

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1
เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นปฐมบรมกษัตริย์
แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์

บทนำ

วันจักรี (Chakri Memorial Day) ตรงกับวันที่ 6 เมษายนของทุกปี อันเนื่องมาจากเมื่อวันที่ 6 เมษายน พุทธศักราช 2325 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช หรือพระรามาธิบดีที่ 1 ทรงเสด็จปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีและเป็นวันครบรอบการก่อตั้งราชวงศ์จักรี

ความสำคัญ

วันจักรี (Chakri Memorial Day) คือ วันที่ระลึกถึงมหาจักรีบรมราชวงศ์ เป็นวันที่ พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหจักรีบรมนาถ พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เสด็จปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกแห่งราชวงศ์จักรี อีกทั้งยังเริ่มก่อสร้างพระนครแห่งใหม่ในนาม กรุงเทพมหานครบวรรัตนโกสินทร์ ที่นับว่าเป็นเมืองหลวงแห่งใหม่ถัดจากกรุงธนบุรี ซึ่งเมื่อครั้งที่กรุงธนบุรีเป็นราชธานีนั้น มีอาณาบริเวณรวมทั้งสองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้เป็นเมืองหลวงที่มีแม่น้ำไหลผ่านกลางเมือง ต่อมา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงเปลี่ยนนามใหม่ จากกรุงเทพมหานครบวรรัตนโกสินทร์ เป็น กรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทร์ ซึ่งช่วงเวลาตั้งแต่ก่อตั้งกรุงเทพมหานครฯ เมื่อปี พุทธศักราช 2325 มักเรียกกันว่า สมัยรัตนโกสินทร์ เช่นเดียวกับที่เคยเรียกยุคสมัยที่ผ่านมาในสยาม โดยพระเจ้าแผ่นดินในสมัยรัตนโกสินทร์นี้ได้สืบสันตติวงศ์ต่อเนื่องกันมาในราชวงศ์เดียวกันจนถึงปัจจุบัน

จากบันทึกตามประวัติศาสตร์ระบุว่า ในปี พุทธศักราช 2416 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้หล่อพระบรมรูปของบูรพมหากษัตริย์ 4 พระองค์ (รัชกาลที่ 1-รัชกาลที่ 4) ขึ้นประดิษฐานเอาไว้สำหรับให้พระมหากษัตริย์พระองค์ต่อ ๆ ไป ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ และประชาชนทั่วไปได้ถวายความเคารพสักการะ เพื่อเป็นการระลึกถึงพระมหากษัตริย์เป็นธรรมเนียมปีละหนึ่งครั้ง และได้โปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญไปประดิษฐานยังพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ต่อมาก็ได้มีการเปลี่ยนสถานที่ประดิษฐานหลายต่อหลายครั้ง

จนมาถึงในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พระองค์ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้เคลื่อนย้ายพระบรมรูปของบูรพมหากษัตริย์ 4 พระองค์มาไว้ ณ ปราสาทเทพบิดร ภายในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พร้อมกับพระบรมรูปของรัชกาลที่ 5 พระชนกนาถ ซึ่งพระที่นั่งสำหรับประดิษฐานพระบรมรูปองค์นี้ รัชกาลที่ 6 ทรงโปรดให้ซ่อมแซมจากพุทธปรังก์ปราสาทเพื่อการนี้โดยเฉพาะ และได้พระราชทานพระนามว่า ปราสาทเทพบิดร โดยได้มีการซ่อมแซมและประดิษฐานพระบรมรูปทั้ง 5 รัชกาลแล้วเสร็จในเดือนเมษายน พุทธศักราช 2461 จากนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมีพระบรมราชโองการประกาศตั้งพระราชพิธีถวายบังคมพระบรมรูปขึ้นในวันที่ 6 เมษายนปีเดียวกัน อีกทั้งยังโปรดให้เรียกวันที่ 6 เมษายนนี้ว่า วันจักรี

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (พุทธศักราช 2325-2352)

พระปฐมบรมราชโองการ

“...พรรณพฤษภขลธิ์ แลสิ่งของในแผ่นดิน
ทั่วเขตพระนคร ซึ่งหาผู้หวงแทนมิได้นั้น
ตามแต่สมณชีพราหมณาจารย์ราษฎรปรารถนาเถิด...”

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระมหากษัตริย์
รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ 30 มีนาคม
พุทธศักราช 2279 หลังจากเสด็จขึ้นครองราชย์ ทรงดำรงอยู่ในสิริราชสมบัติ
นาน 28 ปีเศษ จนถึงวันเสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 7 กันยายน พุทธศักราช 2352
รวมพระชนมพรรษาได้ 74 พรรษา พระองค์มีพระราชประวัติดีเด่นงดงาม
ทั้งในราชการทหารและพลเรือนมาตลอดพระชนม์ชีพ

พระราชกรณียกิจแรกในการสถาปนาความมั่นคงให้แก่ประเทศ คือการย้ายราชธานี จากกรุงธนบุรีซึ่งอยู่
ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา มายังฝั่งตะวันออก คือฝั่งกรุงเทพฯ ที่ชาวต่างชาติเรียกว่า “บางกอก” ด้วยเหตุที่
กรุงธนบุรีคับแคบ และมีวัดหนาอยู่ทั้งสองด้าน ทำให้ไม่สามารถขยายอาณาเขตของพระราชวังให้กว้างขวางออกไปได้
ทั้งยังยากต่อการป้องกันรักษาพระนครด้วย

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
ทรงตั้งพระราชปณิธานในอันที่จะทำนุบำรุงอาณา
ประชาราษฎร์ ดังที่ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในนิราศ
เรื่อง รบพม่าที่ท่าดินแดง อันเป็นนิราศเรื่องแรกของ
กรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อบันทึกเหตุการณ์ช่วงที่ทรงยกทัพ
ไปรบกับพม่า ณ ตำบลท่าดินแดง จังหวัดกาญจนบุรี

จากพระราชปณิธานดังกล่าว พระองค์จึงทรงฟื้นฟูพระราชประเพณี และทรงบำรุงขวัญประชาชน ด้วยการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมทุกแขนง จากสมัยกรุงศรีอยุธยา นับเริ่มจากการสร้างราชธานีใหม่เมื่อพุทธศักราช 2325 ที่มาแล้วเสร็จใน พุทธศักราช 2328 และได้พระราชทานนามว่า “กรุงเทพมหานครบวรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยาหมหาดิลก ภพนพรัตน์ราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถานอมรพิมาน อวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์” หรือเรียกนามย่อว่า “กรุงรัตนโกสินทร์” ซึ่งต่อมาในรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเปลี่ยนจากคำว่า “บวรรัตนโกสินทร์” เป็น “อมรรัตนโกสินทร์” ในปีเดียวกับที่โปรดให้ทำการสถาปนาราชธานีแห่งใหม่นั้น ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ทำพิธีมหามงคลราชาภิเษก เจ้าพระยาสุรสีห์พิชฌุธาธิราช พระอนุชาธิราชเจ้า ขึ้นเป็นสมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท กรมพระราชวังบวรสถานมงคล

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

นอกจากนั้น เมื่อพุทธศักราช 2326 ยังโปรดให้สร้างวัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือวัดพระแก้ว ขึ้นภายในพระบรมมหาราชวังเช่นเดียวกับครั้งกรุงศรีอยุธยา และในปีต่อมาโปรดให้อัญเชิญ “พระพุทธรูปมหาณิรัตน์ปฏิมากร” จากหอพระแก้วในพระราชวังเดิมกรุงธนบุรี ขึ้นประดิษฐานในพระอาราม เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่พระนครและอาณาประชาราษฎร์สืบไป

สงครามเก้าทัพ

กฎหมายตราสามดวง

สงครามเก้าทัพ เป็นสงครามระหว่างกรุงรัตนโกสินทร์กับอาณาจักรพม่า หลังจากທີ່พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้สถาปนากษัตริย์รัตนโกสินทร์ เป็นราชธานีแห่งใหม่ เวลานั้นบ้านเมืองอยู่ในช่วงผ่านศึกสงครามมาใหม่ ๆ ทั้งการสร้างบ้านแปลงเมือง รวมทั้งปราสาทราชวังต่างๆ ในปี พุทธศักราช 2328 พระเจ้าปดุง กษัตริย์อังวะ หลังจากบมรราชาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์พม่าแล้ว ต้องการประกาศแสนยานุภาพ เผยแผ่อิทธิพล โดยได้ทำสงครามรวบรวมเมืองเล็กเมืองน้อยรวมถึงเมืองประเทศราชให้เป็นปึกแผ่น แล้วก็ได้ยกกองกำลังเข้ามาตีไทย โดยมีจุดประสงค์ทำสงครามเพื่อทำลายกรุงรัตนโกสินทร์ให้พินาศย่อยยับเหมือนเช่นกรุงศรีอยุธยา

ในด้านการบริหารปกครอง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในบ้านเมือง เมื่อพุทธศักราช 2337 พระองค์โปรดให้ชำระกฎหมายเก่าที่มีมาแต่ครั้งโบราณ โดยการรวบรวมเป็นประมวลกฎหมายขึ้น และจารึกลงสมุดไว้เป็นหลักฐาน 3 ฉบับ เรียกว่า กฎหมายตราสามดวง

สำหรับด้านการพระศาสนา ได้โปรดให้สังคายนาพระไตรปิฎก เมื่อพุทธศักราช 2331 และจารณับทอประดิษฐานไว้ในหอพระมณเฑียรธรรม วัดพระศรีรัตนศาสดาราม รวมทั้งโปรดให้สร้างและบูรณปฏิสังขรณ์พระอารามและพระพุทธรูปต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งยังโปรดให้สร้างเสาชิงช้าขึ้น ณ บริเวณหน้าเทวสถานโบสถ์พราหมณ์ เมื่อวันที่ 8 เมษายน พุทธศักราช 2327 เพื่อใช้ในพิธีโล้ชิงช้าซึ่งเป็นพิธีพราหมณ์ อันเป็นส่วนหนึ่งในพิธีตรียัมปวาย

ด้านวรรณคดีและศิลปกรรม ซึ่งเสื่อมโทรมมาตั้งแต่คราวเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ก็โปรดให้ทำการฟื้นฟูจนกลับคืนสภาพที่ดีอีกวาระหนึ่ง โดยทรงส่งเสริมและอุปถัมภ์กวีในราชสำนักดังปรากฏผลงานกวีนิพนธ์ที่สำคัญมากมาย เช่น ทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมเรื่องรามเกียรติ์ เป็นต้น ทางด้านศิลปกรรม ก็ทรงเปิดโอกาสให้ช่างฝีมือได้ผลิตผลงานชิ้นสำคัญ ๆ ไว้เป็นสมบัติของแผ่นดินสืบมา

พระราชกรณียกิจที่ทรงปฏิบัติ มีมากจนเกินกว่าจะนำมากล่าวให้ครบถ้วนได้ และในบรรดาพระราชกรณียกิจที่หลากหลายนั้น พระองค์ทรงใช้เวลามากที่สุดในการป้องกันพระราชอาณาจักรให้พ้นจากอริราชศัตรู โดยมีสมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท ทรงเป็นแม่ทัพคู่พระทัย สงครามครั้งสำคัญที่สุด คือ สงครามเก้าทัพ เมื่อพุทธศักราช 2328 ซึ่งข้าศึกคือพระเจ้าปดุง กษัตริย์พม่าได้กรีธาทัพใหญ่เข้าตีพระราชอาณาเขตไทยถึง 9 ทัพ มีกำลังมากกว่าไทยถึง 2 เท่าเศษ กระนั้นไทยก็สามารถเอาชนะข้าศึกได้อย่างงดงาม ส่งผลให้หลังการศึกครั้งนั้นพม่าไม่จัดทัพขนาดใหญ่มารุกรานไทยอีกเลย

รามเกียรติ์

สะพานพระพุทธยอดฟ้า

การสงครามครั้งนี้ได้สร้างวีรสตรี 2 ท่าน คือ ท้าวเทพกระษัตรี และท้าวศรีสุนทร ผู้ทำการต่อต้านกองทัพเรือของข้าศึกที่ยกกลงไปทางใต้ เวลานั้นเจ้าเมืองถลางเพิ่งถึงแก่กรรม คุณหญิงจันทร์ ภริยา พร้อมด้วยนางมุก น้องสาว จึงได้นำพลออกต่อต้านจนพม่าต้องถอยทัพกลับไป นอกจากการยุติศึกด้านพม่าแล้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ยังทรงได้ความสวามิภักดิ์จากประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งเขมร ญวน และลาว ส่งผลให้อาณาเขตของแผ่นดินสยามขยายออกไปอย่างกว้างใหญ่ไพศาล

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ ดังนั้น ในโอกาสฉลองพระนครครบ 150 ปี พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้สร้าง “สะพานพระพุทธยอดฟ้า” ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา เชื่อมฝั่งกรุงเทพมหานคร และธนบุรีเข้าด้วยกัน โดยมีพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ประดิษฐาน ณ บริเวณเชิงสะพานฝั่งกรุงเทพมหานคร เพื่อเฉลิมพระเกียรติปฐมบรมราชจักรีวงศ์ให้ปรากฏสืบไปชั่วกาลปาวสาน

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พุทธศักราช 2352-2367)

พระปฐมบรมราชโองการ

“แต่บรรดาพสกนิกรและแม่บ้านใหญ่ น้อย และสิ่งของทั้งปวง ซึ่งมีในแผ่นดิน
ทั่วขอบเขตแดนพระนคร ซึ่งหาเจ้าของหวงแหนมิได้
ให้พระราชทานแก่ สมณะ พราหมณ์ อณาประชาราษฎร์ทั้งปวง ตามแต่ปรารถนาเถิด”

ทรงมีประสบการณ์ในการรบมาแต่ยังทรงพระเยาว์ เพราะได้โดยเสด็จสมเด็จพระบรมชนกนาถในงานศึกสงครามทุกครั้ง เมื่อเสด็จครองสิริราชสมบัติ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยจึงทรงเตรียมการรับศึกไว้ทุกด้านตามที่ทรงคาดการณ์ได้ด้วยพระวิจารณ์ญาณ เช่น ด้านพม่าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เตรียมพร้อมรับทัพพม่าโดยไม่ประมาท ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ยกกำลังไปขัดตาทัพด้านเมืองกาญจนบุรี เมื่อ พุทธศักราช 2362 เป็นต้น

ยกกำลังไปขัดตาทัพด้านเมืองกาญจนบุรี
เมื่อ พุทธศักราช 2362

การค้ากับต่างประเทศ

การบูรณะวัดสลัก

สนับสนุนการค้ากับต่างประเทศ มีชาวต่างชาติต่างภาษาเดินทางเข้ามาค้าขายในพระนคร ทั้งชาวจีน แวก และฝรั่งชาติตะวันตก มีชาติอังกฤษและโปรตุเกส ที่เริ่มเข้ามาขอแก้ไขระบบการค้ากับไทย โปรดเกล้าฯ ให้บูรณะวัดสลักใกล้พระราชวังเดิมฝั่งธนบุรี และพระราชทานนามว่า “วัดอรุณราชวรารามมหารัชมังคลาจารย์”

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พุทธศักราช 2367-2394)

พระปฐมบรมราชโองการ

“เจ้าพระยา และพระยา ของซึ่งถวายทั้งนี้
จงจัดแจงบำรุงไว้ให้ดี จะได้รับรักษาแผ่นดิน”

การปกป้องแผ่นดินของพระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะของสงครามที่เปลี่ยนไปตามสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลานับตั้งแต่ยุคโบราณที่ใช้ หอก ดาบ แหวน หลาว จนเข้าสู่สงครามสมัยใหม่ในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ทำให้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ต้องเผชิญกับสงครามรูปแบบใหม่ในสงคราม “ล่าอาณานิคม” ของลัทธิจักรวรรดินิยมที่ชนชาติทางตะวันตกได้แผ่ขยายมาสู่ภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก จนหลายประเทศในภูมิภาคนี้ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของ “ฝรั่งตาน้ำข้าว” โดยไม่สามารถต้านทานกองทัพอันแข็งแกร่งของอังกฤษได้

สงครามกับพม่าตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา
จนถึงสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์

เงินถุงแดง

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเชี่ยวชาญในด้านเศรษฐกิจการค้า ก่อนเสด็จทรงครองสิริราชสมบัติได้เคยทรงกำกับราชการกรมพระคลังมหาสมบัติ และกรมท่าในสมัยรัชกาลที่ 2 ทั้งได้ทรงแต่งสำเภาไปค้าขายยังเมืองจีนจนทรงได้รับพระนามที่สมเด็จพระบรมชนกนาถทรงเรียกกຍ່ว่า เจ้าสัวในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แก้ไขวิธีการเก็บภาษีนายอากรรับประมูลไปจัดเก็บภาษีส่งแก่ราชการ ทำให้รายได้แผ่นดินสูงขึ้นมาก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมพระราชทรัพย์ไว้ในราชการแผ่นดินเมื่อจำเป็น เรียกกันว่า “เงินถุงแดง”

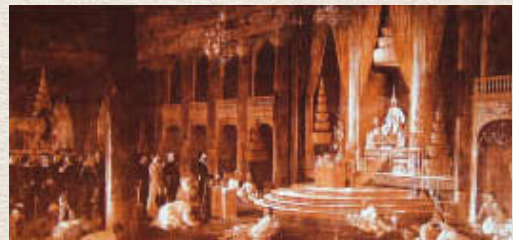

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พุทธศักราช 2394-2411)

พระปฐมบรมราชโองการ

“พรรณพฤษภชลธิ์ แลสิ่งของในแผ่นดิน
ทั่วเขตพระนคร ซึ่งหาผู้ทวงถามมิได้นั้น
ตามแต่สมณชีพราหมณาจารย์ราษฎรจะปรารภนาเกิด”

ทรงดำเนินพระราชวิเทศบายด้วยการผ่อนปรนเพื่อรักษาความอยู่รอดของบ้านเมือง ทรงรับอารยธรรมตะวันตกแก้ไขปรับปรุงขนบธรรมเนียมที่ล้าสมัย เพื่อให้ต่างชาติเห็นว่าประเทศไทยมีอารยะ เช่น ยกเลิกธรรมเนียมการถวายฎีกาแบบเก่า พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ราษฎรเข้าเฝ้าฯ ชมพระบารมีอย่างใกล้ชิด ทรงจัดตั้งโรงกระสาปน์สิทธิการเพื่อผลิตเหรียญกษาปณ์แทนเงินพดด้วงและเบี้ยหยดที่ใช้กันมาแต่โบราณ ทรงทำหนังสือสัญญาพระราชไมตรีกับประเทศตะวันตก ทรงส่งราชทูตไทยไปเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศในยุโรป ทรงสนับสนุนการศึกษาภาษาอังกฤษและวิทยาการสมัยใหม่

ทรงรับอารยธรรมตะวันตก แก้ไข ปรับปรุงขนบธรรมเนียมที่ล้าสมัย

พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย

ทรงได้รับการยกย่องพระเกียรติคุณเป็นพระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย มีพระอัจฉริยภาพเป็นที่ประจักษ์ทั่วโลก ด้วยทรงคำนวณวันเวลาและสถานที่เกิดสุริยุปราคาได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พุทธศักราช 2411-2453)

พระปฐมบรมราชโองการ

(ครั้งแรก)

“แต่บรรดาที่ไม่มีเจ้าของผลไม้ทั้งน้ำในห้วยละหารตรท่า
ก็ดี ตามแต่สมณพราหมณาจารย์อาณาประชาราษฎร
จะมาแต่จตุระทิศต่าง ๆ ตามแต่จะปรารถนา”

(ครั้งหลัง)

“อิทานห์ สัพเพสั อโนมติยา ราชา มุทธาวลิตโต สยามเมสุ
อิสสราธิปัจจุ ราชซ์ กาเรมิธ ธุมมิกราชปเวณียา อนุชา
นามิ ยนติ สยามวิชิเต อปรปริคคหิตั ติมกฏโจทกั สมณ
พราหมณาทโย สัพเพสยามรฎฐิกา ยถาสุขั ปริภุณขนตุฯ”

ในรัชสมัยของพระองค์นี้ มีการเปลี่ยนแปลง
ครั้งสำคัญในประเทศไทย พระองค์ถือเป็นกษัตริย์
ที่ทรงปฏิรูปสังคมครั้งใหญ่ ทรงยกเลิกระบบทาสและ
การเกณฑ์แรงงานไพร่ หันมาใช้ระบบเก็บส่วยภาษีแทน
ทรงพัฒนาประเทศในทุกด้านทั้งการเมือง การปกครอง
เศรษฐกิจ สังคม ปรับปรุงกฎหมาย การศึกษา การทหาร
การสาธารณสุข โดยตั้งโรงพยาบาลแห่งแรก คือ โรงศิริราชพยาบาลและการสาธารณสุขโรค ไฟฟ้า ประปา โทรเลข
สร้างทางรถไฟสายแรกระหว่างกรุงเทพฯ-นครราชสีมา เป็นผลให้บ้านเมืองก้าวหน้าเจริญถึงขีดสุด ทรงปฏิรูประบบบริหาร
ราชการแผ่นดิน

การเลิกทาส รัชกาลที่ 5

โรงศิริราชพยาบาล

เสด็จประพาสต้น

เสด็จประพาสต้น โดยทรงปลอมพระองค์อย่างสามัญชน เพื่อทรงดูเลทุกข์สุขของราษฎร โปรดให้ตั้ง
โรงเรียนหลวงแห่งแรกขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ต่อมาขยายการศึกษาไปยังราษฎร โดยตั้งโรงเรียนราษฎรแห่งแรก
ที่วัดมหรณพาราม และขยายไปทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทรงเลิกทาส ทรงได้รับพระราชสมัญญานามว่า
“สมเด็จพระปิยมหาราช”

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พุทธศักราช 2453-2468)

พระปฐมบรมราชโองการ

“อิทนามหิ พุราหมณา ราชภาร์ วหนโต พหุโน ชนสส อตถาย หิตาย สุขาย ธมฺเมน สเมน
รชฺช กาเรมิ ตุมหากิ สปริคคหิตานํ อปริ ราชกํ อาณํ ปสาเรตฺวา นาโถ หุตฺวา ธมฺมิกิ
รทฺทวารณคฺคตฺติ สวิทฺทวามิ วิสสฏฺฐา หุตฺวา ยถาสุขํ วิหเรถ ฯ”

โปรดให้ตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร พร้อมขยายงานด้านประถมศึกษา ทรงสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงจัดตั้งกองเสือป่า เพื่อฝึกหัดอบรมข้าราชการพลเรือนให้ได้รับการฝึกอบรมอย่างทหาร และกองลูกเสือ เป็นกิจการของเยาวชน ในสมัยนี้เป็นยุครุ่งเรืองของกิจการพิมพ์และหนังสือพิมพ์ ทรงส่งทหารไปร่วมรบในสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นผลให้ได้แก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกับชาติมหาอำนาจ ทรงได้รับพระราชสมัญญานามว่า “สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า”

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงซ้อมรบเสือป่า ณ ค่ายหลวงบ้านไร่ เมืองราชบุรี
(ภาพจากสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงฉายร่วมกับเหล่าเสือป่า
(ภาพจากสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

ทดลองการจัดการปกครองแบบ ประชาธิปไตย
“ดุสิตธานี”

พระองค์ทรงจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยออกฟอร์ดในประเทศอังกฤษ ทรงดำเนินนโยบายปฏิรูปแบบตะวันตก การเปลี่ยนแปลงอย่างแรกในปี พุทธศักราช 2456 คือคนไทยต้องมีนามสกุลใช้ มีพระราชดำริส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทรงก่อตั้ง “ดุสิตธานี” เพื่อทดลองการจัดการปกครองแบบประชาธิปไตย

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (พุทธศักราช 2468-2477)

พระปฐมบรมราชโองการ

“อิทนามหิ พราหมณา ราชภาร์ วหนโต พหุโน ชนสฺส อตถาย หิตาย สุขาย ธมฺเมน สเมน
รชฺช กาเรมิ ตุมหากิ สปริคคหิตานํ อูปริ ราชกํ อาณํ ปสาเรตวา นาโถ หุตวา ธมฺมิกํ
รทฺทวารณคฺคตฺติ สวิทฺทามิ วิสสฺสุทฺธา หุตวา ยถาสุขํ วิหเรถ ฯ”

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริให้มีการควบคุมบรรดากิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของราษฎรทั่วไปให้อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานต่าง ๆ และให้มีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าดังนี้ กิจการรถไฟ การสร้างสะพาน และการสร้างถนน ถนนที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกอบด้วย ถนนในพระนครเพื่ออำนวยความสะดวกในการสัญจรไปมาเพราะพาหนะประเภทต่าง ๆ มีปริมาณมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีโครงการสร้างถนนพระนครไปเชื่อมกับปริมณฑลใกล้เคียง คือ ธนบุรี นนทบุรี และสมุทรปราการ ส่วนทางหลวงทั่วราชอาณาจักรกรมทางหลวงได้ดำเนินการสร้างทางหลวงแผ่นดินกระจายไปยังภาคต่าง ๆ

กิจการรถไฟ ภาพจากหนังสือ “กรุงเทพฯ ในอดีต”
โดย เทพชู ทับทอง

สร้างถนนพระนครไปเชื่อมกับปริมณฑล
ใกล้เคียงการปกครองระบอบประชาธิปไตย

พระราชดำริในการปกครองระบอบประชาธิปไตย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำเนินพระบรมราโชบายที่จะพัฒนาการปกครองโดยการกระจายพระราชอำนาจ และให้มีคณะบุคคลหรือองค์กรมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ดังนี้ ทรงตั้งอภิรัฐมนตรี ประกอบด้วยพระบรมวงศ์ที่มีประสบการณ์เป็นที่ยกย่องนับถือในหมู่ชนทั่วไป ให้มีส่วนช่วยบริหารบ้านเมืองโดยถวายนความคิดเห็นและคำแนะนำดังพระราชดำรัสในวันเปิดการประชุมสภากรรมการองคมนตรี เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2470

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร (พุทธศักราช 2477-2489)

พระปฐมบรมราชโองการ

เสด็จสวรรคตก่อนทรงรับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร (พุทธศักราช 2477-2489) ในรัชสมัยเกิดความขัดแย้งระหว่างชาวไทยและชาวจีน จนกลายเป็นเหตุการณ์รุนแรงที่ย่านถนนเยาวราช ได้เสด็จประพาสสำเพ็ง จัดความขัดแย้งลงได้

การเสด็จฯ ตรวจพลสวนสนามของกองทหารฝ่ายสัมพันธมิตร ณ ท้องสนามหลวง พร้อมลอร์ด หลุยส์ เมานต์แบตเทน ผู้บัญชาการฝ่ายสัมพันธมิตรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบลง สร้างขวัญกำลังใจแก่พสกนิกรเป็นอย่างยิ่ง มีพระราชดำริส่งเสริมการศึกษาของชาติ โดยเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรกิจการของหอสมุดแห่งชาติ และเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตและนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสด็จประพาสสำเพ็ง จัดความขัดแย้ง

ตรวจพลสวนสนามของกองทหารฝ่ายสัมพันธมิตร ณ ท้องสนามหลวง

พระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตและนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พุทธศักราช 2489-2559)

พระปฐมบรมราชโองการ

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงครองสิริราชสมบัติยาวนานที่สุดในประเทศไทย ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของปสกนิกรทุกหมู่เหล่า ทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนา ทรงคิดค้นทางเลือกใหม่แก่เกษตรกรให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ เรียกว่า เกษตรทฤษฎีใหม่ พระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของราษฎร พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกือบ 5,000 โครงการ ซึ่งครอบคลุมทุกด้าน โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรม การชลประทาน ที่ดิน ป่าไม้ ประมงและปศุสัตว์ เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร

โครงการพระราชดำริด้านการแพทย์
และสาธารณสุข

นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ นำถ้วยรางวัลพระราชทาน
ทูลกลั้ทุลระหม่อมถวายรางวัลความสำเ็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์
ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ

กังหันน้ำชัยพัฒนา ได้รับรางวัล
ด้านสิ่งประดิษฐ์ดีเด่นระดับสากล

ทรงตระหนักและให้ความสำคัญต่อการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพประชากร โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนหลายแห่ง จัดโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จัดทำสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน และพระราชทานทุนการศึกษาแก่เยาวชน ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์บำรุงศาสนาอื่นนอกเหนือจากพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาหลัก เป็นผลให้ปสกนิกรทุกศาสนาอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข นอกจากนี้ยังทรงส่งเสริมอุปถัมภ์บำรุงงานด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ทรงห่วงใยในสุขภาพอนามัยของประชาชน โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งหน่วยแพทย์พระราชทาน หน่วยทันตกรรมพระราชทาน จัดตั้งมูลนิธิต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือประชาชน พระราชกรณียกิจทั้งปวงเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
(พุทธศักราช 2559-ปัจจุบัน)

พระปฐมบรมราชโองการ

“เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”

มีพระราชปณิธานแน่วแน่ที่จะทำให้ประเทศชาติมั่นคง และประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วยมีพระราชประสงค์ที่จะ สืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและแนวพระราชดำริต่าง ๆ ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ประชาชน และพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ามั่นคง มีพระบรมราชโองบายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นแหล่งความรู้ทางวิชาการผลิตครูคุณภาพ และส่งเสริมให้ทำหน้าที่พัฒนาท้องถิ่น

โครงการจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ”

ทรงดำเนินโครงการจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพมหานคร และทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน ทั้งได้พระราชทานความสุขแก่ประชาชนด้วยการพระราชทานพระราชนุญาตให้ใช้พระลานพระราชวังดุสิตจัดแสดงดนตรีคอนเสิร์ตเพื่อให้ประชาชนผ่อนคลาย และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย รวมทั้งทรงปลูกฝังให้ชาวไทยยึดมั่นในความดีงาม สุจริต เทียงตรงทั้งหน้าที่การงานและการดำรงชีวิต โดยปฏิบัติธรรมสวดมนต์สรรเสริญคุณพระรัตนตรัยในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และวันสำคัญอันเกี่ยวเนื่องกับสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราช

เอกสารอ้างอิง

กรมศิลปากร. กระทรวงวัฒนธรรม. (2560). *พระมหากษัตริย์ของไทย*. (8) (3) กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2564, จาก <https://www.finearts.go.th/main/view/>

คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์งานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2563 จากพระปฐมบรมราชโองการ นับแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ | พระราชพิธีบรมราชาภิเษก (phralan.in.th)

นางจำเป็น เรื่องทิวไร นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2563, จาก https://www.mculture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=2455&filename=index

ฝ่ายจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ หอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2563, จาก <https://museum.li.mahidol.ac.th/th/royalcoronation2019/index.php/king-word/>

สมาคมจิตวิทยาความมั่นคงแห่งประเทศไทย. (2553). *ร้อยใจไทยรักดี พระบรมราชจักรีวงศ์ แผ่นดินไทย บนเส้นทางประวัติศาสตร์* (34). กรุงเทพฯ: หจก. อรุณการพิมพ์. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2563

https://www.matichon.co.th/prachachuen/prachachuen-scoop/news_1722724

<https://rattanakosin.co/information>

<http://catholichaab.com/main/index.php/research-and-study/2015-10-05-02-42-55?limitstart=0>

https://www.silpa-mag.com/history/article_24044

<https://www.apexprofoundbeauty.com>

พระบรมราโชบายด้านการศึกษากับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

The Royal Guidance on Education with Sustainable Community Development

บทความวิชาการ

นาวาเอก ภูวดล ศิริพงษ์

รองผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 46 สำนักงานพัฒนาภาค 4 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

Captain Phuwadol Siripong

Deputy Commander of Mobile Development Unit 46, 4th Regional Development Office, AFDC

E-mail: phuwadol_s@hotmail.com

บทคัดย่อ

พ่อหลวงรัชกาลที่ 9 พ่อหลวงแห่งแผ่นดินสยาม ตลอดระยะเวลา 70 ปี ที่ทรงครองราชย์ พระองค์ทรงพยายามทำทุกสิ่งในการบำบัดทุกข์ เสริมสร้างสุขให้เกิดขึ้นกับประชาชนชาวไทยทุกคน ประเทศไทยของเรากำลังพัฒนาในด้านต่าง ๆ เทียบเท่าอารยประเทศ อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งที่เติบโตควบคู่กันไปด้วยก็คือปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากภัยธรรมชาติ ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม ปัญหาความยากจน ปัญหาด้านยาเสพติด โรคระบาด ประชาชนไม่มีงานทำ ครอบครัวแตกแยก การไม่ได้รับการศึกษาของเยาวชน ฯลฯ เป็นต้น

เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พระองค์จึงทรงคิดทบทวนเพื่อหาหนทางในการแก้ไขปัญหให้กับราษฎรเหล่านั้นในระยะยาว โดยมีคณะองคมนตรีเป็นที่ปรึกษา พระองค์ทรงริเริ่มดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป โครงการทั้งหมดจึงเปรียบเสมือนยวียุทธศาสตร์เป็นตัวแทนของความรักและความห่วงใยของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยทุกคน ขอเพียงให้ทุกคนได้ศึกษาทำความเข้าใจ และนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวัน ก็จะสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ยั่งยืน

แต่ในความเป็นจริง ปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบทของแต่ละชุมชนนั้นมีความแตกต่างกันออกไป จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้คนดีที่มีความรู้มีความเข้าใจและดำเนินชีวิตตามรอยของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 ได้ร่วมกันแสดงออกเพื่อประโยชน์ของชุมชน แต่ในความเป็นจริงคนดีที่มีความรู้ ความเข้าใจและเดินตามแนวทางการปฏิบัติของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 นั้น มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้การพิจารณาแก้ไขปัญหาภายในชุมชนไม่สามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งสร้างคนดีให้มีอยู่ในทุกชุมชน

ดังนั้น การน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 ซึ่งพระองค์ทรงมีพระราชดำรัสว่า “...การศึกษา คือ ความมั่นคงของประเทศ...การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง เข้มแข็ง มีอาชีพ มีงานทำ และมีความเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย...” ดังนั้น พระบรมราโชบายด้านการศึกษา จึงเป็นการสร้างและพัฒนานคนดี ให้มีความรู้ความสามารถ และร่วมกันพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าอย่างถาวรต่อไป

ทุกคนในชุมชนล้วนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาชุมชนด้วยกันทั้งสิ้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นการน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพ่อหลวงรัชกาลที่ 10 มาร่วมสร้างคนดีให้กับชุมชน รวมถึงการนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและการทำงาน จะสร้างให้ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องเหมาะสม ประหยัดงบประมาณ สามารถนำไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงในชุมชนให้เกิดขึ้นได้อย่างถาวร

Abstract

The Great King Rama 9th, the king of Siam Country, Seventy years on the throne, His Majesty tried to organize all the things to remedy the suffering but enhance the happiness to all Thai people. Thailand has been developing as equivalent to the developing countries. However, a thing that also grows comparably is the impediments generating from Natural Disasters, Socials and Environments, Poverties, Narcotics, Outbreak Diseases, Unemployment, Broken Families, Uneducated People and so on.

To protect and to prevent the causing problems, His Majesty had been considering the methods in order to elucidate the problems for people in the long term through the royal consultants. His Majesty had started the Royal Projects to elucidate the problems inhibiting at each area differently. All of Royal Projects are comparable to the love and concern of the King Rama 9th to all Thai people. Everyone should study and learn till gaining the implicit knowledge and finally applied to the whole thing of the normal life. It is absolutely able to answer all the difficulties permanently.

For the truth, the furthering problems of communities are incomparable. Therefore, the upright person who have implicit knowledge and been spending life through the concept of the King Rama 9th in each specific area should be stand up to take benefit for the community. Nonetheless, in the real world, the good one who

have implicit knowledge and walking on the way of the King Rama 9th is so inadequate. Consequently, considering the best way of resolving the problems for each community are not able to do effectively. It is very important and so magnificent to form the moral people for all communities

The Royal Guidance on Education of the King Rama 10th, It has been remarked that “Education is the National Stability, the education must create Thai people to achieve precise and positive attitude, improve the strength and stability upon the fundamentals of life, taking occupation and work, and being a moral and disciplinary citizen”. Therefore, The Royal Guidance on Education is the way to form and support the moral people in order to gain the explicit knowledge and full of ability to develop the country flourishing sustainably.

People living in community are playing key roles in the community development both direct and indirect methods. So, all should take the Royal Guidance on Education of the King Rama 10th to form the moral people to support the community together with applying to all activities of life. It will support our family, community, social, and country to progress precisely, suitably, safely. It is able to resolve the community problems effectively, and enlarge the durable sustainability in community.

เนื้อหา

“ฉันทเกิดในรัชกาลที่ 9” ประโยคนี้เป็นประโยคที่มีความหมายอันลึกซึ้ง สามารถสะกดสายตาของผู้อ่าน

ทุกคนให้หยุดนิ่งและฟังพินิจให้ลึกลงไป โดยเฉพาะคำว่า “รัชกาลที่ 9” เพราะประโยคนี้นี้ได้เขียนขึ้นมาในเชิงสัญลักษณ์แต่เขียนขึ้นมาจากความจงรักและภักดีต่อพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 ด้วยหัวใจ พ่อหลวงแห่งแผ่นดินสยามที่ตลอดระยะเวลา 70 ปี ที่ทรงครองราชย์ พระองค์ทรงพยายามทำทุกสิ่งในการบำบัดทุกข์ เสริมสร้างสุขให้เกิดขึ้นกับประชาชนชาวไทยทุกคน

ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์ไทยลำดับที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2493 วันนั้นพระองค์ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9, 5 พฤษภาคม 2493) และจากวันนั้นเป็นต้นมา เราทุกคนก็เห็นพระองค์ทรงงานอย่างหนักเพื่อคนไทยทุกคน ประเทศไทยของเรา กำลังเติบโตขึ้น กำลังพัฒนาขึ้นเทียบเท่าอารยประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เราเติบโตควบคู่ไปด้วยก็คือ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากภัยธรรมชาติ ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม ปัญหาความยากจน ปัญหาด้านยาเสพติด โรคระบาด ประชาชนไม่มีงานทำ ครอบครัวแตกแยก การไม่ได้รับการศึกษาของเยาวชน ฯลฯ เป็นต้น ตลอดระยะเวลาที่ครองราชย์ พระองค์ทรงรวบรวมข้อมูลปัญหาเหล่านี้จากทุกภาคส่วน ทำให้พระองค์ทรง “เข้าใจ” ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปในทุกที่ ไม่ว่าหนทางจะยากลำบากสักเพียงใดก็ตาม ภาพพระเสโทหลังรินเปียกชุ่มพระวรกาย ภาพที่พระองค์ทรงประทับอยู่ในรถยนต์ขณะขับผ่านลำน้ำที่ลึกและไหลเชี่ยว ภาพที่พระองค์เสด็จไปยังหมู่บ้านของชาวเขานบนดอยที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ฯลฯ เหล่านี้คือภาพที่อยู่ในความทรงจำของเราคนไทยทุกคน เพราะพระองค์ทรง “เข้าถึง” ปัญหาอย่างแท้จริง การเข้าถึงนี้มีใช่เพียงการเดินทางไปถึงเท่านั้น

แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือ ไปถึงแล้วซึ่งหัวใจของราษฎรที่มีทุกข์ได้พูดคุยและได้สัมผัสทุกข์ที่อยู่ในใจของราษฎรแล้วอย่างแท้จริง

ทั้งหมดนี้ได้จบเพียงเท่านั้น แต่เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พระองค์จึงทรงคิดทบทวนเพื่อหาหนทางในการแก้ไขปัญหให้กับราษฎรเหล่านั้นในระยะยาวโดยมีคณะองคมนตรีเป็นที่ปรึกษา พระองค์จึงทรงริเริ่มดำเนินโครงการส่วนพระองค์ขึ้นในทุกที่เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งคนไทยทุกคนรู้จักกันดีและเรียกกันว่า “โครงการหลวง” หรือ “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ซึ่งมีมากกว่า 4,800 โครงการ ตลอดการครองราชย์ของพระองค์

ตัวอย่างเช่น โครงการหลวงอ่างขาง (โครงการหลวงแห่งแรกในประเทศไทย) ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2512 มีที่ตั้งอยู่ที่ อ.ฝาง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยเหลือชาวเขาในฐานะเป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เพื่อลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนุติการปลูกฝิ่นโดยส่งเสริมพืชทดแทน และเพื่อใช้พื้นที่อย่างถูกต้องในการผลิตพืช อันเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ

การปลูกฝิ่นเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมาย ดังนั้น ผู้ปลูกฝิ่นคือผู้กระทำความผิด สมควรถูกพิจารณาตีตามกฎหมาย แต่การใช้กฎหมายเช่นนี้เป็นการดำเนินการเพียงส่วนหนึ่งต่อปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดเท่านั้น มิใช่เป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุอย่างแท้จริง ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาการปลูกฝิ่นได้อย่างยั่งยืน

แต่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงพิจารณาด้วยความมีพระเมตตา ประารถนาที่จะสร้างความสุขให้เกิดแก่ประชาชนทุกคน พระองค์ทรงใช้หลักของพุทธศาสนาทรงใช้ธรรมะและความมีเมตตา นำมาร่วมพิจารณาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งแนวทางดังกล่าว ก็คือ การสร้างความรัก สร้างความเข้าใจในแนวทางการดำเนินชีวิตที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและตนเอง โดยมีโครงการตามพระราชดำริ

ที่เปรียบเสมือนดังครูที่คอยชี้แนะสิ่งที่ถูกต้องให้กับศิษย์ทุกโครงการผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ ทำงาน สอดประสานกันอย่างเป็นระบบ สร้างการรับรู้และร่วมส่งเสริมความเข้าใจ สนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการได้อย่างน่าภาคภูมิใจ สร้างรอยยิ้ม สร้างความสุข ทำให้ราษฎรเลิกปลูกฝิ่นและไม่ยุ่งเกี่ยวกับฝิ่นได้อย่างถาวร

ตัวอย่างเช่น โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2534 มีที่ตั้งอยู่ที่ อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีแก้ไขปัญหาล้างแ้วลุ่มที่เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและน้ำเสียในชุมชน ซึ่งมีผลต่อการรักษาสภาพป่าชายเลนด้วยวิธีการทางธรรมชาติ และร่วมรักษาธรรมชาติ

ในมุมมองของกฎหมาย หากใช้กฎหมายเป็นเกณฑ์ตัดสิน ผู้ที่ทิ้งขยะ ผู้ที่ก่อให้เกิดน้ำเน่าเสีย ผู้ที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อชุมชน ก็คือผู้กระทำความผิดจำต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย แต่นั่นมิใช่คำตอบที่ว่า เขาเหล่านั้นจะไม่ประพฤติไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเช่นนั้นอีก ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นเพียงการดำเนินการในส่วนหนึ่งที่จำเป็น แต่มิใช่การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุอย่างแท้จริง

ด้วยพระเมตตาของในหลวงรัชกาลที่ 9 พระองค์จึงทรงมีโครงการพระราชดำริดังกล่าว เพื่อเป็นต้นแบบให้ทุกคนได้ศึกษาเรียนรู้ถึงกระบวนการในการดับทุกข์ที่เกิดจากเหตุ การอธิบาย การให้ข้อมูล การทำความเข้าใจ แนวทางการดำเนินการโดยใช้ธรรมชาติ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและตนเอง บรรณาให้ทุกคนได้ช่วยเหลือกันและกัน ตามแนวทางของคนดี ด้วยการส่งเสริมให้ปลูกพืชทรงสารพิษในพื้นที่น้ำไหล เพื่อให้พืชในธรรมชาติได้ทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ สร้างการรับรู้และส่งเสริมความเข้าใจ และแนะนำให้ทุกคนนำไปใช้ในครัวเรือนของตน

ซึ่งตัวอย่างที่ยกมานี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งในการ “พัฒนา” เพื่อความมั่นคงของชุมชนสังคม และประเทศชาติอย่างแท้จริง แนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นั้นได้ถูกนำมาอธิบาย ถ่ายทอดผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหมดของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 ซึ่งมีมากกว่า 4,800 โครงการ ซึ่งโครงการทั้งหมดสามารถสรุปได้เป็นประโยคสั้น ๆ ว่า “จากนภา ผ่านภูผา สู่มหานที” (ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา, หลักสูตรจิตอาสาพระราชทาน, 2562) เพราะโครงการของพ่อหลวงครอบคลุมในทุกพื้นที่ตั้งแต่โครงการฝนหลวงที่อยู่บนฟ้า ฝนตกลงสู่ป่า ผ่านภูเขา ป่าไม้ แม่น้ำ ลำคลอง ชนบท ในเมือง กระทั่งออกสู่ทะเล ทุกพื้นที่ล้วนมีโครงการพระราชดำริเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยทั้งสิ้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหมดจึงเปรียบเสมือนยารักษา แพทย์ความรักและความห่วงใยของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยทุกคน ขอเพียงแต่ให้ลูกได้ศึกษาและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ก็จะสามารถนำไปใช้ได้อย่างไม่มีขีดจำกัด และสามารถนำไปแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างประหยัดและยั่งยืน พระองค์จึงทรงถ่ายทอดแนวความคิดนี้ให้กับคณะองคมนตรี ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และประชาชนทุกคนในทุกระดับชั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจและร่วมกันสร้างประโยชน์สุขให้คนไทยทุกคน

ครั้นในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระมหากษัตริย์ไทยลำดับที่ 10 แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2562 พระองค์ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎร ตลอดไป” (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10, 4 พฤษภาคม 2562) ประโยคสั้น ๆ แต่เปี่ยมล้นด้วยความรักและความกตัญญูต่อพระราชาบิดา หากจะแปลความตามภาษาชาวบ้าน อาจกล่าวได้ว่า ลูกจะรักษาทุกสิ่งของพ่อไว้ และลูก

จะทำให้ดีขึ้น ลูกจะใช้ธรรมอันบริสุทธิ์ในการดูแลแผ่นดิน และลูกจะนำความสุขมาสู่ประชาชนทุกคน เช่นที่พ่อ เคยทำ...ตลอดไป

พระองค์เสด็จพระราชดำเนินเคียงข้างพระราชบิดา ตั้งแต่ครั้งยังทรงพระเยาว์ พระองค์ทรงทราบดีว่า พระราชบิดา ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจอย่างหนักก็เพื่อสร้างความ สร้างความสุขให้เกิดขึ้นกับคนไทยทุกคน พระองค์ทรงศึกษาค้นคว้า และติดตามพระราชบิดาไปในทุกครั้งที่มีโอกาส โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดบันทึกและการใช้ประโยชน์จากแผนที่ เอกเข่งที่พระราชบิดาทรงปฏิบัติมาโดยตลอด พระองค์จึงทรงเข้าใจแนวทางการทรงงาน รวมถึงวัตถุประสงค์ ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของพระราชบิดาอย่างแท้จริง

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 จึงเสมือนหนึ่งมรดกที่พ่อมอบไว้ให้กับคนไทยทุกคน ขอเพียงเป็นคนดีที่รู้จัก รู้ทำ ใช้ธรรมะนำหัวใจ ด้วยความรักความห่วงใย พร้อมทั้งจะเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อดำรงไว้ซึ่งความสุขของส่วนรวม ดังเช่นที่พ่อหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงทำมาโดยตลอด เช่นนั้น ก็จะสามารถนำมา แนวความคิดและหลักปรัชญาต่าง ๆ ของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 มาใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทุกสภาวะกาลและในทุกโอกาส

พ่อหลวงรัชกาลที่ 10 ทรงเข้าใจเหตุผลของพระราชบิดาอย่างแท้จริง พระองค์จึงทรงสืบสานและรักษาไว้ซึ่งโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหมดของพระราชบิดายิ่งไปกว่านั้น พระองค์ยังทรงต่อยอด คือการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น ให้เป็นไปตามแนวทางของพระราชบิดา นั่นก็คือ การนำแนวความคิดและองค์ความรู้จากโครงการพระราชดำริต่าง ๆ มาถ่ายทอดให้กับคนไทยทุกคนให้ได้รับรู้และเข้าใจ เพื่อพัฒนาแนวความคิด และแนวทางในการทำงาน ด้วยการสร้างให้ทุกคนเป็นคนดี เป็นพลเมืองที่ดี ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เพื่อประโยชน์สุขของชาติบ้านเมือง ดังพระราชดำรัสของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9

ที่ว่า “...ในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครที่จะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมือง มีความปกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้...” (พระบรมราโชวาทในหลวงรัชกาลที่ 9 ในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติค่ายลูกเสือวชิราวุธ จังหวัดชลบุรี, 11 ธันวาคม 2512)

ดังนั้น พ่อหลวงรัชกาลที่ 10 จึงทรงต่อยอดแนวความคิดของพระราชบิดา ด้วยการมุ่งเน้นการพัฒนาให้ทุกคนให้เป็นคนดี ทำให้มีคนดีเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมคนดีให้ได้ทำหน้าที่ ได้ทำความดีเพื่อส่วนรวมให้ร่วมกันให้ช่วยกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความละเอียดและรอบคอบ และให้กลับไปแก้ไขปัญหาค้นต้นเหตุให้ได้ บนพื้นฐานของหัวใจที่มีธรรม เช่น แนวทางของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 อย่างแท้จริง พระองค์จึงทรงปรารถนาที่จะถ่ายทอดแนวความคิดและแนวทางการปฏิบัติของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 ไปสู่สังคม ชุมชน และครอบครัวให้ได้อย่างมีนัย โดยมีโครงการพระราชดำริต่าง ๆ เป็นเสมือนหนึ่งคู่มือการเรียนรู้และคู่มือการปฏิบัติให้กับเราคนไทยทุกคน

แต่ในความเป็นจริง ยังมีช่องว่างเกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นตามบริบทของแต่ละชุมชน จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่คนดีมีความรู้ในถิ่นฐานนั้น ๆ ควรร่วมกันแสดงออกเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แต่ในความเป็นจริง คนดีที่มีความรู้ความเข้าใจและเดินตามแนวทางการปฏิบัติของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 นั้น มีอยู่อย่างจำกัดทำให้การพิจารณาแก้ไขปัญหาภายในชุมชนไม่สามารถกระทำได้อย่างถูกต้อง ก่อให้เกิดปัญหาที่ซ้ำซาก วุ่นเวียนไปมา ไม่สามารถแก้ไขให้หมดไปได้ ดังที่เห็นและเป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้น วิธีการแก้ปัญหานี้คืออะไร อย่างไรจึงจะสร้างคนดีให้ไปช่วยกันคิดแก้ปัญหา ให้ช่วยกันนำพาช่วยกันดูแลชุมชนและบ้านเมืองต่อไป

ในหลวงรัชกาลที่ 10 จึงทรงมีรับสั่งกับคณะองคมนตรีชุดแรกในรัชกาลว่า “การศึกษา คือ ความมั่นคงของประเทศ การศึกษา ต้องสร้างให้คนไทยมีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีอาชีพ มีงานทำ และมีความเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย” (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10, 28 มกราคม 2560) นี่คือพระบรมราโชบายด้านการศึกษาที่ในหลวงรัชกาลที่ 10 พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยทุกคน เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2560

พระองค์ทรงขยายความว่า “การศึกษา ต้องสร้างให้คนไทยมีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีอาชีพ มีงานทำ และมีความเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย” ซึ่งคำว่า “การศึกษา” ไม่ได้หมายความว่าเพียงแต่ในโรงเรียน ในมหาวิทยาลัย หรือในวิทยาลัยเท่านั้น ในองค์กรก็ใช่ ในครอบครัวก็ใช่ ในชุมชนก็ใช่ พระราชดำรัสนี้จึงหมายถึงการสร้างคนโดยมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 4 ประการ ซึ่งท่าน พล.อ.ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ อดีตรองนายกรัฐมนตรี ได้กรุณาขยายความเพื่อความเข้าใจมากขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประการที่ 1 มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง คือ มีความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน ต้องเข้าใจสถาบันพระมหากษัตริย์ ต้องเข้าใจการปกครองของประเทศไทยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ต้องเข้าใจศาสนา พิจารณาได้ถึงคุณูปการอันยิ่งใหญ่ของครอบครัวและชุมชนที่อยู่อาศัย

การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชาติไทยจากท่านผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ที่รู้จริง จะทำให้เราทุกคนได้ทราบ ได้เข้าใจถึงความรัก ความสามัคคี และความเสียสละที่บรรพบุรุษมีต่อลูกหลานไทยทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ ที่ทรงสละแม้แต่เลือดเนื้อและชีวิตทรงเดินนำในศึกสงครามและการรบในอดีต เพื่อรักษาไว้ซึ่งผืนแผ่นดินไทย เอาไว้ให้ลูกหลานไทยทุกคน ทรงทำทุกสิ่งเพื่อปวงประชา ร่วมรักษาศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม นำความสุขความเจริญมาสู่คนไทยทุกคน

ประการที่ 2 มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง คือ ต้องรู้จักแยกแยะสิ่งผิดชอบชั่วดี ต้องปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีที่ชอบสิ่งที่ดีงาม กล่าวที่จะปฏิเสธสิ่งที่ผิด สิ่งชั่ว และช่วยกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง ครอบครัวของทุกคนก็จะมั่นคงเข้มแข็ง ชุมชนมีความมั่นคงและเข้มแข็ง ส่งผลให้ส่วนรวมมีความมั่นคงอย่างยั่งยืนตลอดไป

ด้วยการนำหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา โดยเฉพาะทางแห่งความเจริญบนทางสายกลาง หรืออริยมรรคมีองค์ 8 คือ เห็นถูกต้อง คิดถูกต้อง พุทถูกต้อง ทำถูกต้อง อาชีพบริสุทธิ์ เพียรถูกต้อง สติถูกต้อง สมาธิถูกต้อง จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญนำมาสู่การปฏิบัติที่เกิดผลในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตประจำวันของทุกคน ที่จะต้องรับรู้และสัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ มากมาย สิ่งใดบ้างที่เป็นสิ่งดี สิ่งใดบ้างที่ควรห่างไกล ขอเพียงมีอริยมรรคที่เข้มแข็งในใจตน ก็จะส่งผลให้ได้รับแต่ความสุขความเจริญตลอดไป

ประการที่ 3 มีอาชีพ มีงานทำ หมายถึง การเลี้ยงลูกเลี้ยงหลานในครอบครัว หรือการเรียนการฝึกอบรมในสถานศึกษา ต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชน รักงาน สู้งาน ทำงานให้สำเร็จ ต้องให้อดทนต่องานที่ทำ ต้องสร้างให้รู้จักรักงาน เมื่อมีอาชีพจะได้ไม่เลือกอาชีพ เวลาเมื่อมีงานจะได้ขยันขันแข็ง ต้องอดทนต่อสู้กับงาน ต้องฝึกตั้งแต่เด็ก ต้องฝึกกันตั้งแต่ในครอบครัว ดังนั้น การฝึกอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร ต้องมีจุดมุ่งให้ผู้เรียนทำงานเป็นและมีงานทำในที่สุด ไม่ได้มุ่งหวังใบปริญญาแต่เพียงสิ่งเดียว ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักสมรรถนะ (Competency) ที่ถูกกำหนดในปัจจุบัน

ซึ่งคำว่า สมรรถนะ (Competency) นั้น หมายถึง ความรู้ (Knowledge) บวกด้วย ทักษะ (Skills) บวกด้วยความสามารถในการปฏิบัติงาน (Abilities) ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะของเรา (Attributes) และทัศนคติ (Attitude) เมื่อครบถ้วนทั้งสามสิ่งนี้จึงจะมีความสมบูรณ์ในความหมายของคำว่า “สมรรถนะ”

อย่างไรก็ตาม พล.อ.ดาว์พงษ์ฯ องคมนตรี ได้น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาฯ มาร่วมเป็นหลักในการพิจารณา และได้นำเสนอ โดยอธิบายคำว่า “สมรรถนะ” ในบริบทของคนไทยนั้น ควรเริ่มต้นด้วยความสามารถในการปฏิบัติงาน (Abilities) โดยเฉพาะในส่วนของทัศนคติ (Attitude) คือต้องเริ่มที่การมีทัศนคติที่ดี จากนั้นจึงถ่ายทอดความรู้ให้ (Knowledge) และตามด้วยทักษะ (Skills) ซึ่งจะเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดที่ในการสร้างคนดีให้กับบ้านเมืองตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา

ประการที่ 4 เป็นพลเมืองดี มีวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติแต่ในสิ่งที่งามตามแนวทางแห่งธรรมะ และกฎหมายของบ้านเมือง เพื่อรักษาประโยชน์สุขให้กับชุมชนและส่วนรวมเป็นสำคัญ ซึ่งทุกคนทุกหมู่เหล่าพึงให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้คนดีเหล่านั้นได้ทำหน้าที่พลเมืองดีเพื่อยังประโยชน์ให้กับส่วนรวมอย่างยั่งยืนต่อไป

ดังนั้น การรับรู้และเข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทยที่ถูกต้อง บนพื้นฐานของชีวิตที่มั่นคง ด้วยศีลและธรรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนา เมื่อนำมาประยุกต์รวมเข้ากับการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ก็จะก่อให้เกิดแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง มีคุณธรรม จริยธรรม สรรค์สร้างและนำประโยชน์สุขสู่ส่วนรวม ดังนั้น การสร้างคนดีมีระเบียบวินัยให้กับชาติบ้านเมือง จะเป็น การสร้างความสุขความเจริญ สร้างความมั่นคงให้กับสังคมและประเทศชาติได้อย่างถาวรตลอดไป

พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ถ่ายทอดตรงมายังคณะองคมนตรีเป็นลำดับแรก ด้วยมุ่งหวังให้คณะองคมนตรีได้ช่วยถ่ายทอดพระบรมราโชบายด้านศึกษานี้ไปยังทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยมุ่งหวังในการพัฒนาเยาวชนคนรุ่นใหม่ของชาติให้ได้รับการศึกษาในแนวทางที่เหมาะสมกับสังคมไทย ทั้งนี้ ก็เพื่อสร้างคนดีเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชนสืบต่อไป

ไม่เพียงเท่านั้น พ่อหลวงรัชกาลที่ 10 ทรงต่อยอดด้วยการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาให้ทุกคนเป็นคนดีด้วยการจัดตั้งโรงเรียนจิตอาสาพระราชทาน และพระราชทานหลักสูตรจิตอาสาพระราชทานมาให้เราคนไทยทุกคน ให้ได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมถึงวิชาพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพ่อหลวงรัชกาลที่ 10 และหัวข้อวิชาสำคัญอื่น ๆ อีกมากมาย ที่คนดีสมควรได้เรียนรู้และทำความเข้าใจ ด้วยมุ่งหวังให้จิตอาสาพระราชทาน ได้น้อมนำคำสอนทั้งหมดมาปรับใช้กับตนเอง ด้วยการปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี เป็นที่พึ่งของชุมชนและสังคมต่อไป

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรจิตอาสาพระราชทานนั้น มาจากทุกสาขาวิชาชีพ เช่น ครู อาจารย์ นิสิต นักศึกษา แพทย์ พยาบาล ทหาร ตำรวจ พ่อค้า ประชาชน พนักงานไฟฟ้า พนักงานการประปา สาธารณสุข พัฒนาชุมชน ฯลฯ ท่านเหล่านี้จะได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับนั้น ไปถ่ายทอดให้กับทุกคนที่อยู่รอบข้างให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมร่วมรับรู้ปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในแต่ละชุมชน ร่วมหาแนวทางในการขจัดทุกข์ สร้างเสริมและแบ่งปันความสุขให้กับทุกคนที่อยู่รอบตัว ด้วยพื้นฐานของเมตตาธรรมโดยเริ่มที่ตนเอง เริ่มที่ครอบครัว เริ่มที่ชุมชนของเราตามแนวทางของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 และพ่อหลวงรัชกาลที่ 10 ที่สำคัญที่สุดก็คือ ทุกสิ่งทุกอย่างนั้นเป็นการกระทำด้วยจิตใจอันบริสุทธิ์ และไม่มุ่งหวังในสิ่งตอบแทน

ยิ่งไปกว่านั้น พ่อหลวงรัชกาลที่ 10 ได้ทรงแนะแนวทางการปฏิบัติให้กับสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้ได้ทำเพื่อท้องถิ่น ให้ได้ทำเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง สมดังนามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานนามให้ “ราชภัฏ” ซึ่งแปลว่า “คนของพระราชา ข้าของแผ่นดิน”

มหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งมีที่ตั้งอยู่ทั่วประเทศ รวม 38 แห่ง ได้น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาทั้ง 4 ประการ ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น ในแต่ละชุมชน โดยร่วมรับรู้รับทราบปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในชุมชน ทั้งพยายามหาทางแก้ไข โดยใช้แนวความคิดตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา และพื้นฐานองค์ความรู้ทางวิชาการเป็นสำคัญ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตราไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547

เพื่อให้ผลการปฏิบัติเป็นรูปธรรมและเห็นผลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงได้ทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “โครงการวิศวกรสังคม” ให้แก่กลุ่มผู้นำ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อให้ผู้นำนักศึกษาและอาจารย์ได้นำไปขยายผลภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏและรวมถึงชุมชนที่อยู่อาศัย ทั้งนี้การสร้างนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏให้เป็นวิศวกรสังคม ก็เพื่อประสานประโยชน์และความร่วมมือในทุกด้านกับทุกภาคส่วน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาชุมชนท้องถิ่นโดยนักศึกษา

ในการนี้ จะมีคณาจารย์คณะต่าง ๆ เป็นผู้ร่วมให้คำแนะนำในการดำเนินการ (Coaching) เพื่อสร้างทักษะ วิศวกรสังคมให้นักศึกษา ได้แก่ ทักษะการคิดเชิงเหตุผล เห็นปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย ทักษะการสื่อสารองค์ความรู้ เพื่อแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยปราศจากข้อขัดแย้ง ระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหา และทักษะการสร้างนวัตกรรมชุมชน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความมั่นคงให้กับชุมชนในระยะยาว รวมถึงการดำเนินชีวิตและการทำงานของนักศึกษาต่อไปในอนาคต

ดังนั้น การน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพ่อหลวงรัชกาลที่ 10 มาปรับใช้ในการดำเนินการของแต่ละองค์กร ด้วยการสร้างและพัฒนาคนในชุมชนให้เป็นคนดี เป็นพลเมืองดี รวมถึงการประสานงานร่วมกับ

จิตอาสาพระราชทาน 904 วปร. และการนำคณะอาจารย์ และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่อปัญหาของชุมชน ก็จะช่วยส่งเสริมให้มีความเข้าใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนอย่างชัดเจน สามารถพิจารณาหาแนวทางในการดำเนินการต่อปัญหานั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นไปตามแนวทางของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 และ รัชกาลที่ 10 ที่มุ่งในการแก้ไขปัญหาให้ได้อย่างยั่งยืน ตลอดไป

ตัวอย่างเช่น โครงการระบบบำบัดน้ำเสียในชุมชน สาเหตุหลักนั้นมาจากครอบครัว โรงงานอุตสาหกรรม และสถานที่บางแห่ง ที่ไม่ร่วมรักษาทรัพยากรอันบริสุทธิ์ไว้ให้แก่ชาติบ้านเมือง ทั้งนี้เนื่องจากความเห็นแก่ตัว เนื่องด้วยการมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง ไม่รู้จักแยกแยะและผิดชอบชั่วดี ผลักภาระการบำบัดน้ำเสียให้กับหน่วยงานราชการ และเมื่อมีการทำประชาคมสอบถามความต้องการภายในชุมชน ก็จะสนับสนุนให้มีการจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาให้กับชุมชนในมุมมองของท่านเหล่านั้น

แน่นอนที่สุด ผู้กระทำความผิด ควรได้รับโทษทัณฑ์ตามกฎหมาย กฎหมายจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำรงไว้เพื่อความยุติธรรม แต่แน่ใจหรือว่านั่นคือ แนวทางการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุอย่างแท้จริง

หากได้น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวง ร.10 อันประดุจแสงสว่างทางปัญญามาร่วมพิจารณาในการแก้ไขปัญหา ด้วยความเป็นพลเมืองดี มีทัศนคติที่ดีต่อชาติบ้านเมือง ก็จะสามารถวิเคราะห์ได้ว่าสาเหตุที่แท้จริงนั้น เกิดจากจุดเล็ก ๆ เช่น ภายในครอบครัว หรือโรงงานอุตสาหกรรม หรือบางสถานที่ที่ทำให้เกิดมลพิษเท่านั้น ดังนั้นหากทุกครอบครัว ทุกโรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใช้งบประมาณแผ่นดิน หากทุกคนมีทัศนคติที่ดี มีความรักชาติบ้านเมือง หวงแหนแผ่นดินเกิด มุ่งรักษาประโยชน์เพื่อส่วนรวม ก็จะสามารถพิจารณาได้ว่าการบำบัดน้ำทั้งน้ำเสียที่เกิดจากครอบครัวให้กลายเป็น

น้ำสะอาดก่อนปล่อยลงสู่สาธารณะด้วยหลักของพีชธรรมชาติดำเนินตามแนวความรู้จากโครงการพระราชดำริน่าจะเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม ทันสมัย เพราะเป็นการแก้ไขที่ต้นเหตุอย่างแท้จริง และสามารถทำให้ปัญหานี้หมดไปจากชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น การน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษา มาใช้ในการจัดทำแผนงานโครงการ โดยเริ่มต้นจากการสร้างทัศนคติที่ดีให้ชุมชนได้รับรู้และเข้าใจ ผ่านปัจจัยที่มีประสิทธิภาพ เช่น จิตอาสาพระราชทาน 904 วปร. รวมถึงการได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยที่ทำเพื่อชุมชน เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ ก็จะทำให้การจัดทำแผนงานโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดตรงประเด็น การใช้งบประมาณในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียขนาดใหญ่จึงไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป ประหยัดงบประมาณให้กับชาตบ้านเมืองได้จำนวนมหาศาล ในทางตรงกันข้าม จะเป็นการเพิ่มสุขมวลรวมให้กับชุมชน และส่งเสริมให้ชุมชนมีความมั่นคงได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

ตัวอย่างเช่น ปัญหายาเสพติดในชุมชน อันเป็นปัญหาเรื้อรังของทุกพื้นที่ หน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้ของบประมาณในการจัดทำแผนงานโครงการป้องกันยาเสพติดอย่างต่อเนื่องทุกปี เช่น จัดสร้างลานกีฬาต้านภัยยาเสพติด การแข่งขันกีฬาด้านยาเสพติด การจัดนิทรรศการโทษของสารเสพติด ฯลฯ เป็นต้น เหล่านี้เป็นการดำเนินการโดยใช้งบประมาณอย่างต่อเนื่องและเพิ่มมากขึ้นในทุกปี เพราะปัญหานี้ไม่มีแนวโน้มว่าจะลดลง

ดังนั้น ผู้ที่กระทำความผิด จึงสมควรได้รับโทษตามกระบวนการของกฎหมาย เพราะกฎหมายคือ ความเป็นธรรมของสังคม ผู้ใดกระทำความผิด ก็สมควรที่จะได้รับโทษทัณฑ์อันสมควรแก่พฤติกรรมนั้น

แต่หากพิจารณาในอีกมุมหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุหลักนั้นมาจากทั้งผู้ขายและผู้เสพเลือกใช้แนวทางการปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่ไม่ถูกต้องคือ การไม่ดำรงไว้ซึ่งอาชีพที่สุจริต ไม่ปฏิบัติตามกรอบของกฎหมาย

ใช้ความรู้สึกและความต้องการของตนเป็นใหญ่ ไม่ได้คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อเยาวชนต่อประเทศชาติ มิได้คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

ปัญหานี้จึงสามารถแก้ไขได้ด้วยการสร้างคนดี สร้างให้คนในชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชนตั้งแต่เกิด คือ รักตนเอง รักครอบครัว รักชุมชน รักชาติ รักศาสนา และรักสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังนั้น ผู้นำในท้องถิ่นจึงควรเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีและเดินตามแนวทางของพ่อหลวงรัชกาลที่ 9 ด้วยการเดินเข้าหาทุกคนทุกครอบครัวในชุมชนที่รับผิดชอบเพื่อสอบถามปัญหาและสังเกตชีวิตความเป็นอยู่ของทุกคนในชุมชน เสริมสร้างและพัฒนาให้ทุกคนในครอบครัวมีความรักสามัคคีและมีความเข้าใจอันดีต่อกัน ส่งเสริมให้ใช้เวลาว่างที่บ้านเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน มอบความรักความห่วงใยให้กันและกันในทุกเวลา เช่นนี้ ก็จะทำให้ทุกคนทุกครอบครัวห่างไกลจากปัญหายาเสพติดได้อย่างถาวร

สิ่งดี ๆ ที่มองไม่เห็นนี้ เสมือนหนึ่งเกราะวิเศษที่จะช่วยป้องกันภัยให้กับทุกคนในครอบครัว ครอบครัวเราดี ครอบครัวข้างบ้านเราก็ดี ครอบครัวถัดออกไปก็เป็นครอบครัวที่น่าชื่นชม ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น น้ำเน่า น้ำเสีย ยาเสพติด ปัญหาเช่นนี้จะค่อย ๆ ลดลงหรือหมดไปได้อย่างถาวร เพียงน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวง ร.10 มาปรับใช้ในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน เท่านั้นก็จะสามารถพัฒนาครอบครัวและชุมชนให้มีความสุขและมีความมั่นคงได้อย่างถาวร

ดังนั้นทุกคน ทุกหน่วยงาน หากได้น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ ด้วยการสร้างและพัฒนาให้ทุกคนเป็นคนดี มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อชุมชน ต่อชาติ บ้านเมือง รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี ตั้งใจทำงานในหน้าที่ ด้วยใจรัก ด้วยความเสียสละและมีมานะอดทน ทำในสิ่งที่ดี เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ก็จะสามารถสร้างความสุขให้เกิดขึ้นกับครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้อย่างมั่นคงตลอดไป

บทสรุป

พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 ที่ประกอบด้วย 4 ประการ คือ มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีอาชีพ มีงานทำ และมีความเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย ควรเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของผู้ปฏิบัติงานในทุกกระดับ เพราะทุกคนที่ปฏิบัติงานต่างมีส่วนร่วมที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น การน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษามาประยุกต์ใช้ จะเป็นการส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องเหมาะสม ประหยัดงบประมาณของชาติ สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน ส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงได้อย่างถาวร

รวมถึงการพิจารณาใช้เครื่องมือที่มีประโยชน์เข้าร่วมดำเนินการ เช่น จิตอาสาพระราชทาน และมหาวิทยาลัยราชภัฏของแต่ละท้องถิ่น ด้วยการร่วมกันถ่ายทอดแนวความคิดและองค์ความรู้ตามแนวทางของ

พ่อหลวงรัชกาลที่ 9 รวมถึงการนำองค์ความรู้ที่ทันสมัยผสมผสานเข้ากับความคิดและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เมื่อนำทั้งสองส่วนมาผสมรวมกันก็จะสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ถึงความสัมพันธ์อย่างมีนัย ทำให้สามารถพิจารณาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างเหมาะสมและทันสมัย แก้ปัญหาได้ตรงจุด ตรงประเด็นและเป็นการแก้ปัญหาได้ในระยะยาว เป็นการเพิ่มความสุขให้กับชุมชน ช่วยสร้างให้เกิดความมั่นคงขึ้นได้อย่างถาวร อันเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 ที่ทรงพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยทุกคน

“การศึกษาคือความมั่นคงของประเทศ การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีอาชีพ มีงานทำ และการศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีความเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย”

บรรณานุกรม

- ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล, เลขานุการมูลนิธิชัยพัฒนา. (2562). *เนื้อหาการสอนวิชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรจิตอาสาพระราชทาน 904 หลักสูตรหลักประจำรุ่นที่ 3/62 “เป็นแก้ว เป็น แม่พิมพ์”*
- พล.อ.ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ, องคมนตรี. (2562). *เนื้อหาการสอนวิชา พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 หลักสูตรจิตอาสาพระราชทาน 904 หลักสูตรหลักประจำรุ่นที่ 3/62 “เป็นแก้ว เป็น แม่พิมพ์”*
- _____. (2563). *เนื้อหาการสอนวิชา พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 หลักสูตรจิตอาสาพระราชทาน 904 หลักสูตรหลักประจำรุ่นที่ 5/63 “เป็นแก้ว เป็น แม่พิมพ์”*
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (2563). *กองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2564. จาก <http://stu.sru.ac.th/2020/09/18/social-engineer-suratthani-rajabhat-university/>
- มูลนิธิชัยพัฒนา (2564). *โครงการพระราชดำริ*. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <https://www.chaipat.or.th/royal-projects-in-various-regions/south/category/902-1.html>
- ราชกิจจานุเบกษา (2547). มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2564. จาก <https://www.cmr.ac.th/assets/files/act/rajabhat-university-act-be-2547.pdf>

การประยุกต์ใช้รูปแบบกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม เพื่อขับเคลื่อนงานตามนโยบาย ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

Patterns of Participatory Public Policy Formulation for running the policy
of Commanding General of Armed Forces Development Command

บทความวิชาการ

พันเอก ฮาซัน หะยือารอง

หัวหน้าสถานีวิทยุกระจายเสียง 912 สำนักงานพัฒนาภาค 4 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

Colonel Hasun Hayeeearong

The Chief of Radio Broadcasting 912, 4th Regional Development Office, AFDC

E-mail: hasun42@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้รูปแบบกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนงานตามนโยบาย ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ซึ่งเป็นกระบวนการที่ท้าทายของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในยุคที่สังคมกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน คือ 1) ร่วมทำความเข้าใจ และแสดงความคิดเห็น 2) ร่วมคัดเลือกนโยบายสาธารณะ 3) ร่วมนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ 4) ร่วมประเมินผล และ 5) ร่วมทบทวนนโยบาย โดยนโยบายหลักใน 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานร่วมกับประชาชน ชุมชน และความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นการประยุกต์ใช้นโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนงานตามนโยบายผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาสามารถทำได้ ภายใต้ขอบเขต และข้อตกลงร่วมกันของทุกภาคส่วน ผ่านการขับเคลื่อนงานที่ให้ความสำคัญกับ “หลักสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” ประกอบด้วย 1) ความรู้ (Knowledge) 2) การเคลื่อนไหวทางสังคม (Social movement) และ 3) เชื่อมฝายนโยบาย (Policy link) ทั้งนี้ กระบวนการมีส่วนร่วมที่บริหารจัดการ ทำให้เกิดการจัดการความรู้ร่วม (Co-creation of knowledge) การจัดการร่วม (Co-management) และการรับผลประโยชน์ร่วม (Co-benefits) กันอย่างเท่าเทียม จากการศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนงานในรูปแบบดังกล่าวเป็นเพียงการศึกษาจากเอกสารเท่านั้น ควรมีการนำแนวคิด กระบวนการที่นำเสนอไปทดสอบผ่านกระบวนการวิจัย เพื่อให้สามารถยืนยันผลของแนวคิด และสามารถขยายผล หรือเป็นแบบอย่างสู่การปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ของกองทัพ ต่อไป

คำสำคัญ: นโยบายสาธารณะ การมีส่วนร่วม หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

Abstract

The academic article has been purposed to present patterns of Participatory Public Policy Formulation for running the policy of Commanding General of Armed Forces Development Command. This paradigm is challenge the Armed Forces Development Command when society is changing rapidly to use the process of Participatory Public Policy Formulation. There are 5 steps of the Participatory Public Policy Formulation process, 1) Participate for understanding and opinions expression 2) Participate for selected the public policy 3) Participate for practicing 4) Participate for evaluation and 5) Participate in policy reviews. The main policy on 4 strategies of the Armed Forces Development Command concerned about cooperation with people, community and public security. Accordingly, Participatory Public Policy Formulation for run the policy of commander in chief, Armed Forces Development Command can be done under scope and collective agreement of all sectors by concern on “Triangle that moves the mountain” that composed of Knowledge, Social movement and Policy link. However, Participation process can give Co-creation of knowledge, Co-management and Co-benefits equally. From the study of patterns of Participatory Public Policy Formulation was literature reviews have to test by research processing for conceptual confirmation, extend results or be a model for the other section department of Thai Army.

Keywords: Public Policy, Participatory model, Armed Forces Development Command

บทนำ

หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นส่วนปฏิบัติการภายใต้โครงสร้างการบังคับบัญชาการกองทัพไทย เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีจุดเริ่มต้นเมื่อปี 2504 ซึ่งมี ๖๖ พล.ส.อ. ๖๖ พล.ร.อ. ๖๖ พล.อ. เป็นนายกรัฐมนตรีนได้เล็งเห็นถึงจุดบกพร่องที่อาจจะเป็นจุดอ่อนของประเทศไทย คือ ความล่าช้า ความเร่งด่วน การขาดแคลน ซึ่งการที่ประชาชนตกอยู่ในสภาวะดังกล่าวอาจกลายเป็นจุดอ่อนของประเทศไทยทำให้ศัตรูใช้จุดอ่อนดังกล่าวเป็นเงื่อนไขในการแทรกแซงบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติได้ จึงก่อตั้งกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติขึ้น เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2505 เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2540 มีการเปลี่ยนชื่อหน่วย จากกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ เป็นหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาหรือ นทพ. โดยปัจจุบันหน่วย นทพ. มีวิสัยทัศน์ คือ “เป็นหน่วยงานหลักชั้นเยี่ยมของกองทัพไทยในด้านการพัฒนาเพื่อความมั่นคงโดยเตรียมความพร้อม ของทรัพยากร บุคคล ชุมชน พื้นที่ เพื่อป้องกันภัยคุกคามทุกรูปแบบ และประชาชน มีความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อกองทัพไทย” ในขณะที่สถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันทหารกำลังถูกมองว่าเป็น ผู้เข้ามาแทรกแซงสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศ ขณะที่กองทัพเป็นองค์กรที่มีศักยภาพที่จะส่งเสริมหรือล้มล้างประชาธิปไตยของประเทศก็ได้ สำหรับสังคมไทยแล้วเรามีความคุ้นเคย และเคยชินกับการที่ทหารเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยในหลากหลายกิจกรรม ตั้งแต่การป้องกันอธิปไตย การเมือง การปกครอง การบรรเทาสาธารณภัย และอื่น ๆ อีกมากมาย จนอาจกล่าวได้ว่าไม่สามารถแยกทหารออกจากสังคมไทยได้ และกองทัพหรือทหารเองยังมีลักษณะของประชาคมหรือ

“ประชาคมทหาร” (Military Community) ซึ่งดำรงอยู่ภายใต้กฎระเบียบ แบบแผนประเพณี และการกล่อมเกลாதองศาของตนเอง องค์การทหารซึ่งมีความเป็นอนุรักษ์นิยมเป็นอย่างยิ่ง สถาบันทหาร ยังคำนึงถึงประชาธิปไตยของชาติ ความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อยภายใน และการดำรงชีวิตของพลเรือน ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ (พลโท สรรชัย อจลานนท์, 2560)

ในโลกแห่งข้อมูลข่าวสารการรับรู้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทำได้ง่ายขึ้น ซึ่งการรับรู้ของผู้คนถูกเปิดกว้างทำให้ประชาชนชาวไทยตระหนักถึง สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของตนเองมากขึ้น ทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองมีมากขึ้นในยุคหลังที่ผ่านมาในขณะที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเช่นกัน “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมืองหรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจมติชนไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน “นโยบายสาธารณะ” ถูกพูดถึงและมีความสำคัญต่อการตัดสินใจของภาครัฐในปัจจุบันเป็นอย่างมาก สนธิกาญจน์ เพื่อนสงคราม, 2560 กล่าวถึง นโยบายสาธารณะเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ ทำให้รัฐบาลของทุกประเทศในโลกต้องสนใจที่จะกำหนดนโยบายที่ดี และให้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุข ความเสมอภาค และความเป็นธรรมให้กับประชาชนและความเจริญให้แก่ประเทศ นโยบายถือเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความสำเร็จ และความล้มเหลว ในการบริหาร

ประเทศ นอกจากนั้นยังส่งผลกระทบต่อฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในสังคม โดยเฉพาะประชาชน

ดังนั้น การนำนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนานั้น มีความท้าทายต่อหน่วยฯ เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากที่ผ่านมาหน่วยทหารในมุมมองของประชาชนเป็นหน่วยงานที่เข้าถึงได้ยาก อาจจะเนื่องด้วยภารกิจที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ จึงทำให้ความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานมีความห่างเหินมาก การใช้กระบวนการดังกล่าวในการดำเนินงาน จึงเป็นการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยฯ และกองทัพไทยมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การทำงานของหน่วยฯ เป็นการงานที่มุ่งสู่ความมั่นคงของชาติ และประชาชนเป็นสำคัญ การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนผ่านเครื่องมือนโยบายสาธารณะ ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยทั่วโลกแล้วนั้น สามารถกระทำได้อย่างได้ขอบเขตที่ไม่กระทบต่อความมั่นคงของชาติในขณะที่ปัญหาสำคัญของการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐกับประชาชนคือ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นปัญหาที่สะสมมาเป็นเวลาช้านานในสังคมไทย กระบวนการและความรู้ทางวิชาการจึงเป็นตัวกลางหนึ่งที่สำคัญในการแก้ปัญหา ดังกล่าวตามแนวคิด “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” หากหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาฯ สามารถก้าวข้ามปัญหาดังกล่าวไปได้ การดำเนินงานพัฒนาประเทศร่วมกับประชาชนก็จะสามารถดำเนินการไปได้ ก่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนกับประเทศไทยได้ในที่สุด

นโยบายสาธารณะ

1. แนวคิดนโยบายสาธารณะ

แนวคิดด้านนโยบายสาธารณะมีขอบข่ายที่กว้าง ครอบคลุมองค์ความรู้หลากหลายวิชา เช่น รัฐศาสตร์ กฎหมาย รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา เป็นต้น นับเป็นการศึกษาแบบสหวิทยาการ (interdisciplinary) เพื่อให้เข้าใจ

ความหมาย แนวคิดของนโยบายสาธารณะที่ถูกต้อง และการนำไปใช้ในการวางแผนขับเคลื่อนการทำงาน ในประเด็นยุทธศาสตร์ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ Bridgman and Davis (2003) ได้กล่าวถึง นโยบายสาธารณะว่า เป็นเครื่องมือของการปกครอง เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับทรัพยากรสาธารณะ ให้เป็นไปทิศทางใดทิศทางหนึ่ง สอดคล้องกับ Cochran and Malone (2005) ที่กล่าวว่า นโยบายสาธารณะเป็นการตัดสินใจของรัฐบาล และการกระทำของรัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะ ซึ่งการตัดสินใจที่เกิดขึ้นอาจเกี่ยวข้องกับช่วงเวลาในอดีต กิจกรรมที่กำลังดำเนินการอยู่ หรือที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (ศุภชัย ยาวะประภาส, 2550) จึงอาจกล่าวได้ว่า นโยบายสาธารณะเป็นเครื่องมือหนึ่งของรัฐที่มีขึ้นภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยมีประชาชนเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากนโยบายที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ ทั้งการแก้ปัญหา การป้องกัน การเตรียมพร้อม การตอบสนอง การหยิбыื่น เป็นต้น (ปรณิกา มีครุฑ, 2563) ในเมื่อประชาชนเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการเกิดขึ้นของนโยบายสาธารณะ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของกองทัพไทย ที่ปฏิบัติงานร่วมกับประชาชนโดยตรง ทั้งในด้านการพัฒนาความมั่นคงของชาติ การเตรียมความพร้อม การป้องกันภัยคุกคาม และรวมถึง การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อกองทัพไทย ดังนั้น หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จึงสามารถนำแนวคิด กระบวนการทำงานของนโยบายสาธารณะ ไปใช้ในการขับเคลื่อนงานตามนโยบายของหน่วยได้ ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนดังนี้

2. กระบวนการ และขั้นตอนนโยบายสาธารณะ

ที่มีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมีหลากหลาย อาจมีความแตกต่างกันในรายละเอียดตามความเหมาะสมของผู้นำไปใช้ ในที่นี้ขอเสนอกระบวนการและขั้นตอนของนโยบายสาธารณะ (Public policy process) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2544)

1. การก่อตัวของนโยบายสาธารณะ (Public policy formation)

การก่อตัวของนโยบายสาธารณะ อาจเกิดขึ้นจาก 2 ทาง คือ จากปัจจัยภายนอก ซึ่งมาจากนโยบายหลักขององค์กร หรือหน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทในพื้นที่ และจากปัจจัยภายใน มีที่มาจากประชาชนหรือชุมชนเอง อาจเกิดการรวมตัวกันเพื่อหาทางออกให้กับปัญหา

2. การกำหนดทางเลือกและการตัดสินใจ

นโยบายสาธารณะ (Public policy alternative development and decision making) เป็นขั้นตอนสำคัญที่มีความจำเป็นที่จะต้องนำหลักการทฤษฎีทางวิชาการมาใช้ร่วมกับการเลือกและตัดสินใจ เช่น ทฤษฎีหลักการเหตุผล (Rational comprehensive) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมบางส่วน (Incremental theory) และทฤษฎีการผสมผสานระหว่างทางกว้างและลึก (Mixed scanning) เป็นต้น

3. การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (Public policy implementation)

มีผลต่อความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของกระบวนการขับเคลื่อนงานนโยบายสาธารณะ จึงต้องมีแผนรองรับนโยบายที่ชัดเจน มีตัวชี้วัดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ทั้งนี้ อาจใช้รูปแบบหรือเครื่องมือเข้ามาสนับสนุนในกระบวนการ เช่น การจัดทำยุทธศาสตร์ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การควบคุมการดำเนินงานตามแผน เป็นต้น

4. การประเมินผลนโยบายสาธารณะ (Public policy evaluation)

การประเมินสามารถนำรูปแบบการประเมินที่หลากหลายเข้ามาใช้ในการประเมิน ทั้งนี้ อาจจะต้องคำนึงถึงบริบท ศักยภาพ วัฒนธรรมของเป้าหมายการประเมิน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีของการประเมิน

5. ความต่อเนื่อง การทดแทนและการสิ้นสุด

นโยบายสาธารณะ (Public policy maintenance succession and termination) กลไกในการขับเคลื่อน

นโยบายสาธารณะเป็นหัวใจสำคัญของการตัดสินใจในอนาคต ว่านโยบายดังกล่าวจะสิ้นสุดลง เปลี่ยนแปลง หรือคงเดิม อาจเกิดขึ้นจากหลากหลายปัจจัย เช่น การนำข้อมูลจากการประเมินผล ประสพการณ์ ทักษะที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน เป็นต้น

ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการและขั้นตอนนโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้แนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย นั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทตั้งแต่กระบวนการแรก จนถึงขั้นร่วมได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากนโยบายสาธารณะนั้น ๆ “กระบวนการมีส่วนร่วม” จึงเป็นส่วนเสริมที่สำคัญที่จะทำให้นโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้นสามารถดำเนินการหรือขับเคลื่อนงานหรือกิจกรรมไปได้ภายใต้กรอบคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม อาจจะสามารถอธิบายได้หลายรูปแบบ โดยการมีส่วนร่วมที่ดีจึงต้องอาศัยการออกแบบการมีส่วนร่วมที่ดี เปิดโอกาสและส่งเสริมให้บุคคล ชุมชน กลุ่มบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ทุกขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรม ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ (พชรภรณ์ สิงห์สุรี, 2558) คำนี้ถึงความเท่าเทียมกันในการได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน (Co-benefits) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังที่ ปวีณา วีรยางกูร (2554) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการดำเนินงานของบุคคลที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติ และประเมินผลจนไปถึงการได้รับผลประโยชน์ต่างๆ ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งจัดขึ้นโดยองค์การหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งต้องร่วมดำเนินการเป็นกระบวนการทุกขั้นตอน ด้วยความรับผิดชอบ และมีผลประโยชน์จากการดำเนินงานอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม การเกิดขึ้น

หรือการก่อตัวของการมีส่วนร่วมนั้น ประเด็นด้านจิตใจเป็นเรื่องสำคัญ การเข้ามามีบทบาทในการร่วมดำเนินการหรือทำกิจกรรมใด ๆ หากเป็นการกระทำที่มาจากใจของผู้ปฏิบัติเองแล้ว การกระทำนั้น ๆ ย่อมก่อให้เกิดแรงกระตุ้นหรือแรงผลักดันที่ดีได้ ส่งผลต่อการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นให้เกิดความสำเร็จได้ ดังนั้น การเข้าไปสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม จึงต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ค่านิยม ประเพณี ทศนคติส่วนบุคคล (สุธี วรประดิษฐ์, 2553) และอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อผู้ถูกกระทำหรือผู้รับผล (the recipient)

ดังนั้น การนำแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมไปใช้ร่วมกับการดำเนินงานด้านนโยบายสาธารณะ สามารถกระทำได้เพราะโดยแท้จริงแล้ว ทั้งสองส่วนมีการดำเนินงานที่สอดคล้อง และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน นโยบายสาธารณะที่ดีต้องเกิดจากการร่วมกันในการคิด ตัดสินใจของทั้งรัฐและประชาชน เพื่อการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศร่วมกัน ในขณะที่กระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากการปกครองในระบบประชาธิปไตย ทั้งสองส่วนจึงมีความสอดคล้องในบริบทของเครื่องมือในการพัฒนาประเทศที่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายในการปกครองประเทศ ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการมีส่วนร่วมที่ดีจะต้องมีการออกแบบกระบวนการที่ดีเพื่อให้เกิดระดับการมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) หรือใกล้เคียงมากที่สุด

รูปแบบและกระบวนการการมีส่วนร่วม

รูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมสามารถออกแบบและดำเนินการได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับบริบทการนำไปใช้ของผู้ปฏิบัติเอง ในที่นี้ขอเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วม ดังนี้ (Cohen and Uphoff, 1980)

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) นับเป็นส่วนแรกและเป็นส่วนที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากการตัดสินใจของผู้เข้าร่วม จะส่งผลทั้งทางบวก และทางลบของการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น ปัจจัยของการตัดสินใจอาจขึ้นอยู่กับวิถีชีวิต ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ความคุ้มค่า คุ่มทุน หรืออื่น ๆ ที่อาจเป็นปัจจัยของการตัดสินใจได้

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน ตามการดำเนินงานหรือกิจกรรมนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของ ผลประโยชน์ในเชิงปริมาณ และคุณภาพแล้ว ยังต้อง พิจารณาการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ผลประโยชน์ ของการดำเนินงานหรือกิจกรรมนี้ รวมทั้งผลประโยชน์ ในทางบวกและผลทางลบ ที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคม

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การประเมินเป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก เนื่องจากในส่วนนี้จะเป็นส่วนสะท้อนการดำเนินงาน ที่ผ่านมามาทั้งหมด เพื่อการนำผลการประเมินไปใช้ในการ พัฒนาปรับปรุงกระบวนการในอนาคตให้ดีขึ้น อีกทั้งเป็น การได้สะท้อนตัวผู้ดำเนินงานเองอีกด้วย แต่อย่างไรก็ดี การประเมินจะต้องเป็นการประเมินเพื่อการพัฒนา

จากบริบทการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วย บัญชาการทหารพัฒนา ที่ให้ความสำคัญกับการทำงาน ในเชิงการพัฒนา เพื่อความมั่นคงของชาติ โดยประชาชน เป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ในขณะที่กระบวนการนโยบาย สาธารณะ และกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการสนับสนุน และส่งเสริมการดำเนินงานของรัฐภายใต้

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และจากพันธกิจ ที่สำคัญของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาทั้ง 4 ด้าน สะท้อนอย่างชัดเจนว่า การดำเนินการหาขาดกระบวนการ มีส่วนร่วมของประชาชนหรือเป็นการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของหน่วยฯ แต่เพียงฝ่ายเดียวอาจทำให้ ผลของการดำเนินงานนั้น ไม่สามารถตอบสนองต่อความ ต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของหน่วยฯ และกองทัพไทยได้

การประยุกต์ใช้รูปแบบกระบวนการนโยบายสาธารณะ แบบมีส่วนร่วมกับนโยบาย ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการ ทหารพัฒนา

เนื่องด้วยหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเป็นหน่วย ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศมาตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ประเทศไทยถูกปกครองด้วยรัฐบาล ทหาร การวางตัวและการปฏิบัติงานของหน่วยฯ จึงเสี่ยง ไม่ได้ที่จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับทั้งประชาชน และหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยการทำงานตาม นโยบายของ ผบ.นทพ. โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ประเด็น คือ 1) เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ 2) พัฒนาศักยภาพ ของคน ชุมชน พื้นที่ ให้เกื้อกูลต่อการผืนกำลังป้องกัน ประเทศ 3) สนับสนุนการแก้ปัญหาเร่งด่วนของชาติ และ 4) การพัฒนาองค์กร ซึ่งหากวิเคราะห์จากประเด็นยุทธศาสตร์ ที่กล่าวมา พบว่าความมั่นคงของชาติ และประชาชนชาวไทย เป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานของหน่วย ดังนั้น รูปแบบ กระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม ที่ได้รับการ ยอมรับแล้วว่า เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้ความสำคัญ กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น การนำ รูปแบบกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมมาใช้ ในการขับเคลื่อนงานตามนโยบาย จึงเป็นรูปแบบที่น่าสนใจ และเป็นทางเลือกให้กับหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาได้

ผู้เขียนจึงขอเสนอการประยุกต์ใช้รูปแบบกระบวนการ นโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมกับนโยบาย ดังนี้

1. **ร่วมทำความเข้าใจและแสดงความคิดเห็น** ส่วนนี้เป็นส่วนเริ่มต้นที่มีความสำคัญต่อกระบวนการอื่น ๆ เป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดการก่อตัวของนโยบายสาธารณะ (Public policy formation) ผ่านนโยบายของหน่วยฯ ในรูปแบบมีส่วนร่วม หน่วยฯ จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ได้เข้ามามีบทบาท ในการทำความเข้าใจถึงนโยบายในการดำเนินงานของหน่วยฯ ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านเครื่องมือ หรือกระบวนการ ที่เหมาะสม การทำความเข้าใจเพื่อก่อตัวของนโยบาย สาธารณะที่ดี ควรร่วมกันทำความเข้าใจและแสดงความคิดเห็นบนพื้นฐานของความจริง ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จนตกผลึก เกิดเป็นความรู้ เป็นการสร้างนโยบายบนฐาน ของความรู้ (knowledge-based policy formulation)

2. **ร่วมคัดเลือกนโยบายสาธารณะ** หลังจาก การระดมความคิด ประสพการณ์ ข้อเสนอต่าง ๆ จาก ทุกภาคส่วนแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การกำหนดทางเลือก และการตัดสินใจนโยบายสาธารณะ (Public policy alternative development and decision making) ร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้น จะต้องเป็นข้อมูลทางวิชาการ โดยผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

3. **ร่วมนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ** การนำนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติเป็นกระบวนการที่สำคัญ ดังนั้น หัวใจสำคัญ ของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ คือ ระบบการจัดการ ที่มีคุณภาพ การเปิดพื้นที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วม ในการดำเนินการ ควรมีการสร้างแผนงานที่ชัดเจนสร้าง เครือข่าย ที่สามารถทำงานในรูปแบบการบูรณาการและมีการ ปฏิบัติงานที่สอดคล้องกัน มีการส่งต่อและแลกเปลี่ยน ข้อมูลซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาและปรับปรุง งานของตนเอง ดังนั้น หากวางกลไกการขับเคลื่อนนโยบาย สาธารณะดี ผลประโยชน์ที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ อาจจะเกิดขึ้นจากกระบวนการ ไม่ใช่เป็นเพียงตัวอักษร

ที่ถูกสร้างขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของนายแพทย์ อัมพล จินดาวัฒนา ความว่า นโยบายสาธารณะในความหมายนี้ มิใช่นโยบายที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรที่กำหนดมาจาก รัฐบาลหรือราชการเพียงเท่านั้น แต่่นโยบายสาธารณะ ในความหมายนี้คือ “ทิศทางหรือแนวทางที่สังคมโดยรวม เห็นว่า หรือเชื่อว่า ควรจะดำเนินการไปในทิศทางนั้น”

4. **ร่วมประเมินผล** ความต่อเนื่อง การทดแทน และการสิ้นสุดนโยบายสาธารณะ (Public policy maintenance succession and termination) ที่เกิดขึ้นมาจากการประเมินผลเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้น รูปแบบของการประเมินจึงควรเป็นการประเมินเพื่อ การพัฒนา อีกทั้งการประเมินยังช่วยให้ทุกภาคส่วนสามารถ มองเห็นภาพการดำเนินงานร่วมกันได้ สามารถทำให้เกิด การเรียนรู้ร่วมกัน การประเมินผลจะต้องคำนึงถึงความ หลากหลาย ศักยภาพ ความแตกต่างในมิติต่าง ๆ ดังนั้น การประเมินผลจึงต้องเลือกใช้เครื่องมือที่หลากหลาย สามารถสะท้อนความจริงจากการใช้นโยบายสาธารณะ ที่ผ่านมาไปใช้ในการปรับปรุงต่อไปได้ โดยมีหลักของ การประเมินผลตามแนวคิดของ มาร์ต พัฒผล, 2561 ดังนี้

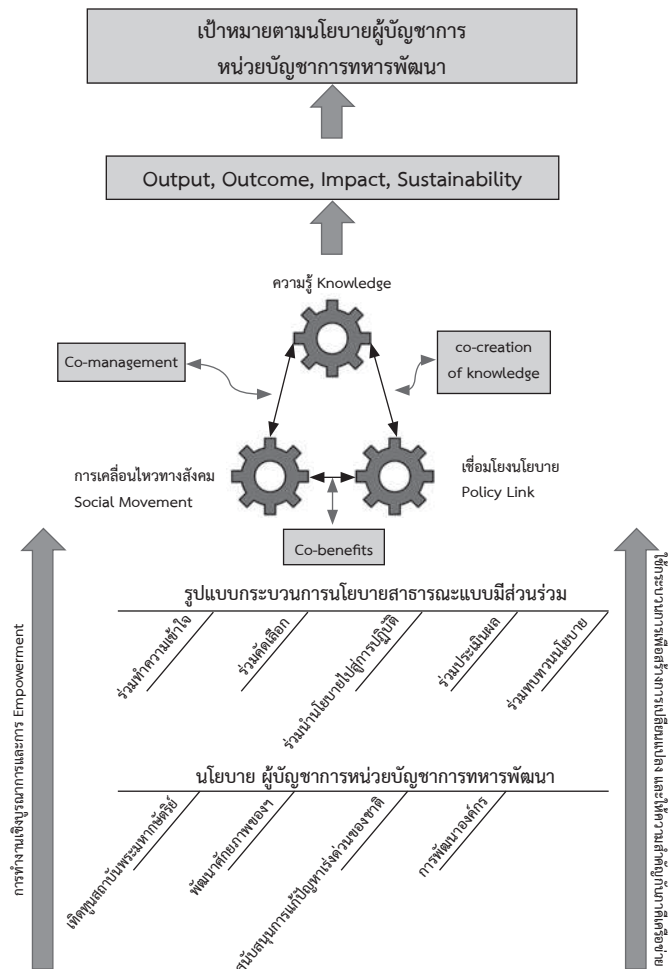
1) การประเมินที่เสริมพลังตามสภาพจริง ทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการประเมิน คือ การประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง ทักษะ ศักยภาพ ความรู้ ความเข้าใจ และมุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนา (assessment for improvement)

2) สะท้อนผลการประเมินอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางความคิด (mindset) และพฤติกรรมการเรียนรู้

3) การประเมินผลควรมีการประเมิน ทั้งสองส่วน คือ การประเมินตนเอง และการประเมิน จากภายนอก เพื่อให้เกิดความหลากหลายและมองเห็น มุมมองที่หลากหลายสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหรือ ปรับปรุงนโยบายสาธารณะได้ ต่อไป

ทั้งนี้ รูปแบบนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อ “กระบวนการ” มากกว่า ปลายลักษณะอักษร โดยกระบวนการที่สร้างขึ้นจะต้อง เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน จนถึงร่วมรับ ผลประโยชน์ และอีกส่วนที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนงาน ในรูปแบบของนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม คือ การดำเนินงานผ่านเครือข่ายที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อประเด็นนั้น ๆ เข้ามาร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอน เป็นการผนึกกำลัง ความรู้ ประสบการณ์ที่หลากหลาย

เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนนโยบายสู่ระดับสูงได้ ดังนั้น หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จึงควรจัดวางโครงสร้าง ของเครือข่ายการทำงานให้ชัดเจน สร้างระบบการทำงาน แบบบูรณาการ ให้เกิดความเท่าเทียมในการดำเนินงาน อาจจะทำให้การขับเคลื่อนงานตามนโยบาย ผู้บัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผ่านนโยบายสาธารณะ แบบมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม การเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่าย จะต้องดำเนินการตาม ขอบเขต ไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง และการดำเนินงาน ตามนโยบายปกติของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ดัดแปลงจาก: ประเวศ วะสี, 2556

ภาพที่ 1 กลไกการประยุกต์ใช้รูปแบบกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม เพื่อขับเคลื่อนงานตามนโยบาย ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

สรุป

การสร้างนโยบายสาธารณะของประเทศไทยที่ผ่านมา อาจถูกมองว่าเป็นเพียงการจำลองกระบวนการเพื่อให้เห็นภาพของการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่แท้จริงแล้วการสร้างนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญกับการใช้ “กระบวนการ” เพราะการได้มาซึ่งนโยบายสาธารณะที่ดี จะต้องเกิดจากการร่วมมือกันของทุกภาคส่วนทั้งหมดเท่าที่จะนำเข้ามามีส่วนร่วมได้ ผ่านการเชื่อมโยงของ 3 กลไกหลัก คือ 1) ความรู้ (Knowledge) เป็นความรู้ที่ถูกจัดการ ด้วยกระบวนการทางวิชาการอย่างมีระบบระเบียบ ก่อให้เกิดความรู้ที่สร้างปัญญาให้กับองค์กรและประเทศชาติ 2) การเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) สังคมหรือภาคประชาชน จะต้องถูกกระตุ้นเพื่อเป็นแรงผลักดันจากด้านล่างขึ้นสู่ระดับสูง คือ องค์กรภาครัฐ หน่วยงานต่าง ๆ และ 3) การเชื่อมโยงนโยบาย (Policy link) การเคลื่อนไหวของภาคสังคม หรือประชาชน จะต้องเชื่อมโยงและสอดคล้องกับการทำงานเชิงนโยบายของภาครัฐ ผ่านเครื่องมือและกระบวนการใหม่ อีกทั้งกระบวนการที่สร้างขึ้น จะต้องก่อให้เกิดการจัดการความรู้ร่วม (co-creation of knowledge) การจัดการร่วม (Co-management) จนถึงการรับผลประโยชน์ร่วม (Co-benefits) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดของนโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้น ในขณะที่ ศ. เกียรติคุณ นพ.ประเวศ วะสี ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนโยบายสาธารณะที่ดีว่า ไม่ควรรวบรัดเพื่อให้ได้ข้อเสนอต่อผู้มีอำนาจ แต่ควรเน้นที่กระบวนการมีส่วนร่วม การเรียนรู้อย่างกว้างขวางของทุกฝ่าย จนเกิดความเข้าใจร่วมกันของสังคม (Social

understanding) เป็นคุณค่าของสังคม (Social value) และเป็นการปฏิบัติโดยสังคม (Social practice) ส่วนข้อเสนอเป็นเพียงผลพลอยได้อย่างหนึ่งเท่านั้น (อ้างถึงในอำพล จินดาวัฒนะ, 2552)

ดังนั้น การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการทำงานของหน่วยบัญชาการพัฒนามีความสำคัญและมีความจำเป็นเพื่อให้สอดคล้อง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม เศรษฐกิจ และอิทธิพลของกระแสประชาธิปไตยในสังคมโลกปัจจุบัน รูปแบบการขับเคลื่อนงานจึงต้องให้ความสำคัญกับภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเทศไปพร้อม ๆ กัน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จึงต้องหันมามองหาเครื่องมือหรือกระบวนการที่สามารถขับเคลื่อนงานในรูปแบบดังกล่าวได้ การประยุกต์ใช้รูปแบบนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ อีกทั้ง รูปแบบดังกล่าวยังเป็นที่ยอมรับของการพัฒนาประเทศของประเทศไทยที่ใช้รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ภายใต้นโยบายผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาทั้ง 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การประยุกต์ใช้รูปแบบนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม จึงสามารถกระทำได้ ภายใต้ขอบเขตที่สามารถดำเนินการได้ร่วมกันของทุกภาคส่วน เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ตามกฎหมายแห่งราชอาณาจักรไทย

บรรณานุกรม

คณะอนุกรรมการจัดทำสารานุกรมสำหรับเยาวชน. (2558). *สารานุกรมการเมืองไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 3 เรื่องการเมืองไทยในบริบทความเชื่อมโยงกับภาคส่วนอื่น*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง พิมพ์ครั้งที่ 1. 172 หน้า.

- ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิพษ์. (2541). *การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ : ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2539). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). *แนวคิดการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาชุมชน
- ประวัติความเป็นมาของกองบัญชาการทหารพัฒนา. (มปป.) [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://afdc-ict.rtarf.mi.th/afdcintra/afdc/afdcchistory.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล 10 มกราคม 2564).
- ปวีณา วีรยางกูร. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พชรภรณ์ สิงห์สุรี. (2558). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- มารุต พัฒนาผล. (2561). *การพัฒนารูปแบบการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา*. Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม 2561. 3413-3432. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- เรณูมาศ รักษาแก้ว. *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การมีส่วนร่วมของประชาชน>. (วันที่ค้นข้อมูล 10 มกราคม 2564).
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2550). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนธิกาญจน์ เพื่อนสงคราม. (2560). *กรอบนโยบายสาธารณะที่ดีที่พรรคการเมืองของไทยควรนำมาประกอบการจัดทำนโยบายการบริหารประเทศ*. รัฐสภาสารปีที่ 65 ฉ.11 พ.ย.2560. หน้า 9-44.
- สรรัชย์ อจลนันท, พลโท. (2560). *ทหารกับการพัฒนาประชาธิปไตย*. วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ. 16 หน้า.
- สุธี วรประดิษฐ์. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนงานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด : สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด*.
- อำพล จินดาวัฒนะ. (2552). *การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: ปิยอนด์ พับลิชชิง.
- Bridgman, P. and Davis, G. (2003). What use is a policy cycle? Plenty, if the aim is clear. *Australian Journal of Public Administration* 62(3), 98-102, 2003.
- Cochran, C. L. and Malone, E. F. (2005). *Basic concepts in Public Policy. Public Policy: Perspectives and choices 3rd Ed.* Lynne Rienner Publishers. USA. P.1-5.
- Cohen, J. and Uphoff, N. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity, *World Development*, 8: 213-235.

แนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

Guidelines for promoting beef cattle production of Armed Forces Development Command

บทความวิชาการ

ร้อยโทหญิง สุชรินทร์ เมธยาภา

ประจำกองวิชาการ ศูนย์ฝึกศึกษา สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

First Lieutenant Sukarin Methayapa

Attached to Technical Affairs Division, Education and Training Center, Military Development Office, AFDC

E-mail: Sukarin.mat@rtarf.mi.th

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบสถานการณ์โคเนื้อในปัจจุบัน ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ และเสนอแนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา โดยสถานการณ์ในปัจจุบันการผลิตเนื้อโคในประเทศไทยยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งยังได้รับผลกระทบจาก FTA ไทย-ออสเตรเลีย ที่มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อโคแช่แข็ง แต่ก็ยังมีโอกาสจากสถานการณ์การระบาดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African swine fever: ASF) ของประเทศเพื่อนบ้าน ในการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายของเกษตรกร เมื่อทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมโคเนื้อ ด้วยการทำ SWOT วิเคราะห์ปัจจัยภายในเพื่อให้รู้ถึงจุดแข็งจุดอ่อนของตลาดโคเนื้อ และประเมินสถานการณ์ปัจจัยภายนอกเพื่อหาโอกาสและอุปสรรค จนได้แนวทางในการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการสนับสนุนอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อโดยเจ้าหน้าที่ต้องมีข้อมูลรอบด้าน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการพิจารณาการส่งเสริมอาชีพ ด้านการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ผสมเทียมโดยการพัฒนาความรู้ มีทักษะมีความเชี่ยวชาญ และเป็นผู้ประสานงานในการทำงานกับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ด้านการผลิตน้ำเชื้อแช่แข็งโดยจัดทำการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เพื่อดึงองค์ความรู้จากบุคคลออกมาใช้ถ่ายทอดให้กับกำลังพล และนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: โคเนื้อ, การส่งเสริมอาชีพ, หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา, SWOT

Abstract

The objective of this study was to determine about beef cattle in situation the present, factors affecting the promotion of beef cattle raising, and proposing guidelines for promoting beef cattle production of Armed Forces Development Command. At present, the production of beef cattle in Thailand is insufficient for domestic consumption demand. It has also been affected by FTA Thai-Australia, which imports frozen cattle products. The situation of the African swine fever (ASF) outbreak in surrounding countries is increasing the distribution opportunity for farmers. The study of factors affecting beef cattle promotion through SWOT analysis with internal factors analysis to identify strengths and weaknesses of the beef cattle market and assess situations about external factors for opportunities and obstacles until obtaining guidelines for promoting beef cattle production of Armed Forces Development Command in three sections. As follows: The first, to support the careers of beef cattle raising, staff must have comprehensive information about the use of information technology to aid in considering career promotion. Second, supporting artificial insemination staff through developing knowledge, specific skills with expertise and be a coordinator in working with farmers and government officials. The third, the frozen semen production by organizing knowledge management (KM) to extract knowledge from people to transfer them with personnel and bring technology to help work more efficiently.

Keyword: Beef cattle, career promotion, Armed Forces Development Command, SWOT

บทนำ

หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ รวมไปถึงภารกิจของเจ้าหน้าที่ผสมเทียมของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาที่กระจายอยู่ตามหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ทั่วประเทศที่มีส่วนผลักดันในการพัฒนาสายพันธุ์ให้ตอบสนองความต้องการของตลาดโคเนื้อของประเทศไทย ตลอดจนส่งเสริมให้ความรู้ในการเลี้ยงโคเนื้อคุณภาพเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อสามารถดำรงอาชีพได้อย่างยั่งยืนภายใต้ภารกิจงานส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มีสถานียผสมเทียม 76 สถานี มีชุดเจ้าหน้าที่ผสมเทียมจำนวน 94 ชุด กระจายอยู่ทั่วประเทศไทย อีกทั้งกองสนับสนุนและขยายพันธุ์สัตว์ สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาที่เป็นแหล่งการผลิตน้ำเชื้อโคแช่แข็งที่ผ่านมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ ด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันทำให้การส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อต้องมีการพิจารณาแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดเพื่อให้อาชีพการเลี้ยงโคเนื้อที่ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การผลิตและการตลาดโคเนื้อในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ
3. เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

สถานการณ์การผลิตและตลาดโคเนื้อในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานการเกษตร มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ 909,324 ราย มีจำนวนโคเนื้อ 6,230,140 ตัว (กรมปศุสัตว์, 2563) มีสหกรณ์จำนวน 75 แห่ง 37 จังหวัด มีจำนวนสมาชิก 78,350 ราย เป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจำนวน 13,280 ราย (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2563) ซึ่งสัดส่วนยังมีจำนวนน้อยอยู่เมื่อเทียบกับสมาชิกสหกรณ์ และจากรายงานสถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้มปี 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในปี 2563 มีปริมาณการผลิตโคเนื้อ 1.38 ล้านตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ซึ่งมีปริมาณการผลิต 1.35 ล้านตัว ร้อยละ 2.22 เนื่องจากภาครัฐส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพหลักและการเพิ่มขึ้นตามธรรมชาติของแม่พันธุ์โคเนื้อ อีกทั้งมีการปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อที่ดีทำให้อัตราการเกิดในรอบปีดีขึ้น ความต้องการบริโภคเนื้อโคของไทยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในอัตราเพียงร้อยละ 0.08 ต่อปี โดยในปี 2563 คาดว่าจะมีปริมาณการบริโภคโคเนื้อ 1.26 ล้านตัว หรือคิดเป็นเนื้อโค 212.18 พันตัน ซึ่งเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2562 ร้อยละ 0.08 เนื่องจากความต้องการของตลาดภายในประเทศเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งผู้บริโภคยังคงนิยมบริโภคเนื้อโคแบบชาบูหรือปิ้งย่าง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563)

อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 การนำเข้าโคมีชีวิตมีปริมาณ 58,363 ตัว มูลค่า 1,086.79 ล้านบาท การนำเข้าเนื้อโค และผลิตภัณฑ์ มีปริมาณ 18,949.34 ตัน มูลค่า 3,327.31 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2562 ซึ่งนำเข้าปริมาณ 13,676.15 ตัน มูลค่า 2,869.91 ล้านบาท ร้อยละ 38.56 และร้อยละ 15.94 ตามลำดับ เนื่องจากภาชนะนำเข้าเหลือร้อยละ 0 โดยส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าผลิตภัณฑ์เนื้อโคจากประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย อย่างไรก็ตาม สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรโดยกองทุน

ปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ (กองทุน FTA) ได้ให้ความช่วยเหลือและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าในการเพิ่มศักยภาพธุรกิจสำหรับสินค้าโคเนื้อตั้งแต่ปี 2550 จำนวน 6 โครงการ งบประมาณ 154.75 ล้านบาท อาทิ โครงการคัดเลือกพ่อพันธุ์กำแพงแสนเพื่อใช้ผลิตน้ำเชื้อ โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตเนื้อโคขุนคุณภาพสูง โครงการเพิ่มมูลค่าเนื้อโคขุนเกรดคุณภาพ (Premium) เพื่อรองรับตลาดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตโคเนื้อเพื่อเพิ่ม ขีดความสามารถในการแข่งขันซึ่งมีผลจากการดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ได้ช่วยให้ไทยมีศักยภาพในการผลิตโคเนื้อ และเนื้อโคเพิ่มขึ้น

นอกจากสถานการณ์การผลิต และการนำเข้าเนื้อโคจากต่างประเทศ ยังมีปัจจัยที่มีผลต่อสถานการณ์การเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทยอีก เช่น ในปี 2562 เกิดสถานการณ์การระบาดของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรในประเทศเพื่อนบ้าน โดยแผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรและแนวทางเวชปฏิบัติของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร (กรมปศุสัตว์, 2562) ได้กล่าวถึงความเสียหายทางเศรษฐกิจจากโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรที่มีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ ขึ้นอยู่กับระบบการเลี้ยง และความสำคัญของการอุตสาหกรรมสุกรต่อเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ความเสียหายที่สามารถประเมินค่าได้ตามหลักวิชาการจากโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรนั้น เกิดจากการตายของสุกรในฟาร์ม การควบคุมและป้องกันโรค และการสูญเสียความสามารถในการส่งออกสินค้าสุกรสู่ตลาดโลกเป็นหลัก เช่น ประเทศแทนซาเนีย โรคนี้ทำให้สุกรในฟาร์มสุกรรายย่อยมีอัตราการตายคิดเป็นร้อยละ 84 คิดเป็นความเสียหายมูลค่ามากกว่า 7 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 2.3 ล้านล้านบาท) ส่วนในการระบาดในประเทศไนจีเรีย ปี พ.ศ.2544 พบว่าอัตราการตายของสุกรในฟาร์มรายย่อยสูงถึงร้อยละ 91 คิดเป็นความเสียหายกว่า 941,492 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

(ประมาณ 31 ล้านล้านบาท) ซึ่งสถานการณ์การระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African swine fever: ASF) ในช่วงปี 2019 จากกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศได้จัดทำรายงานผลกระทบของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African swine fever: ASF) ต่อสินค้าเนื้อหมูในตลาดจีน ตั้งแต่ 2562 ทำให้จำนวนสุกรในสต็อก และจำนวนสุกรในประเทศจีนลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยการผลิตเนื้อหมูของจีนลดลงเหลือเพียง 42.535 ล้านตัน โดยลดลงจากปีก่อนร้อยละ 21.25 ส่งผลให้ ในปี 2562 มีปริมาณการนำเข้าเนื้อหมูเพิ่มขึ้น จึงทำให้การนำเข้าเนื้อหมูของจีน และผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นอย่างมากด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นโอกาสของสินค้าเนื้อสัตว์ประเภทอื่น ๆ โดยสามารถเข้าไปทดแทนปริมาณเนื้อสุกรที่หายไปจากสถานการณ์ดังกล่าวได้

จากสภาพการผลิต และการตลาดโคเนื้อในประเทศไทย เนื่องจากความต้องการบริโภคเนื้อโคในประเทศไทย มีปริมาณคงตัว แต่กลุ่มตลาดมีการปรับเปลี่ยนโดยเพิ่มปริมาณ การบริโภคที่ตลาดระดับกลาง และระดับบนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเนื้อคุณภาพดี มีไขมันแทรก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเนื้อที่นำเข้าจากต่างประเทศ ทั้งจากประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามปริมาณการผลิตเนื้อโคในประเทศไทยยังประสบปัญหาไม่เพียงพอ และประสบปัญหาการลักลอบนำเข้าเนื้อเถื่อนจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีปัจจัยเสี่ยงในเรื่องของความปลอดภัยอาหาร และโรคระบาด ประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ ค่านิยมของผู้บริโภคที่ไม่นิยมเนื้อโคในประเทศไทย แม้ว่าสหกรณ์โคเนื้อสามารถผลิตเนื้อโคที่มีสายพันธุ์ เช่น วากิว แองกัส ผลิตเนื้อที่มีระดับไขมันแทรกได้สูง แต่ก็ยังไม่เป็นที่นิยม (คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาผลผลิตทางการเกษตรในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2560) ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเพาะเลี้ยงเนื้อในห้องปฏิบัติการที่กำลังเป็นที่นิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ และสามารถเข้ามามีส่วนแบ่งการตลาดเนื้อโคได้ในอนาคต

ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ

การส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของไทยให้ประสบความสำเร็จ ต้องมีการศึกษา และวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และศักยภาพการแข่งขันในอุตสาหกรรมโคเนื้อเป็นปัจจัยสำคัญ โดยการวิเคราะห์ SWOT การวิเคราะห์ปัจจัยภายในเพื่อให้รู้ถึงจุดแข็งจุดอ่อนของของตลาดโคเนื้อ และประเมินสถานการณ์ปัจจัยภายนอกเพื่อหาโอกาสและอุปสรรค (Mintzberg, 1990)

จุดแข็ง (Strength)

1) วิถีเกษตรกรสอดคล้องกับการเลี้ยงโคเนื้อ และมีฐานเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ จำนวนมากถึง 9 แสนครัวเรือน ถึงแม้ส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรายย่อย

2) แหล่งวัตถุดิบอาหารสัตว์ในประเทศมีปริมาณมาก รวมทั้งมีผลพลอยได้จากการเกษตร และโรงงานอุตสาหกรรมเกษตร ได้แก่ ข้าวฟ่าง ต้น และเปลือกข้าวโพด เปลือกสับปะรด ต้นถั่วต่าง ๆ หลังการเก็บเกี่ยว และเศษเหลือจากโรงงานผลไม้ที่มีราคาค่อนข้างถูก

3) ภาครัฐบาลมีนโยบายสนับสนุน ด้านพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ การป้องกัน และกำจัดโรคระบาดสัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ รวมถึงการที่สถาบันการศึกษาให้การสนับสนุน ทางด้านวิชาการอย่างรอบด้าน และมีกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ (กองทุน FTA) เข้ามาช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกร และผู้ประกอบการ

4) ความต้องการบริโภคเนื้อโคของตลาดในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคชาวมุสลิม ซึ่งไทยมีระบบมาตรฐานฮาลาลที่ได้รับการยอมรับจากประเทศผู้นำเข้า และการจัดการตลาดฮาลาลที่เข้มแข็ง รวมถึงนวัตกรรมและการผลิตอาหาร (Food Innovation) และวัฒนธรรมการบริโภคอาหารที่เป็นที่ยอมรับ และมีชื่อเสียงไปทั่วโลก

5) เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพที่เหมาะสม การพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ (การผสมเทียมพัฒนาพันธุ์โค) เพื่อการผลิตโคเนื้อที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร และตรงกับความต้องการของตลาด เทคโนโลยีด้านการขุน เทคโนโลยีการจัดการอาหารสัตว์ นวัตกรรมของการผลิต โคเนื้อ เช่น ระบบการผลิต โคเนื้อโพนยางคำ

จุดอ่อน (Weakness)

1) ขาดโรงงานฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐานสากล การตัดแต่ง และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ยังมีน้อย ผู้ประกอบการขาดความรู้ในการจัดการหลังการฆ่า เช่น การเก็บรักษา การตัดแต่งแยกชิ้นส่วนตามการใช้ประโยชน์ การบ่มเนื้อ การพัฒนาแปรรูปผลิตภัณฑ์ยังมีน้อย ส่วนใหญ่ ทำลูกชิ้น หรือนิยมบริโภคในรูปเนื้อสด

2) ปัญหาโรคระบาดสัตว์ (โรคปากและเท้าเปื่อย) และมีการลักลอบใช้สารเร่งเนื้อแดงเป็นข้อจำกัดในการ ขนส่งโคมีชีวิต และเนื้อโคไปขายต่างประเทศ (ตลาดโคเนื้อ เป็นตลาดเสรีหากอุตสาหกรรมโคเนื้อไม่มีมาตรการที่ชัดเจน จะสามารถสร้างเขตปลอดโรคได้)

3) การเลี้ยงโคเนื้อต้องลงทุนสูง ใช้ระยะเวลา การเลี้ยงนาน และให้ผลตอบแทนค่อนข้างต่ำ

4) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และ เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเป็นไปได้น้อย

5) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร รายย่อยมีอายุมาก การศึกษาไม่มาก การยอมรับความรู้ หรือ เทคโนโลยีการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อไม่รวดเร็วนัก ประสิทธิภาพการผลิตยังไม่เต็มความสามารถ ทำให้ปริมาณ การผลิตค่อนข้างต่ำ และการควบคุมคุณภาพยังไม่ดีเท่าที่ควร

6) การสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดเชื่อมโยงระหว่าง การผลิต และการตลาดมีค่อนข้างน้อย

7) การประชาสัมพันธ์ การสร้างค่านิยมในการ บริโภคเนื้อโคที่ผลิตในประเทศยังมีน้อย

8) เทคโนโลยีสารสนเทศไม่สามารถสะท้อนให้เห็น ถึงข้อมูลพื้นฐานโค เช่น ข้อมูลด้านการตลาด ด้านราคาข้อมูล เรื่องโรค ข้อมูลด้านโรงฆ่า รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ยังไม่สมบูรณ์ชัดเจน และไม่สามารถนำมาใช้ในทุกระดับ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9) เนื้อฉีดไขมัน (Artificial Marbling beef) มีการลักลอบขายในประเทศ โดยไม่มีการยื่นจดทะเบียน กับสำนักงานคณะกรรมการองค์การอาหารและยา ทำให้ผู้บริโภคเสี่ยงที่จะได้รับโรคเนื้อโคที่ไม่มีคุณภาพ ตลอดจนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการแยกแยะหว่างเนื้อโค ที่ผ่านการตัดแต่งกับเนื้อโคที่มีไขมันแทรกตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นช่องว่างให้ผู้ค่านำเนื้อฉีดไขมันมาขายในราคา ที่ต่ำกว่าราคาเนื้อไขมันแทรกธรรมชาติ แต่ราคาสูงกว่า ราคาเนื้อฉีดไขมันปกติ

โอกาส (Opportunity)

1) โคมีชีวิต เนื้อโค และผลิตภัณฑ์ เป็นที่ต้องการ ของตลาดเอเชีย ชื่อเสียงด้านอาหารไทยเป็นที่รู้จัก ของนักท่องเที่ยวไปทั่วโลก ทำให้มีโอกาสพัฒนาเนื้อโค พร้อมบริโภค เพื่อการส่งออกที่สามารถสร้างเอกลักษณ์ อาหารไทย โดยใช้เนื้อโคไทย (Thai premium beef brand) ตามความต้องการบริโภคเนื้อคุณภาพดีที่เพิ่มขึ้น ทั้งจาก ผู้บริโภคภายในประเทศ และนักท่องเที่ยว

2) ความต้องการโคเนื้อ และเนื้อโคเพิ่มมากขึ้น จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น กอปรกับที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของไทยสามารถเป็นศูนย์กลาง การค้าโคเนื้อของเอเชียอีก ทำให้มีโอกาสส่งออกเนื้อโคได้ ทั่วโลก รวมถึงผลจากการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสส่งโคเนื้อไปจำหน่าย ที่ต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

3) ตลาดฮาลาลมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยจึงมีโอกาสในการส่งออกเนื้อโคไปยังประเทศ ในกลุ่มมุสลิมค่อนข้างสูง รวมถึงโอกาสในการพัฒนาโรงฆ่า เพื่อรองรับโคเนื้อเข้าเชือด

4) โอกาสการร่วมลงทุนในประเทศคู่ค้า โดยใช้ฐานการผลิตในประเทศ หรือลงทุนในต่างประเทศ แต่ใช้ทรัพยากรของประเทศไทยเป็นหลัก ในลักษณะของความร่วมมือซึ่งกันและกัน เนื่องจากประเทศเพื่อนบ้านต้องการเทคโนโลยีการผลิตของประเทศไทย

5) สถานการณ์การเกิดโรคระบาดอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (AFRICAN SWINE FEVER) ที่มีการระบาดเป็นวงกว้างในประเทศจีน ฮองกง และเวียดนาม ส่งผลให้เกิดสถานการณ์ขาดแคลนเนื้อสุกร เป็นโอกาสที่จะสามารถส่งเนื้อโคเข้าไปทดแทนการขาดแหล่งโปรตีนให้กับประเทศที่มีการระบาดได้

6) สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบให้เกิดการล็อกดาวน์ในหลายประเทศ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการทำการผลิตได้ตามปกติ กำลังการผลิตลดลง แต่ปริมาณความต้องการบริโภคยังเท่าเดิม ต้องมีการนำเข้าสินค้าเข้าไปทดแทนในประเทศที่มีการระบาดได้ ในกรณีที่ประเทศไทยเองไม่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19

อุปสรรค/ภัยคุกคาม (Threats)

1) การลักลอบนำเข้าเนื้อโคเถื่อน และหนังโคเถื่อนยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง แม้จะมีมาตรการควบคุม แต่การปราบปรามยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ

2) การนำเข้าเนื้อโค เครื่องในโค และผลิตภัณฑ์ราคาถูกจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น

3) การเปิดการค้าเสรี (FTA) ทำให้ประเทศไม่สามารถกำหนดภาษีศุลกากร เพื่อป้องกันนำเข้าเนื้อโคจากต่างประเทศ โดยเฉพาะออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย ที่มีต้นทุนการผลิตต่ำได้ รวมถึงไม่มีมาตรการในการกีดกันทางการค้า

4) การปรับเปลี่ยนนโยบายของประเทศคู่ค้า เช่น ในอดีตจีนนำเข้าโคมีชีวิต แต่ปัจจุบันนำเข้าเนื้อโค และมีมาตรการตรวจสอบที่เข้มงวด

5) การนำเข้าโคขุน และเนื้อโคจากประเทศที่ยังไม่ปลอดโรค (โรคติดต่อกับโคเนื้อ และเนื้อโคที่ผิดกฎหมายจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศอินเดีย)

6) เนื้อที่เกิดจากการเพาะเลี้ยงในห้องปฏิบัติการด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เกิดเป็นเนื้อที่ปลอดโรค และไม่ต้องมีการเข้าโรงเชือดที่ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคบางกลุ่ม

7) การระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตเนื้อโคในส่วนของดำเนินการโรงฆ่า โรงตัดแต่ง และการบรรจุภัณฑ์ การส่งออกสินค้าต้องมีกระบวนการฆ่าเชื้อตามมาตรฐานสากล เพื่อให้สามารถส่งออกสินค้า และผลิตภัณฑ์ไปยังประเทศต่าง ๆ ได้

แนวทางในการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

จากการวิเคราะห์ SWOT ของสถานการณ์แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อที่หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางต่อไป โดยในปัจจุบันหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาได้มีการกิจที่เกี่ยวข้องกับโคเนื้อในด้านการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ผสมเทียม และการผลิตน้ำเชื้อแช่แข็ง

ในด้านการสนับสนุนอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อเจ้าหน้าที่ต้องมีความรู้มีความเข้าใจในข้อมูลประกอบที่สำคัญต่อการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อให้เกิดความยั่งยืน โดยกองสนับสนุนและขยายพันธุ์สัตว์ซึ่งมีข้อมูลสารสนเทศในการจำหน่ายเชื้อของเจ้าหน้าที่ผสมเทียม ซึ่งสามารถนำมาประกอบกับข้อมูลในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ว่าในพื้นที่ดังกล่าวมีกลุ่มสหกรณ์ หรือมีกิจการใดที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ตลอดจนต้องทราบถึงความต้องการตลาดในพื้นที่ เพื่อที่จะสามารถส่งเสริมและให้คำแนะนำในการเลี้ยงโคเนื้อให้เกิดความสำเร็จ และยั่งยืน

ในด้านการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ผสมเทียม เจ้าหน้าที่ของหน่วยบัญชาการทหารต้องได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความเชี่ยวชาญ และเป็นปัจจุบัน ต้องมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผสมเทียม ด้วยหลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากส้วมแพทย์สภา มีความรู้ในเรื่องของโรคระบาด โรคที่มีความสำคัญที่อาจสร้างผลกระทบต่อเลี้ยงโคเนื้อได้ ตลอดจนต้องมีการดำเนินการทำงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ อย่างเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในการประสานข้อมูลต่าง ๆ เช่น สถานการณ์โรคระบาด การแจ้งเบาะแสการลักลอบนำเข้าเนื้อโคที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้มีการดำเนินงานที่ถูกต้องตามระเบียบ

ในด้านการผลิตน้ำเชื้อแช่แข็งของกองสนับสนุนและขยายพันธุ์สัตว์ ปัจจุบันมีพ่อพันธุ์ที่สอดคล้องกับความต้องการตลาดเนื้อโคทุกระดับ มีระบบสารสนเทศที่ใช้ในการแจกจ่ายน้ำเชื้อแช่แข็งให้กับสถานผสมเทียม แต่ยังพบปัญหาว่า กำลังพลมีอายุมากและใกล้เกษียณอายุราชการ ควรมีการจัดการความรู้ (Knowledge management: KM) เพื่อดึงองค์ความรู้จากบุคคลออกมาใช้ถ่ายทอดให้กับกำลังพลที่จะเข้ามาปฏิบัติงานทดแทนพร้อมทั้งพัฒนา กำลังพลในการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุป

ประเทศไทยสามารถพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อให้ยั่งยืนได้ ด้วยการส่งเสริมปัจจัยให้ครบตลอดห่วงโซ่ ตั้งแต่ต้นน้ำการผลิตโคเนื้อ กลางน้ำโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐาน ปลายน้ำการตลาด และการขายเนื้อโค โดยต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันกับสถานการณ์ และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อในส่วนต้นน้ำของสายการผลิต จึงต้องพัฒนาทั้งปัจจัยด้านองค์ความรู้ เทคโนโลยี และบุคลากร ให้สอดคล้องกับความต้องการตลาดทุกระดับ ถึงมีแนวทางในการส่งเสริมที่เพิ่มเติมให้สามารถบรรลุถึงการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อให้ยั่งยืนตามภารกิจดังนี้ คือ การสนับสนุนอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อต้องมีการพัฒนาคน ให้มีความรู้รอบด้านในการส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อการเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญ เพื่อใช้ประกอบในการปฏิบัติงาน ด้านการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ผสมเทียมต้องพัฒนาเจ้าหน้าที่ผสมเทียมให้มีความรู้ที่ทันสมัยและได้มาตรฐาน ตลอดจนต้องสามารถเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง อย่างเช่น เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ในการปฏิบัติงานด้านโรคระบาด หรือการรับแจ้งเบาะแสการลักลอบนำเข้าเนื้อโค การผลิตน้ำเชื้อแช่แข็งมีสายพันธุ์ที่เพียงพอ มีระบบสารสนเทศที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อให้ตรงกับความต้องการของตลาด และเพิ่มการจัดการความรู้ (KM) เพื่อการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อให้เกิดความมั่นคง ได้อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2551). ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (Thailand-Australia Free Trade Agreement: TAFTA). สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.thaifta.com/ThaiFTA/Home/FTABycountry/tabid/53/ctl/detail/id/21/mid/480/usemastercontainer/true/Default.aspx>.

- กรมปศุสัตว์. (2562). แผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคคอตีบในสุกรและแนวทางเวชปฏิบัติของโรคคอตีบในสุกร. สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2563, จาก <https://dld.go.th/th/images/stories/hotissue/asf/ContingencyPlanAndCPG2.pdf>
- _____. (2563). จำนวนเกษตรกรและโคเนื้อ รายจังหวัด ปี 2563, สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2563, จาก <http://ict.dld.go.th/webnew/images/stories/report/regislives/2020/country/2-cattle.pdf>
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2563). รายงานผลกระทบของโรคไข้หวัดหมู (African swine fever: ASF) ต่อสินค้าเนื้อหมูในตลาดจีน. สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2563, https://www.ditp.go.th/ditp_web61/article_sub_view.php?filename=contents_attach/613749/613749.pdf&title=613749&cate=413&d=0
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2563). ประมวลข้อมูลการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563. สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2563, จาก http://office.cpd.go.th/dacfg/images/2563/63_PDF.pdf
- คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาผลผลิตทางการเกษตรในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2560). รายงานผลการศึกษายุทธศาสตร์การส่งเสริมและการพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้อไทยทั้งระบบ.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี 2564. สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2564 /trend2564.pdf>
- Mintzberg, H. (1990). The design school: reconsidering the basic premises of strategic management. *Strategic management journal*, 11(3), 171-195.

10 เมษายน 2564

วันครบรอบ 59 ปี

การสถาปนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ประวัติความเป็นมาของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

นับตั้งแต่ปี 2483 เป็นต้นมา ได้มีการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยขึ้น โดยกลุ่มคนที่ฝึกฝึในลัทธิคอมมิวนิสต์ได้แผ่ขยายอิทธิพลเผยแพร่อุดมการณ์เข้าสู่พื้นที่ชนบททางไกลทุรกันดาร โดยอาศัยความทุกข์ยากของประชาชนเป็นช่องทางสำคัญ

ต่อมาในสมัยที่ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและผู้บัญชาการทหารสูงสุด นั้น ท่านได้ตระหนักถึงปัญหานี้ ประกอบกับ กระทรวงมหาดไทยได้รายงานให้ทราบว่าการคอมมิวนิสต์ได้จัดส่งตัวแทนเข้าไปแทรกซึมอยู่ในหมู่บ้านเพื่อบ่อนทำลายศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล โดยเริ่มปฏิบัติการในถิ่นทุรกันดารที่ประชาชนด้อยการศึกษาและยากจน ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐดูแลไม่ทั่วถึงเพราะเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก กระทรวงมหาดไทยจึงได้เสนอให้นำการพัฒนาท้องถิ่นมาเป็นเครื่องมือในการขจัดต้นเหตุของปัญหา

ดังนั้น เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2505 จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้จัดตั้งหน่วยงานพิเศษ นามว่า “กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ” หรือ “กรป.กลาง” เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2505 มีอำนาจประสานการปฏิบัติงาน โดยรวมขีดความสามารถของส่วนราชการต่าง ๆ 13 หน่วยงานทั้งพลเรือน ตำรวจ และทหาร มาไว้ในที่เดียวกัน เพื่อเร่งรัดการปฏิบัติงานพัฒนาท้องถิ่น แก้ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยมี จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ และมีหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ที่เป็นหน่วยปฏิบัติงานในพื้นที่ชนบททางไกล

จากนั้น กรป.กลาง ได้ส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่หน่วยแรกออกปฏิบัติงานที่ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2505 นามว่า “หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ จังหวัดกาฬสินธุ์” ต่อมาได้ส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่หน่วยที่สองไปที่บ้านกุดเรือคำ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร และส่งหน่วยที่สามไปที่บ้านพักของ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ซึ่งการปฏิบัติงานของทุกหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่นั้นบรรลุผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ชัด ประกอบกับยังมีประชาชนในพื้นที่ทุรกันดารอื่น ๆ ที่ยังรอคอยความช่วยเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น กองบัญชาการทหารสูงสุด จึงได้จัดตั้งและส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกไปปฏิบัติงานพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดาร ในทุกภูมิภาคของประเทศเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จนมีจำนวนทั้งสิ้น 30 หน่วยในปัจจุบัน

เมื่อสถานการณ์ก่อการร้ายเริ่มเบาบางลง อันเนื่องมาจากการมุ่งมั่นแก้ปัญหาอย่างถูกต้องของรัฐบาล แต่ความยากจนของประชาชนยังไม่หมดไป กองบัญชาการทหารสูงสุดจึงได้พัฒนาแนวทางช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีความเข้มแข็งสามารถช่วยเหลือและพัฒนาตนเองได้ต่อไป ในปี 2539 จึงได้ มีการปรับปรุงการจัดส่วนราชการของกองบัญชาการทหารสูงสุด ซึ่ง กรป.กลาง ได้ปรับเปลี่ยนนามหน่วยเป็น **หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา** มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนาจการ ประสานงาน และปฏิบัติการเกี่ยวกับ การป้องกันการแทรกซึมบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ ด้วยการพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยาของประเทศไทยในท้องถิ่นทุรกันดารและในพื้นที่ที่กำหนดตามแผนงานพัฒนาช่วยเหลือประชาชนตาม 8 แผนงานหลักดังเช่นที่เคยปฏิบัติมา รวมทั้งแผนงานที่รองรับภารกิจต่าง ๆ เรียกว่า แผนงานพิเศษ ที่ล้วนมีความสำคัญยิ่งนั้นคือ งานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ งานที่ได้รับมอบหมายตามนโยบายของรัฐบาล งานสนับสนุนส่วนราชการอื่น ๆ งานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และงานบรรเทาสาธารณภัยช่วยเหลือประชาชน ในยามเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ตลอดจนปฏิบัติการกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

ตลอดระยะเวลา 59 ปี นับตั้งแต่ถือกำเนิดขึ้นในนาม กรป.กลาง เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2505 มีที่ตั้งอยู่ที่อาคาร 601 สนามเสือป่า จนมาเป็น หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในปี 2540 และเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2545 ได้ย้ายที่ตั้งหน่วยชั่วคราวมาอยู่ที่อาคารจัสมิน อินเตอร์ชั่นแนล ทาวเวอร์ ถนนแจ้งวัฒนะ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากนั้นในเดือน กันยายน 2548 ได้เคลื่อนย้ายเข้าที่ตั้งแห่งใหม่ ณ อาคารสำนักงานสนับสนุน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ถนนนางประชาพัฒนา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จนกระทั่งเดือนมีนาคม 2550 จึงได้ย้ายเข้าที่ตั้งปัจจุบัน ที่มีความสง่างาม นั่นคืออาคารเฉลิมพระเกียรติ 81 พรรษา 5 ธันวาคม 2551 ถนนนางประชาพัฒนา ต่อมาในวันที่ 31 มกราคม 2551 ได้มีการจัดส่วนราชการในกระทรวงกลาโหมใหม่โดยกองบัญชาการทหารสูงสุดได้เปลี่ยนชื่อเป็น กองบัญชาการกองทัพไทย โดยเป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม และในปี 2552 กระทรวงกลาโหมได้อนุมัติให้ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนายกเลิกอัตราเฉพาะกิจหมายเลข 2500 และให้ใช้อัตราเฉพาะกิจหมายเลข 2100 แทน ทำให้หน่วยบัญชาการทหารพัฒนามีหน่วยขึ้นตรงที่พร้อมรองรับการปฏิบัติงานที่ตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาลและภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ

หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย ได้จัดตั้งหน่วยปฏิบัติงานให้มีความพร้อมต่อการพัฒนาในทุกรูปแบบ เพื่อการป้องกันอธิปไตย และรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ ผู้บังคับบัญชาทุกท่านจากอดีตจนถึงปัจจุบัน จำนวน 44 ท่าน ล้วนได้มุ่งมั่นในปณิธานที่จะทำงานเพื่อสนองภารกิจของหน่วยให้บรรลุเป้าหมายอย่างได้ผลสูงสุดตลอดมา เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนทุกคนนำไปสู่ประเทศชาติมั่นคงประชาชนมั่งคั่งตลอดไปตราบนานถึงวันหนึ่ง พวกเรานักกรบสีน้ำเงิน แห่งหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา แม้ว่าจะอยู่ในภูมิภาคใดของประเทศเราพร้อมทำงานหนักและเสียสละเพื่อความสุขของประชาชนตลอดไป เช่นเดียวกับบรรพชน นักกรบสีน้ำเงิน โดยในปัจจุบันมี พล.อ. นเรนทร์ สิริภูบาล ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

เจตนารมณ์ ผบ.นทพ.

ให้ความสำคัญสูงสุดในการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เผยแพร่พระเกียรติคุณ และพระราชกรณียกิจที่สำคัญในทุกโอกาส การพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชนของ นทพ. จะต้องมุ่งมั่นดำเนินงานตามพระราชโบาย สืบสานการพัฒนาแนวทาง พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ดำเนินการตามพระบรมราชโบาย “สืบสาน รักษา ต่อยอด” รวมทั้งยึดถือพระราชปณิธาน 5 ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นกรอบในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข แก้ไขในสิ่งผิด สืบสานในพระราชปณิธาน ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นทพ. จะพัฒนาประเทศและเป็นที่พึ่งของประชาชน โดยดูแลและสร้างโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกล ยากลำบาก และทุรกันดารให้มีความเป็นอยู่ที่ดีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศ สนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ รวมทั้งการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ โดยยึดมั่นในประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ปกครองผู้ได้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม ยึดมั่นตามสายการบังคับบัญชา และดูแลผู้ได้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

วิสัยทัศน์

“เป็นหน่วยงานหลักชั้นเยี่ยมของกองทัพไทย ในด้านการพัฒนาเพื่อความมั่นคง โดยเตรียมความพร้อมของทรัพยากร บุคคล ชุมชน พื้นที่ เพื่อป้องกันภัยคุกคามทุกรูปแบบ และประชาชนมีความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อ กองทัพไทย”

นโยบายทั่วไป

ปฏิบัติงานภายใต้ 4 กลุ่มงาน ดังนี้

กลุ่มงานที่ 1 เติบโตทุนสถาบันพระมหากษัตริย์

นทพ. เติบโตทุนสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างสมพระเกียรติ เผยแพร่และสืบสานการพัฒนาแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รวมทั้งดำเนินการตามพระบรมราโชบาย “สืบสาน รักษา ต่อยอด” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสนับสนุนการดำเนินโครงการพระราชดำริ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มาขยายผลให้เป็นที่ประจักษ์ อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวไทยและเป็นสถาบันหลักที่สำคัญยิ่ง

กลุ่มงานที่ 2 พัฒนาศักยภาพของคน ชุมชน พื้นที่ ให้เกื้อกูลต่อการผนึกกำลังป้องกันประเทศ

พัฒนาศักยภาพของคน ชุมชน และพื้นที่ ในพื้นที่เป้าหมายของ นทพ. ให้มีภูมิคุ้มกัน มีความมั่นคงแบบองค์รวม พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาในทุกมิติของความมั่นคง โดยใช้ศักยภาพในรูปแบบของแผนงานการพัฒนาที่มีอยู่ ลดเงื่อนไขของปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงในทุกมิติและเสริมสร้างให้มีความพร้อมที่จะเผชิญปัญหา สามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อให้ผลลัพธ์การพัฒนาส่งผลให้คน ชุมชน มีความสุขอย่างยั่งยืน ในการดำเนินชีวิตและพร้อมสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารได้

กลุ่มงานที่ 3 สนับสนุนการแก้ไขปัญหาสำคัญเร่งด่วนของชาติ

เตรียมความพร้อมของกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และนำศักยภาพที่มีอยู่เข้าร่วมปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาสำคัญเร่งด่วนของชาติ การสนับสนุนส่วนราชการอื่น เช่น การแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ การปฏิบัติงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายุทกภัยและภัยแล้ง

กลุ่มงานที่ 4 การพัฒนาองค์กร

พัฒนาองค์กรให้มีความทันสมัยทั้งด้านประสิทธิภาพ โดยปรับระบบการทำงานให้มีมาตรฐาน การพัฒนาขีดความสามารถ และวัฒนธรรมการทำงาน ทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร ตลอดจนพัฒนาด้านการบริการ การพัฒนาระบบบริหาร ความรู้ในองค์กร และการจัดการสารสนเทศ เพื่อให้องค์กรมีประสิทธิภาพ มีความทันสมัย

การจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในภาคใต้ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา Armed Forces Development Command's Southern Flood Risk Management

บทความวิชาการ

ร้อยเอก ปิณณวัฒน์ ย่องซี่

ปฏิบัติหน้าที่ นายทหารกิจการพลเรือน หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 43 สำนักงานพัฒนาภาค 4 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

Captain Bhunnawat Yongsi

Acting to Civil Affairs Staff Officer Mobile Development Unit 43, 4th Regional Development Office, AFDC

E-mail: mai_nco645@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในภาคใต้ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอกระบวนการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภาคใต้ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัยทั้งก่อนเกิดอุทกภัย การจัดการในภาวะอุทกภัย และการฟื้นฟูภายหลังอุทกภัย ทั้งนี้หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนของกองบัญชาการกองทัพไทย ได้จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทยขึ้น และได้พัฒนาจัดตั้งศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เพื่อสร้างบุคลากรที่มีทักษะที่ถูกต้อง มีมาตรฐานสากลในการจัดการภัยพิบัติ รวมถึงเป็นหน่วยงานของกองทัพที่สร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อเป็นการบูรณาการในการประสานงานตั้งแต่การเตรียมการ การปฏิบัติขณะเกิดภัยพิบัติ และการฟื้นฟูเยียวยาหลังภัยพิบัติ

คำสำคัญ: อุทกภัย, อุทกภัยภาคใต้, การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย, หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

Abstract

The objectives of Armed Forces Development Command's Southern Flood Risk Management article are to present southern flood risk management of the Armed Forces Development Command. Their managements show the methods of managing flood before it occurred, during the disaster and rehabilitation after flood. Being the main unit of the Royal Thai Armed Forces Headquarters in developing and assisting public, the Armed Forces Development has established Disaster Relief Center where it later developed to Disaster Relief Training Center, with the aims to provide training and develop disaster relief skills on international standard. It was also aimed to be the coordination unit between government agencies and general public, and integrate the coordination since preparedness, operation during disaster and rehabilitation after the disaster.

Keywords: flood, southern flood, disaster risk management, Armed Forces, Development Command

บทนำ

จากสถิติการเกิดภัยพิบัติในรอบ 100 ปี ของศูนย์วิจัยการระบาดวิทยาของภัยพิบัติ (Centre for Research on the Epidemiology of Disaster: CRED, UNISDR) ได้ระบุความเสียหายที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชียว่า อุทกภัยเป็นสาธารณภัยที่มีตัวเลขผู้เสียชีวิตสูงเป็นอันดับที่สอง รองลงมาจากภัยแล้ง โดยมี แผ่นดินไหว พายุไซโคลน และสึนามิ มีจำนวนผู้เสียชีวิตตามมาเป็นลำดับ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลมาจากความแปรปรวนของสภาพอากาศจากการที่มีการสะสมของก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศมากขึ้นจนเกิดเป็นสภาวะโลกร้อน (Global Warming) ทำให้มีการคาดการณ์ในอนาคตว่าการเกิดสาธารณภัยของโลกจะทวีความรุนแรงและสร้างความเสียหายมากขึ้น

อุทกภัย(Flood)คือหนึ่งในสาธารณภัยที่ประเทศไทยต้องเผชิญอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งในแต่ละครั้งที่เกิดขึ้นได้สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิต บ้านเรือน และทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งยังส่งผลกระทบในวงกว้างต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะนอกจากความเสียหายที่เกิดขึ้นในระหว่างที่เกิดอุทกภัยแล้ว ยังต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนานในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ขวัญและกำลังใจของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ รวมไปถึงการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ในชุมชนที่ประสบภัยให้กลับมามีสภาพดังเดิมอีกด้วย โดยในประเทศไทยนั้นอุทกภัยที่สร้างความเสียหายมากที่สุด

ได้แก่ มหาอุทกภัยปี พ.ศ. 2554 ในพื้นที่ 64 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร มีผู้เดือดร้อน 5,247,125 ครัวเรือน จำนวน 16,224,302 คน เสียชีวิต 1,026 คน ความเสียหายที่เกิดขึ้นรวมเป็นมูลค่ากว่า 1.44 ล้านล้านบาท¹

ในห้วงเดือนธันวาคม 2563 ที่ผ่านมา อิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมอ่าวไทยมีกำลังแรง ทำให้บางจังหวัดในบริเวณภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทยเกิดฝนตกหนัก ทำให้เกิดเหตุน้ำท่วมฉับพลันและไหลหลาก โดยเจ้าหน้าที่ในจังหวัดร่วมกับหน่วยทหารได้เร่งให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ 4 จังหวัดที่ได้รับผลกระทบหนัก ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาซึ่งมีพันธกิจในการดำเนินการพัฒนาประเทศ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ สนับสนุนภารกิจของรัฐในการพัฒนาชาติ การป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ การช่วยเหลือประชาชนตลอดจนภารกิจอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย ได้มอบหมายให้หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงให้การช่วยเหลือประชาชนอย่างเร่งด่วนจนกระทั่งสถานการณ์คลี่คลายลงและเข้าสู่สถานการณ์ปกติ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกระบวนการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภาคใต้ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการจัดการปัญหาอุทกภัยทั้งก่อนเกิดอุทกภัย การจัดการในภาวะอุทกภัย และการฟื้นฟูภายหลังอุทกภัย อันอาจใช้เป็นแนวทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยประเภทอื่น ๆ เพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนต่อไป

¹ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558, หน้า 3.

การเกิดอุทกภัย

แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม 2558 ได้ให้คำจำกัดความของอุทกภัยไว้ว่า²

อุทกภัย (Flood) หมายถึง เหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติ ซึ่งมีสาเหตุจากมีปริมาณน้ำฝนมากจนทำให้มีปริมาณน้ำส่วนเกินมาเติมปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่ตามสภาพปกติ จนเกินขีดความสามารถการระบายของแม่น้ำ ลำคลอง และยังมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ โดยการปิดกั้นการไหลของน้ำตามธรรมชาติ ทั้งเจตนาและไม่เจตนา จนเป็นอันตรายต่อชีวิตทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดลอม

น้ำท่วมขัง/น้ำล้นตลิ่ง (Inundation/Over Bank Flow) หมายถึง สภาวะน้ำท่วมหรือหรือสภาวะน้ำล้นตลิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากกระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป อันเป็นผลจากการเกิดฝนตกหนัก ณ บริเวณนั้น ๆ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน มักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มริมแม่น้ำและบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ ๆ น้ำท่วมขังส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณท้ายน้ำ และแผ่เป็นบริเวณกว้างเนื่องจากไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน

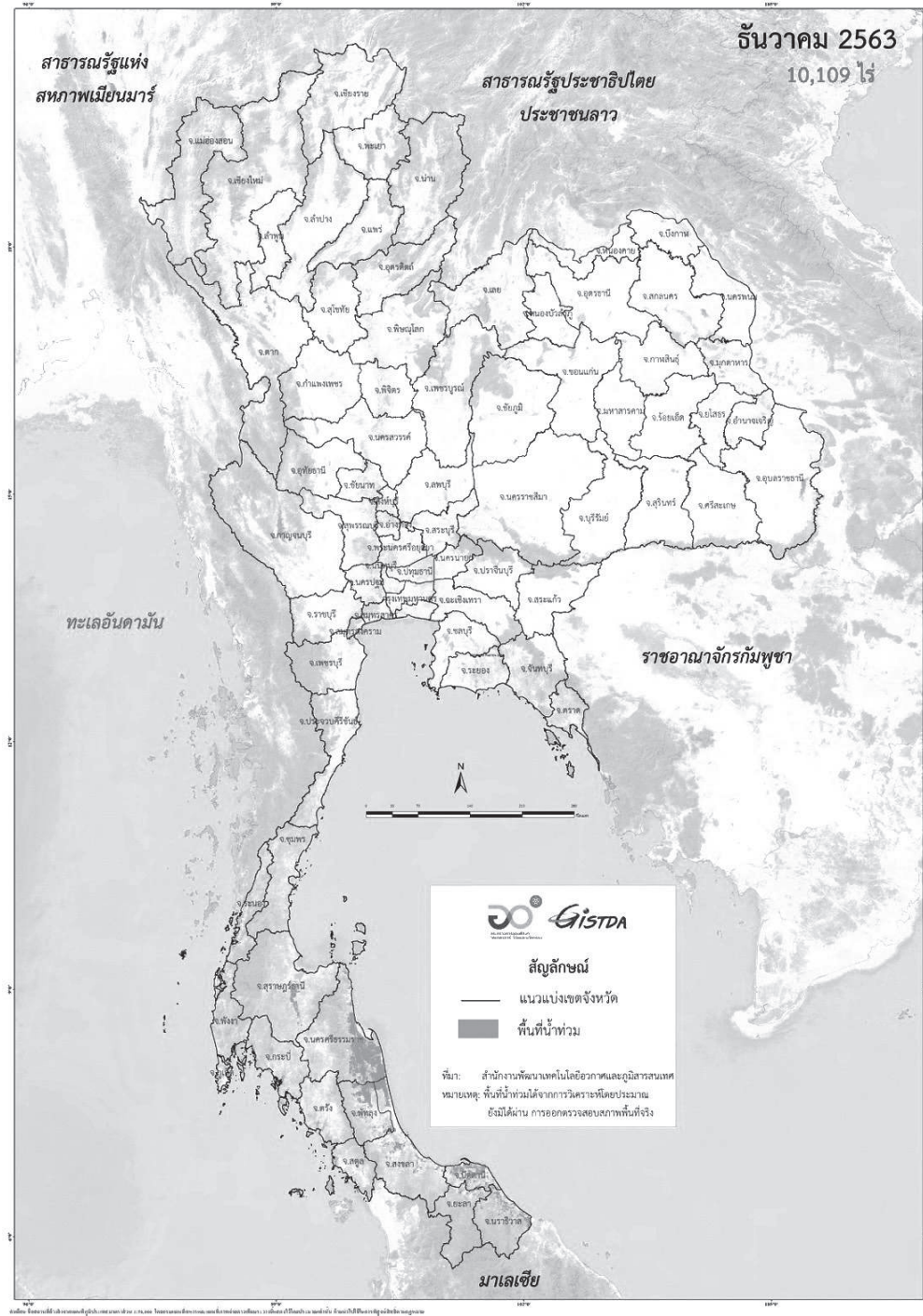
น้ำท่วมฉับพลัน (Flash Flood) หมายถึง สภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในพื้นที่ เนื่องจากฝนตกหนักในพื้นที่ซึ่งมีความชันมาก และมีคุณสมบัติในการกักเก็บน้ำหรือตื้นน้ำน้อย หรืออาจเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น เขื่อน

หรืออ่างเก็บน้ำพังทลาย น้ำท่วมฉับพลันมักเกิดขึ้นหลังจากฝนตกหนัก และมักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งอาจจะไม่มีฝนตกหนักในบริเวณนั้นมาก่อนเลย แต่มีฝนตกหนักมากบริเวณต้นน้ำที่อยู่ห่างออกไป การเกิดน้ำท่วมฉับพลันมีความรุนแรงและเคลื่อนที่ด้วยความเร็วมาก โอกาสที่จะป้องกันและหลบหนีจึงมีน้อย

การเกิดอุทกภัยในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย เมื่อเดือนธันวาคม 2563 ได้สร้างความเสียหายให้กับ 11 จังหวัด³ คือ ชุมพร สุราษฎร์ธานี กระบี่ นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มี 5 จังหวัดที่เกิดน้ำท่วมขัง ได้แก่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง และสงขลา โดยมีสาเหตุมาจากอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมอ่าวไทยและภาคใต้ ประกอบกับหย่อมความกดอากาศต่ำปกคลุมประเทศมาเลเซีย ส่งผลให้บริเวณภาคใต้ฝั่งตะวันออกมีฝนตกหนักถึงหนักมาก บางพื้นที่ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน น้ำไหลหลาก และวาทภัยด้วยเหตุที่ภาคใต้มีภูมิประเทศเป็นคาบสมุทรที่มีทะเลขนานอยู่ 2 ด้าน คือ ตะวันออกด้านอ่าวไทย และตะวันตกด้านทะเลอันดามัน มีสภาพภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน มีน้ำขนาบอยู่ทั้งสองด้าน จึงทำให้มีฝนตกตลอดปี และเป็นภูมิภาคที่มีฝนตกหนักที่สุดของประเทศ (ค้นหาเมื่อ 15 ม.ค.64)

² แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม 2558, หน้า 97.

³ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, www.disaster.go.th, ค้นหาเมื่อ 15 ม.ค.64

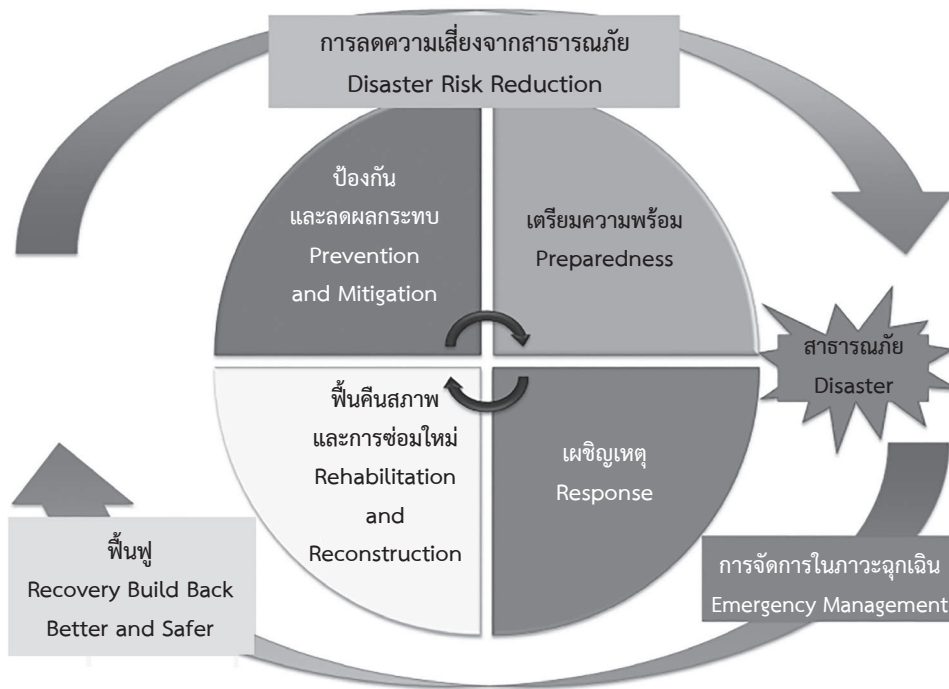
ที่มา: Thailand Flood Monitoring System ของ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน), GISTDA, <http://flood.gistda.or.th>

แผนภาพที่ 1 พื้นที่น้ำท่วมเดือนธันวาคม 2563

วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ปัจจุบันทั่วโลกยอมรับว่า สาธารณภัยเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ภัยเกิดขึ้นก่อน จากแนวคิดในอดีตที่เคยมุ่งเน้น “การจัดการสาธารณภัย (Disaster Management: DM)” เมื่อภัยเกิดขึ้นแล้ว กล่าวคือ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย หรือการฟื้นฟูสภาพหลังจากภัยผ่านพ้นมา เป็นการให้ความสำคัญมากขึ้นกับการดำเนินการอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับ “การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM)” ประกอบด้วย

1. การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) ได้แก่ การป้องกัน (Prevention) การลดผลกระทบ (Mitigation) และการเตรียมความพร้อม (Preparedness) ควบคู่กัน
2. การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) ได้แก่ การเผชิญเหตุ (Response) และการบรรเทาทุกข์ (Relief) รวมถึง
3. การฟื้นฟู (Recovery) ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้าง (Rehabilitation and Reconstruction) การสร้างให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

ที่มา: แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558, หน้า 23

แผนภาพที่ 2 การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย Disaster Risk Reduction

แผนบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนของกองบัญชาการกองทัพไทย ได้จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (ศบภ.นทพ.) กองบัญชาการกองทัพไทยขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวก ประสานงาน สั่งการและกำกับดูแลการปฏิบัติของหน่วยขึ้นตรงในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยเมื่อได้รับการร้องขอจากหน่วยงานของรัฐ และ/หรือเอกชน และ/หรือ ศบภ.กท. และ/หรือ ศบภ.ทพ.⁴

ด้านภารกิจ ศบภ.นทพ. เตรียมความพร้อมด้านกำลังพล และยุทโธปกรณ์ พร้อมทั้งประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการอื่น ๆ เมื่อเกิดสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบหรือเมื่อสั่ง เพื่อให้ความช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยให้กับประชาชนให้กลับสู่สภาวะปกติในทั้ง 5 ภูมิภาคของประเทศ โดยปฏิบัติงานตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นเตรียมกำลังพลและยุทโธปกรณ์ สิ่งอุปกรณ์ช่วยเหลือ และการจัดการข้อมูล
 2. ขั้นการช่วยเหลือผู้ประสบภัยขณะเกิดภัย
 3. ขั้นการฟื้นฟูซึ่งการช่วยเหลือเหตุการณ์ภัยพิบัติ
- ซึ่งการปฏิบัติที่ผ่านมาพบว่า กำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยของหน่วยขึ้นตรงนั้นยังขาดทักษะการช่วยเหลือและกู้ภัย ขาดความรู้ในขั้นตอนการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายนอก รวมถึงการบริหารจัดการยังไม่เป็นเอกภาพ

ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือสาธารณภัยและภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง มีหน่วยงานของกองทัพที่สามารถสร้างบุคลากรที่มีทักษะที่ถูกต้อง มีมาตรฐานสากลในการจัดการภัยพิบัติ รวมถึง

เป็นหน่วยงานของกองทัพที่สร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อเป็นการบูรณาการในการประสานงานตั้งแต่การเตรียมการ การปฏิบัติขณะเกิดภัยพิบัติ และการฟื้นฟูเยียวยาหลังภัยพิบัติ โครงการจัดตั้งศูนย์ฝึกบรรเทาภัยพิบัติ กองทัพไทย จึงได้เกิดขึ้น โดยอาศัย

- คำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ 234/52 ลง 28 ก.ค.52 เรื่องการจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม
- คำสั่งกองทัพไทย (เฉพาะ) ที่ 405/52 ลง 20 ส.ค.52 เรื่องการจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการกองทัพไทย
- คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการ การบรรเทาสาธารณภัย ศบภ.นทพ.

โดยโครงการดังกล่าว ให้หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเป็นเจ้าของโครงการ ในปัจจุบันได้ใช้ชื่อหน่วยงานนี้ว่า ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา โดยอนุมัติจัดตั้งเมื่อ 30 มี.ค.59 เป็น นชต.นทพ. มีพื้นที่ 177 ไร่ ตั้งอยู่ที่ ต.ท่าด่าน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา (สันทัศน์ ชำนาญเวช, พ.อ., 2561, 65-66)

สำนักงานพัฒนาภาค 4 กับอุทกภัยในเดือนธันวาคม 2563: กรณีศึกษาการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในภาคใต้

สำนักงานพัฒนาภาค 4 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้มีการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับปัญหาอุทกภัยในพื้นที่โดยการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่

1. ระยะก่อนเกิดภัย เป็นการเตรียมความพร้อมในระยะก่อนเกิดภัย เพื่อเป็นการป้องกันและลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้น การเตรียมความพร้อมก่อนเกิดสาธารณภัย

⁴ คู่มือบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา 2558, หน้า 99.

จึงเป็นเรื่องสำคัญ โดย สนภ.4 นทพ. มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างกำลังพลที่มีความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่พร้อมจะเผชิญกับสาธารณภัย จึงได้มีการส่งกำลังพลเข้าร่วมการฝึกอบรมของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่การฝึกเบื้องต้นและเฉพาะหน้าที่การบรรเทาสาธารณภัย การฝึกบรรเทาสาธารณภัยในระดับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ และการฝึกบรรเทาสาธารณภัยในระดับศูนย์บรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้ กำลังพลของหน่วยฯ ได้เข้ารับการฝึก ณ ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา โดยมีการจัดการเรียนการสอนที่สามารถนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานด้านอุทกภัยได้ เช่น วิชาการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ วิชาการกู้ชีพและช่วยชีวิตทางน้ำ วิชาการฝึกส่งข้ามลำน้ำ วิชาเงื่อนไขเชือกกับงานบรรเทาสาธารณภัย วิชาการส่งลงผู้ประสบภัยจากที่สูง วิชาการจัดการภัยพิบัติในสถานการณ์ปัจจุบัน วิชาจิตวิทยากับงานบรรเทาสาธารณภัย วิชาการปฐมพยาบาลและการช่วยฟื้นคืนชีพ เป็นต้น

นอกจากนี้เพื่อเป็นการเตรียมการรองรับสถานการณ์อุทกภัยที่จะเกิดขึ้น สนภ.4 นทพ. ยังได้จัดชุดบรรเทาสาธารณภัยเคลื่อนที่เร็วร่วมกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ตรวจติดตามและประเมินสถานการณ์น้ำในฝ่ายท่าแนะ ต.เขาเย่า อ.ศรีบรรพต จ.พัทลุง พบว่าปริมาณน้ำถึงจุดวิกฤตและระดับน้ำได้เอ่อล้นสปริงเวย์ด้านซ้ายของฝายน้ำในลำคลอง ท่าแนะ เพิ่มปริมาณสูงขึ้น จึงได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ทราบและ เฝ้าระวัง

2. ระยะระหว่างเกิดภัย เพื่อให้การเผชิญเหตุและจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีมาตรฐาน สนภ.4 นทพ. จึงได้ดำเนินการต่าง ๆ ที่มุ่งรักษาชีวิตของผู้ประสบภัย เป็นหลัก โดยเน้นการให้ความช่วยเหลือ การกู้ชีพ การกู้ภัย การพยาบาลและสาธารณสุข ตลอดจนการบรรเทาทุกข์และแจกจ่ายสิ่งของยังชีพร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น

2.1 จัดเจ้าหน้าที่ชุดบรรเทาสาธารณภัยเคลื่อนที่เร็วเข้าให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุภัยน้ำป่าไหลหลากจากเทือกเขาน้ำค้างเอ่อล้นเข้าท่วมพื้นที่หมู่บ้านน้ำลาด จังหวัดสงขลา

2.2 จัดกำลังพลชุดบรรเทาสาธารณภัยเคลื่อนที่เร็ว จำนวน 12 นาย และรถยนต์บรรทุกขนาดเล็ก 2 คัน ร่วมกับกรมชลประทานสร้างพนังกั้นน้ำชั่วคราวเข้าให้ความช่วยเหลือประชาชน เด็ก ผู้สูงอายุ ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อุทกภัยน้ำท่วมฉับพลันในบางพื้นที่ของ อ.เมือง และอ.ควนขนุน จังหวัดพัทลุง ด้วยการแจกจ่ายน้ำดื่ม ขนย้ายสิ่งของขึ้นที่สูง และบรรจุกระสอบทรายเพื่อทำกำแพงกั้นน้ำ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้ได้รับผลกระทบ

2.3 จัดกำลังพลชุดบรรเทาสาธารณภัยเคลื่อนที่เร็ว จำนวน 24 นาย เรือท้องแบนพร้อมเครื่องยนต์ 4 ลำ รถยนต์บรรทุกขนาดเล็ก 4 คัน และรถบรรทุกขนาดใหญ่ 2 คัน เข้าให้ความช่วยเหลือประชาชน โดยได้ร่วมกับช่อง one เข้าแจกจ่ายน้ำดื่มและมอบถุงยังชีพ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับราษฎรผู้ได้รับผลกระทบ จำนวน 500 ครอบครัว

3. ระยะหลังเกิดภัย เป็นการปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ชุมชน เพื่อให้บุคคล ชุมชน หรือสังคม ได้ฟื้นคืนสภาพกลับมาเป็นปกติ โดย สนภ.4 นทพ. ได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ติดตั้งสะพานเครื่องหนุมนัน โดยได้บูรณาการร่วมกับ อำเภอบ.ก.ก., กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ประชาชนในพื้นที่ในการนำดินมาถมคอสะพานทั้งสองด้านทำให้รถยนต์ รถจักรยาน สามารถสัญจรไปมาระหว่างหมู่บ้านได้ตามปกติ จนกว่า อบจ. จะสร้างทางเบี่ยงและสะพานถาวรต่อไป ณ พื้นที่ ม.7 บ้านจำปาทอง ต.ต้นยวน อ.พนม จ.สุราษฎร์ธานี

3.2 ติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำในคลองสาขา แม่น้ำปัตตานี อ.บางเขา ต.บางเขา อ.หนองจิก จ.ปัตตานี เพื่อระบายน้ำออกสู่ทะเล ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้กับราษฎร และติดตั้งเครื่องสูบน้ำแบบเทอร์โบบริเวณ ถ.จะบัวติกอ ต.อาเนาะรู อ.เมืองปัตตานี จ.ปัตตานี เพื่อสูบน้ำออกจากพื้นที่น้ำท่วมขังในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี จนกว่าจะเข้าสู่ภาวะปกติ

3.3 สนับสนุนรถบรรทุกน้ำจำนวน 1 คัน พร้อมกำลังพลจำนวน 5 นาย เข้าดำเนินการฉีดล้างโรงอาหาร และพื้นถนน เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ใช้สอยภายในโรงเรียนให้กลับสู่สภาพปกติหลังได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ณ โรงเรียนวัดทุ่งยาว (สิริราษฎร์สามัคคี) ต.ชุมพล อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง

สรุป

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่าสาธารณภัยเป็นเรื่องที่จัดการได้โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ภัยเกิดขึ้นก่อน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาจึงมุ่งมั่นที่จะเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัยในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับปัญหาอุทกภัยซึ่งเป็น

สาธารณภัยที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งในประเทศไทย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาจึงมีการจัดการฝึกศึกษาอบรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของกำลังพลในการใช้ยุทธโศปกรณ์ การเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยง ที่อาจเกิดอุทกภัยขึ้น ซึ่งเมื่อเกิดอุทกภัยขึ้นแล้วจะสามารถจัดการกับสถานการณ์อุทกภัยได้อย่างเป็นปกติ มีประสิทธิภาพและที่สำคัญคือทันเวลา ตลอดจนการใช้ขีดความสามารถของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในการเข้าให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูปรับปรุงพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาอุทกภัย ให้กลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว กระบวนการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์อุทกภัยระยะต่างๆ ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนานั้น เป็นการเตรียมการเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน ให้สมกับวิสัยทัศน์ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาที่ว่า “หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เป็นหน่วยงานชั้นเยี่ยมของกองทัพไทย ในด้านการพัฒนาเพื่อความมั่นคง โดยเตรียมความพร้อมของ ทหารยากรบุคคล ชุมชน พื้นที่ เพื่อป้องกันภัยคุกคามทุกรูปแบบ และประชาชนมีความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อกองทัพไทย”

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, *แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2558*, กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย, 2558.
- สันทัศน์ ชำนาญเวช. (2561). *ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย*. ใน วารสารทหารพัฒนา (64-67). กรุงเทพฯ: สำนักงานทหารพัฒนา.
- ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม, *แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2558*, สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, 2558.
- หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา, *คู่มือบรรเทาสาธารณภัย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา พ.ศ. 2558*, หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา, 2558.

โครงการ “คนละครึ่ง” ในห้วงการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 50:50 Co-Payment Scheme in COVID-19 Situation

บทความวิชาการ

น.ส.ปานวาด พิชเคียน

พนักงานธุรการ กองวิชาช่างอุตสาหกรรม ศูนย์ฝึกศึกษา สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ช่วยราชการ กองวิชาการ ศูนย์ฝึกศึกษา สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

Ms. Panward Pichken

Administration Employee of Industrial Engineering Division, Temporary Duty at Technical Affairs Division,
Education and Training Center, Military Development Office, AFDC

E-mail: Panward.pw@gmail.com

บทคัดย่อ

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบทั่วโลก แม้แต่ประเทศมหาอำนาจโลก อย่างอเมริกาและจีน ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในเอเชียที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์เดียวกัน ซึ่งรายได้หลักของประเทศที่ต้องพึ่งพาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ธุรกิจหลายประเภทเกิดความชะงักงัน ประชาชนจำนวนมากได้รับความเดือดร้อน ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องออกมาตรการอย่างเร่งด่วนเพื่อขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่จะตามมา ในขั้นต้นก็เป็นการช่วยเหลือประชาชนที่อยู่ในภาวะของความทุกข์ยาก รวมไปถึงการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ ให้มีการขับเคลื่อนต่อไป มาตรการต่าง ๆ ดังที่ปรากฏ อันได้แก่ การลดอัตราดอกเบี้ยธนาคาร การพักชำระหนี้สำหรับบุคคลทั่วไป หักลดหย่อนภาษี ลดเงินสมทบประกันสังคม เป็นต้น สำหรับบทความฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงการ “คนละครึ่ง” ในสถานการณ์หลังการคลายล็อกดาวน์โดยนำหลักการ SWOT ANALYSIS มาวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของโครงการดังกล่าว เพื่อนำไปพัฒนาโครงการที่จะเกิดในอนาคต ซึ่งผลการศึกษาโครงการพบว่า ในส่วนของจุดแข็ง คือ การกระจายรายได้ไปสู่ร้านค้าขนาดเล็ก เพราะบริษัทห้างร้านขนาดใหญ่ไม่สามารถลงทะเบียนได้ และการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ ในส่วนของจุดอ่อนยังคงเป็นเรื่องของเทคโนโลยี เพราะประชาชนที่เข้าร่วมโครงการต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยี และการจำกัดสิทธิของประชาชน ในส่วนของโอกาส เนื่องจากสถานการณ์คลายล็อกดาวน์ส่งผลให้ประชาชนออกจากบ้านเพื่อมาจับจ่ายใช้สอย และสุดท้าย คือ ส่วนของอุปสรรค ยังพบว่าประชาชนบางกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยี เช่น กลุ่มไม่มีสมาร์ตโฟน และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีความรู้เรื่องเทคโนโลยี

คำสำคัญ: กระตุ้นเศรษฐกิจ; คนละครึ่ง; ไวรัสโควิด-19

Abstract

The COVID-19 pandemic has affected around the world, including Great Power such as America and China. Thailand is one of the Asian countries affected by the same situation, which the country's main income dependent on the tourism industry. From this situation, the business was stagnated and the people suffered. Therefore, the government must urgently take measures to eliminate the problems that will follow. Initially, it was to help people in a state of adversity as well as to stimulate the domestic economy to drive further. These measures include reducing bank rates, a moratorium for individuals, tax allowance deductions, reducing Social Security Fund contributions, etc. This article aims to study the 50:50 Co-Payment Scheme in post-lockdown situations by applying SWOT ANALYSIS principles to analyze the Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats of the project to develop future projects. The results of the project study showed that the strengths of the project are to distribute revenue to small stores because large department stores cannot be registered and technology is utilized. The weaknesses are a matter of technology because the participating in the project must have knowledge of technology and restrict the rights of the people. In the opportunities section, when the lockdown situation is disentangled, people come out to buy products, and finally, the part of threats it was found that some groups do not have access to technology such as those without smartphones and the elderly who do not know about technology, etc.

Keywords: stimulate the economy; the 50:50 Co-Payment Scheme; COVID-19

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบัน การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวซึ่งเกี่ยวโยงไปถึงธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเกิดภาวะซบเซาหรือไม่กี่เดินต่อไปไม่ได้ ต้องปิดกิจการไปในที่สุด ผลที่ตามมาทำให้ลูกจ้าง คนงาน คนค้าขาย ต้องว่างงานได้รับความเดือดร้อนกันถ้วนหน้า เกิดผลกระทบในวงกว้าง รัฐบาลในฐานะผู้บริหารของประเทศจะนิ่งดูตายต่อไปไม่ได้ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการอย่างเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาความทุกข์ยากของประชาชน และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้ผ่านพ้นวิกฤติไปได้ จากกรณีดังกล่าวสิ่งที่รัฐบาลได้ดำเนินการ คือ ออกมาตรการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านของการใช้จ่าย และกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ

เศรษฐกิจในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประเทศไทย รัฐบาลได้ออกมาตรการต่าง ๆ เช่น การลดอัตราดอกเบี้ยธนาคาร การพักชำระหนี้สำหรับบุคคลทั่วไป ไปจนถึงหักลดหย่อนภาษี ลดเงินสมทบประกันสังคม เป็นต้น จนนำมาถึงมาตรการปัจจุบันกระทรวงการคลัง(2563)ให้ความคืบหน้าว่า คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบผลการพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ในคราวประชุมครั้งที่ 21/2563 ตามที่คณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้เสนอ ซึ่งมี 2 โครงการ ได้แก่ โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการ “คนละครึ่ง” ซึ่งมาตรการที่ได้รับความสนใจอยู่ในขณะนี้ คือ โครงการ “คนละครึ่ง”

เป็นโครงการที่ภาครัฐบาล ออกแบบมาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ให้เกิดการกระจายรายได้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย และลดค่าใช้จ่ายของประชาชนในภาวะของเศรษฐกิจ ปัจจุบัน เมื่อมาตรการอื่นไม่เป็นผล โครงการ “คนละครึ่ง” เปรียบเสมือนการแจกเงินให้ประชาชน ซึ่งไม่ใช่ในทางตรง แต่เป็นการให้ผ่านแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนมีการบริโภคสินค้าที่มากขึ้น และเป็นผลดี ต่อการกระจายรายได้สู่ร้านค้าขนาดเล็ก

ทั้งนี้ โครงการ “คนละครึ่ง” ถือว่าเป็นโครงการ ที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก และกระทรวงการคลัง (2564) กล่าวถึงผลตอบรับในระยะที่ 1 เป็นไปในทางดี โดยมียอดผู้ลงทะเบียน 9,536,644 คน จนส่งผลทำให้เกิด การลงทะเบียนในระยะที่ 2 ในเดือนธันวาคม พ.ศ.2563 ที่ผ่านมา บทความนี้จะวิเคราะห์ โครงการ “คนละครึ่ง” โดย SWOT Analysis เพื่อนำประเด็นปัญหาไปพัฒนา แก้ไขในอนาคต

ความเป็นมาและสถานการณ์ของ โครงการ “คนละครึ่ง”

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบในวงกว้าง ทั้งด้านเศรษฐกิจและวิถีชีวิต ของประชาชน รัฐบาลจึงต้องออกมาตรการการแก้ไขปัญหา และเยียวยาประชาชน และผู้ประกอบการรายย่อย ที่รับผลกระทบ เช่น โครงการการเยียวยา 5,000 บาท (3 เดือน) และโครงการเราเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น จนดำเนินการมาถึงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ.2563 คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบผลการพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรอง การใช้จ่ายเงินกู้ในคราวประชุมครั้งที่ 21/2563 ตามที่ คณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้เสนอ ซึ่งมี 2 โครงการ หนึ่งในนั้น คือ โครงการ “คนละครึ่ง”

โครงการดังกล่าวออกแบบมาเพื่อการช่วยพยุง ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาด ของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทั้งประชาชนทั่วไป และผู้ประกอบการ

ร้านค้าขนาดเล็ก ซึ่งการดำเนินการด้วยระบบแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” และ “ถุงเงิน” เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ในการเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว ในการจับจ่ายใช้สอย คลายความกังวลในเรื่องการสัมผัสเชื้อโรคจากเงินสด การดำเนินการดังกล่าว ในส่วนของประชาชนรัฐบาลจะช่วยเหลือ ในร้อยละ 50 และประชาชนร้อยละ 50 ไม่เกิน 150 บาท ต่อคน ต่อวัน ในเฟสแรกวงเงิน 3,000 บาท และเฟส 2 วงเงิน 3,500 บาท ยังเพิ่มสิทธิให้ประชาชนที่ลงทะเบียนในเฟสแรก อีก 500 บาท การเข้าร่วมโครงการให้สิทธิประชาชนเพียง 10 ล้านคนเท่านั้น โดยผู้ใช้งานที่ได้รับสิทธิต้องเติมเงินเข้าสู่ G-wallet เพื่อนำมาจ่ายให้กับทางร้านค้าที่ร่วมโครงการ สำหรับร้านค้า บริษัทห้างร้านขนาดใหญ่ จะไม่มีสิทธิเข้าร่วม โครงการ จะให้สิทธิเฉพาะผู้ประกอบการร้านค้าขนาดเล็ก เท่านั้น โดยการลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์ www.คนละครึ่ง.com หรือ ณ สาขาหรือจุดรับลงทะเบียนของธนาคารกรุงไทย และสินค้าที่ไม่สามารถร่วมโครงการ ได้แก่ สลากกินแบ่งรัฐบาล เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ หรือยาสูบที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น และการบริการต่าง ๆ ผู้เข้าร่วมโครงการทั้งประชาชน และผู้ประกอบการต้องมีสมาร์โฟนเท่านั้น จึงจะสามารถ เข้าร่วมโครงการได้ เพื่อให้ประชาชนเรียนรู้ถึงการ ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี และปรับวิถีชีวิตภายใต้การแพร่ ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 นอกจากนี้จะนำไปสู่การพัฒนา ให้สังคมไทยเดินหน้าไปสู่สังคมดิจิทัล (Digital Society) ซึ่งโครงการดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับโครงการ “Eat Out to Help Out Scheme” ของประเทศอังกฤษ กล่าวคือ ประชาชนทุกคนในประเทศอังกฤษ สามารถเข้าร่วมโครงการ และไปใช้สิทธิในร้านอาหารที่เข้าร่วมโครงการก็จะได้รับ ส่วนลดร้อยละ 50 สำหรับค่าอาหาร แต่ไม่เกินรายละ 10 ปอนด์ หรือประมาณ 400 บาท โดยใช้สิทธิได้ ทุกวันจันทร์ถึงวันพุธตลอดเดือนสิงหาคม โดยส่วนลด จะไม่รวมค่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ทั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์ดังกล่าว ถือว่ารัฐบาลได้ดำเนินโครงการมาอย่างถูกทาง ต่อการช่วยเหลือเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบ และเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้า ส่งผลให้ประชาชนมีการบริโภคที่เพิ่มมากขึ้น และกระจายเม็ดเงินไปสู่ผู้ประกอบการร้านค้าขนาดเล็ก แต่ก็ยังมีข้อจำกัดว่า สำหรับประชาชนบางกลุ่มที่ไม่สามารถทโพน และไม่สามารถเข้าถึง โครงการ “คนละครึ่ง” ได้

จากการสำรวจความเห็นจากผู้เข้าร่วมโครงการทั้งประชาชนทั่วไป และผู้ประกอบการ โดยผู้เขียน พบว่าประชาชนให้ความเห็นต่อโครงการดังกล่าว ว่าเป็นโครงการที่สามารถใช้สิทธิกับร้านอาหารที่เป็นบุฟเฟต์ และสามารถซื้อของในตลาดได้มากขึ้น การใช้จ่ายผ่านแอปพลิเคชันรู้สึกสะดวกมากขึ้นไม่ต้องจับเงินสด และสามารถจ่ายได้เลยเหมาะกับช่วงโควิด โครงการ “คนละครึ่ง” สามารถช่วยเพิ่มยอดขายให้เพิ่มขึ้นจากเดิม เพราะประชาชนมีอำนาจการซื้อมากขึ้น และการใช้งานผ่านแอปพลิเคชัน ที่มีความสะดวกสบายและไม่ต้องพกเงินสด

ในทางกลับกัน โครงการดังกล่าวยังมีข้อที่ควรพัฒนาดังเช่น ประเด็นเรื่องการลงทะเบียนที่มีจำนวนผู้เดินทางไปลงทะเบียนเป็นจำนวนมาก จึงมีปัญหาข้อขัดข้องจากการใช้เทคโนโลยี

จากความเป็นมาของโครงการ ซึ่งมีทั้งข้อดี และจุดที่ควรพัฒนาในมุมมองของประชาชนและผู้ประกอบการลำดับต่อไป ผู้เขียนจะได้วิเคราะห์โครงการดังกล่าว โดยใช้การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของโครงการ เพื่อเสนอสภาพที่ต้องการในอนาคต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วิเคราะห์ โครงการ “คนละครึ่ง” ด้วยแนวคิด SWOT ANALYSIS

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค หรือ การวิเคราะห์ SWOT เป็นแนวคิดของ อัลเบิร์ต ฮัมฟรี (Albert Humphrey) นักวิจัยธุรกิจ และที่ปรึกษาทางธุรกิจ ใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ SWOT ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในหลายด้าน โดยเฉพาะการวางแผนกลยุทธ์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ทางเลือกในการพัฒนาเมือง และดินแดน รวมถึงเพื่อประเมินโครงการต่าง ๆ ให้มีการตัดสินใจได้อย่างเป็นระบบ และมีทิศทาง (อุทัย ปริญาสุทธีรัตน์, 2559, น.145) มาจากตัวย่อ 4 คำ ได้แก่

- S (strengths) จุดแข็ง คือ ลักษณะเด่นขององค์กร/โครงการที่เป็นปัจจัยต่อการเอื้อความสำเร็จ
 - W (Weakness) จุดอ่อน คือ ลักษณะเด่นขององค์กร/โครงการที่ไม่ดีเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ
 - O (Opportunity) โอกาส คือ ปัจจัยภายนอกที่เอื้อต่อความสำเร็จขององค์กร/โครงการ
 - T (Threats) อุปสรรคคือปัจจัยภายนอกที่คุกคามหรือทำให้เกิดปัญหาต่อความสำเร็จขององค์กร/โครงการ
- การศึกษา โครงการ “คนละครึ่ง” โดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ คือ SWOT Analysis ในครั้งนี้ผู้เขียนศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ จากข้อมูลเว็บไซต์ของกระทรวงการคลัง และข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อทราบถึงจุดแข็งจุดอ่อนโอกาสอุปสรรคความต้องการในอนาคต หรือเป้าหมายที่วางไว้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ SWOT Analysis โครงการ “คนละครึ่ง”

จุดแข็ง (Strengths) - บริษัทห้างใหญ่ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการ “คนละครึ่ง” - การใช้งานผ่านแอปพลิเคชัน - ลดการสัมผัสเงินสดโดยตรง - ในสถานการณ์โควิด 19	จุดอ่อน (Weakness) - ความไม่เสถียรของอินเทอร์เน็ต - เวอร์ชันของโทรศัพท์ - จำกัดสิทธิเพียง 10 ล้านคนเท่านั้น
โอกาส (Opportunity) - ในภาวะที่เกิดโรคระบาดของโควิด-19 ลดความเสี่ยงจากการจับเชื้อโรค - การคลายล็อกดาวน์ - การให้ประชาชนเรียนรู้เทคโนโลยี	อุปสรรค (Threats) - ผู้สูงอายุไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ - การไม่มีสมาร์ตโฟน

จากตารางในข้างต้น โครงการ “คนละครึ่ง” มีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ดังนี้

จุดแข็งของโครงการ กล่าวคือ บริษัทห้างร้านใหญ่ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการ ส่งผลให้การกระจายรายได้ไปสู่ผู้ประกอบการร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการเป็นอย่างดี และการที่รัฐบาลให้เงินประชาชนผ่านแอปพลิเคชันแทนการให้เงินสด ตัวอย่างเช่น การสัมภาษณ์คุณพู่ ทำให้เรามองถึงข้อดีของการใช้เทคโนโลยีต่อการเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ที่ส่งผลต่อความกลัวของประชาชนลดความเสี่ยงที่จะติดเชื้อผ่านการสัมผัส โดยใช้การสแกนคิวอาร์โค้ดผ่านแอปพลิเคชันแทน ดังเช่น ผู้ประกอบการเจ้าของร้านขายน้ำปั่นที่ตลาดโอโซนวัน ให้ความเห็นว่า โครงการดังกล่าวมีข้อดี ดังความที่ว่า “เป็นการช่วยเหลือร้านค้าอย่างเราได้มากจากที่ขายในช่วงต้นเดือนก่อนมีโครงการขายแทบจะไม่ได้เลย แต่พอหลังจากมีโครงการ ทำให้จากที่ตลาดเจียบ ๆ ทำให้มีคนเดินเยอะ ๆ ขึ้นขายแทบไม่ทันเลย” หรือเจ้าของร้านกาแฟที่กล่าวว่า “ผลประกอบการดีขึ้นมาก

จากเมื่อก่อนเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนจะมีโครงการช่วยเหลือร้านค้าได้เยอะมาก จากที่เมื่อก่อนลูกค้าจะสั่งเท่าที่ตัวเองจะกิน แต่พอมี โครงการ “คนละครึ่ง” ลูกค้าก็ซื้อกลับไปฝากคนที่บ้านบ้าง”

จุดอ่อนของโครงการ ประเด็นที่เป็นจุดอ่อนที่สำคัญคือ เรื่องเทคโนโลยี กล่าวคือ ความไม่เสถียรของอินเทอร์เน็ต และเวอร์ชันของโทรศัพท์มือถือ ซึ่งมีผลต่อการสแกนจ่ายเงิน คำถามคือ ประชาชนต้องซื้อโทรศัพท์มือถือเครื่องใหม่ หรือจึงจะสามารถเข้าร่วมโครงการได้ นอกจากนี้ในส่วนการเข้าถึงที่จำกัดสิทธิประชาชนเพียง 10 ล้านคน ซึ่งไม่เพียงพอต่อประชาชนในประเทศที่มีจำนวนมากกว่านั้น เพราะประชาชนควรได้รับสวัสดิการของรัฐบาลอย่างทั่วถึง ดังเช่น ข้อมูลจากประชาชนที่กล่าวว่า “ถ้าหากไม่มีบัญชีธนาคารกรุงไทยหรือโทรศัพท์ก็ต้องเดินทางไปลงทะเบียนที่ธนาคารกรุงไทย และในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงของการเริ่มโครงการทำให้มีจำนวนผู้เดินทางไปลงทะเบียนเป็นจำนวนมาก” หรือดังคำกล่าวที่ว่า “ความไม่เสถียรของอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้ระบบล่ม และการสแกนจ่ายเงินไม่ได้”

สำหรับโอกาสของโครงการ พบว่า หลังจากสถานการณ์ของโรคระบาดเริ่มผ่อนคลายลง รัฐบาลมีการคลายล็อกดาวน์ ส่งผลให้ประชาชนทั่วไป จะออกมาจับจ่ายใช้สอยโดยเข้าร่วมกับ โครงการ “คนละครึ่ง” ทำให้ประชาชนตระหนักถึงประโยชน์ของเทคโนโลยี และเริ่มที่จะเรียนรู้ถึงการใช้เทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาไปสู่สังคมดิจิทัล (Digital Society)

ส่วนสุดท้าย อุปสรรคของโครงการ พบว่า ประชาชนบางกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยี เช่น ผู้สูงอายุและผู้ไม่มีสมาร์ทโฟน แสดงให้เห็นว่า กลุ่มคนเหล่านี้ก็จะไม่สามารถเข้าถึงโครงการได้เลย ถึงแม้จะมีการนำแพลตฟอร์มดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินโครงการช่วยเหลือเยียวยาประชาชนในอนาคต

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ไม่ว่าจะมาตรการใดที่รัฐบาลออกมา ต่างมีข้อดี และข้อเสียที่ยังต้องดำเนินการแก้ไข ปัญหาต่อไป แต่เมื่อเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกับโครงการ “Eat Out to Help Out Scheme” ของอังกฤษมองว่าโครงการ “คนละครึ่ง” ของไทยมีข้อจำกัดในการจำกัดสิทธิการเข้าถึงกับประชาชนบางส่วนเท่านั้น แต่ Eat Out to Help Out Scheme ให้สิทธิกับประชาชนชาวอังกฤษทุกคน โดยใช้สิทธิได้ทุกวันจันทร์ถึงวันพุธ และอธิบายได้ว่าประชาชนสามารถออกมารับประทานอาหารที่ร้านอาหารที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับส่วนลด ร้อยละ 50 และเป็นหน้าที่ของรัฐบาลในการจัดการเรื่องค่าอาหารให้กับประชาชน

สรุป

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ส่งผลกระทบต่อประชาชนและทุกภาคส่วน รัฐบาลจึงต้องหามาตรการต่าง ๆ การที่

รัฐบาลดำเนินโครงการช่วยเหลือประชาชน ไม่ว่าจะเป็นในระยะสั้น หรือระยะยาว เมื่อรัฐเริ่มการนำแพลตฟอร์มดิจิทัลมาเป็นส่วนหนึ่งกับการดำเนินโครงการ อย่างเช่น แอปพลิเคชันเป่าตังกับถุงเงิน เริ่มตั้งแต่โครงการ “ชิมช้อปใช้” “เราเที่ยวด้วยกัน” จนนำมาถึงโครงการ “คนละครึ่ง” โครงการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานราก โดยการนำเอาแพลตฟอร์มดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ คือ การใช้สมาร์ทโฟนเพียงเครื่องเดียว ก็สามารถทำธุรกรรมอื่น ๆ เช่น โอน หรือจ่ายได้เพื่อความสะดวกไม่ต้องพกธนบัตร ลดการสัมผัสธนบัตรโดยตรง ที่เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค โครงการนี้ทำให้ประชาชนได้รู้ถึงข้อดีของการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี และการพัฒนาไปสู่สังคมไร้เงินสดในอนาคต

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ดังนั้น ความต้องการในอนาคต หรือเป้าหมายที่โครงการควรพิจารณา คือ รัฐบาลควรดำเนินโครงการที่ครอบคลุมถึงประชาชนทุกคน ทั้งนี้ โครงการ “คนละครึ่ง” ยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนทุกคน ซึ่งมีหลายกลุ่มที่ยังเข้าไม่ถึง เช่น การจำกัดสิทธิการเข้าถึงประชาชนเพียง 10 ล้านคน โดยไม่เพียงพอต่อประชาชนทั้งหมดของประเทศ และกลุ่มที่ไม่มีสมาร์ทโฟนหรือไม่มือนเทอร์เน็ต เป็นที่ทราบกันดีว่าภายในประเทศประชาชนไม่ได้มีสมาร์ทโฟนกันทุกคน ส่งผลให้ประชาชนกลุ่มนี้เข้าไม่ถึงโครงการ ทั้งนี้ ยังต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยีด้วยซึ่งเป็นอุปสรรคต่อผู้สูงอายุโดยสิทธิในส่วนนี้ผู้สูงอายุที่ไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีจะเข้าถึงไม่ได้เลย ไม่เพียงแต่เฉพาะกลุ่มคนเหล่านี้เท่านั้น มีร้านค้าบางกลุ่มที่เข้าไม่ถึงโครงการได้เช่นกัน เพราะประชาชนที่เข้าร่วมโครงการจะซื้อสินค้ากับร้านค้าที่ร่วม โครงการ “คนละครึ่ง” เท่านั้น ทำให้ร้านค้ากลุ่มไม่ได้ลงทะเบียนขาดรายได้ไป

บรรณานุกรม

บทความวารสาร

อุทัย ปริญาสุทธีรัตน์. (2559). การวิเคราะห์ SWOT แสงไฟส่องนำทางสู่การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ชุมชนทำได้. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*, 2(10).

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กระทรวงการคลัง. (29 กันยายน 2563). *โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่ง* [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.fpo.go.th/main//News/Press-conference/13487.aspx>. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564.

_____. (4 มกราคม 2564). *ความคืบหน้าโครงการละครึ่ง* [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.fpo.go.th/main//News/Press-conference/13893.aspx>. เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2564.

ไทยวินเนอร์. (31 พ.ค. 2563). *ใครเป็นคนคิด SWOT-ประวัติของเครื่องมือสุดโด่งดัง*. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://thaiwinner.com/swot-creator/>. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (3 มิถุนายน 2563). *Economic Recovery in the new normal*. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/256303_CoverStory.aspx. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564.

เมาศลีล่าขาว. (23 พ.ย. 2563). *ส่องโครงการ “คนละครึ่ง” ของรัฐบาลอังกฤษ กระตุ้นคนกินดีมีนอบบ้านช่วงโควิด-19* [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.thairath.co.th/news/foreign/1980909> เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564

กรณีศึกษาการพัฒนากระบวนการสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร จากแหล่งน้ำบาดาล สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น

บทความพิเศษ

พันโทหญิง สุชาดา สรรพานิช
หัวหน้าแผนกบริการ สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
ช่วยราชการ กองวิชาการ ศูนย์ฝึกศึกษา สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
Lieutenant Colonel Suchada Sanpanich
Chief of Services Section, MDO, AFDC, Temporary Duty at TAD, ETC, MDO, AFDC
E-mail: amvet.2001@gmail.com

บทคัดย่อ

จากสภาพปัญหาที่สำคัญด้านภัยแล้ง ซึ่งเป็นภัยธรรมชาติประเภทหนึ่งที่เกิดการขาดแคลนน้ำในพื้นที่เป็นเวลานานและครอบคลุมพื้นที่บริเวณกว้าง ซึ่งโดยทั่วไปเกิดจากสภาวะที่มีฝนน้อยหรือไม่มีฝน เมื่อเทียบกับช่วงเวลาปกติหรือค่าเฉลี่ย นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเพิ่มระดับความรุนแรงของภัยแล้ง ได้แก่ ปรากฏการณ์เอลนีโญ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอันเนื่องมาจากภาวะโลกร้อน ภัยแล้งได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม ได้แก่ การขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม และการรักษาความชุ่มชื้นแก่ระบบนิเวศ โดยเฉพาะพื้นที่ทางตอนบนประเทศไทย (ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) เกษตรกรรมของประเทศไทยยังคงพึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรจึงขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝนในแต่ละปี ในสภาวะฝนทิ้งช่วงทำให้ไม่สามารถเพาะปลูกพืชได้ เกษตรกรขาดรายได้ เกิดภาวะหนี้สิน ส่งผลให้เกษตรกรอพยพย้ายเข้ามาทำงานในเขตเมืองทำให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมา

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหาภัยแล้งอย่างยั่งยืนด้วยการเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศให้สามารถเพาะปลูกได้ตลอดปี โดยการจัดหาให้ชุมชนมีแหล่งน้ำ ที่เพียงพอตลอดปีทั้งแหล่งน้ำผิวดิน และแหล่งน้ำใต้ดิน จะทำให้เกษตรกรสามารถพัฒนารูปแบบการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ให้สามารถเกื้อกูลประโยชน์ต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อให้เกิดผลผลิตอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี จะช่วยแก้ปัญหาความยากจน ลดปัญหาสังคมจากการย้ายถิ่นฐานและส่งเสริมอาชีพเกษตรกรให้มีความมั่นคง เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ต่อไป

หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจ ด้านการพัฒนาเพื่อความมั่นคง จึงได้ทำการศึกษาจากกรณีศึกษา (Case Study) ของหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการแก้ปัญหาภัยแล้งอย่างยั่งยืนรวมทั้ง “โครงการติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อการเกษตรจากแหล่งน้ำบาดาล” ซึ่งเป็นพลังงานที่ได้มาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย อีกทั้งมีความสะดวกในการใช้งาน และง่ายต่อการบำรุงรักษา เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาภัยแล้งอย่างยั่งยืนต่อไป

ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตรจากแหล่งน้ำบาดาล เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทน โดยนำแผงเซลล์แสงอาทิตย์มาใช้ในการผลิตพลังงานไฟฟ้าให้กับเครื่องสูบน้ำจากแหล่งน้ำบาดาลเพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตรในพื้นที่ห่างไกลจากสายส่งของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และใช้ทดแทนเครื่องยนต์ดีเซลที่ต้องใช้เชื้อเพลิงจากพลังงานสิ้นเปลืองที่นับวันราคาก็ยิ่งเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการบรรเทาปัญหาภัยแล้งคุกคามภาคการเกษตรซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในปี 2562 สภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้ประสานไปยังกระทรวงพลังงาน โดยสำนักงานบริหารกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อขอรับการสนับสนุนระบบสูบน้ำจากบ่อบาดาลด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ในโครงการติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร ภายใต้โครงการ ไทยนิยม ยั่งยืน ที่เน้นส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและลดความเหลื่อมล้ำด้วยการนำระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้บริหารจัดการน้ำเพื่อลดต้นทุนและขยายโอกาสทางการเกษตร และสามารถพึ่งพาตนเอง ตามศักยภาพด้านพลังงานทดแทนภายในชุมชน

ทั้งนี้ ผลการดำเนินโครงการในปี 2562 พบว่าเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนมีความพึงพอใจ เพราะสามารถช่วยลดการค่าใช้จ่ายด้านเชื้อเพลิง และลดต้นทุนการทำการเกษตรได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ปัจจัยความสำเร็จของโครงการ คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งและความสามัคคีให้กับชุมชน เนื่องจากการใช้งานระบบฯ จะต้องมีการรวมกลุ่มกันระหว่างเกษตรกรในพื้นที่ อีกทั้งยังต้องมีการบริหารจัดการน้ำกับการใช้งานระบบให้มีความเหมาะสมกับการเพาะปลูกพืชในแต่ละแปลงเกษตรตามฤดูกาล ซึ่งหากชุมชนสามารถพัฒนาการจัดการในชุมชนซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกันนี้จะเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการสร้างประเทศไทยจากฐานรากให้มีความเข้มแข็งเพื่อไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ระบบสูบน้ำ, พลังงานแสงอาทิตย์, น้ำบาดาล

ความสำคัญของปัญหา

1. สถานการณ์ภัยแล้งปี 2563

ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน ได้เผยแพร่รายงานวิเคราะห์ประเด็นเศรษฐกิจมหภาค ในประเด็นผลกระทบภัยแล้งที่จะมีต่อประเทศไทยในปี 2563 พบว่า สถานการณ์ภัยแล้งปี 2563 มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น เป็นผลจากในปี 2562 ได้เกิดปรากฏการณ์เอลนีโญกำลังอ่อน (Weak El Nino) ทำให้ฤดูร้อนยาวนานกว่าปกติ และมีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีที่ 28.1 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในรอบ 69 ปี (พ.ศ.2494-2562) รวมทั้งเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงส่งผลให้เป็นปีที่เกิดปัญหาภัยแล้งรุนแรงสุดในรอบ 20 ปี

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ปริมาณน้ำในเขื่อนที่ใช้การได้ทั้งประเทศของปี 2562 อยู่ในระดับต่ำ โดย ณ สิ้นปี 2562 ปริมาณน้ำในเขื่อนที่ใช้การได้ทั้งประเทศอยู่ที่ 20,739 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 29 ของความจุเขื่อนทั้งหมด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์น้ำน้อยวิกฤติ ($\leq 30\%$) ส่งผลกระทบต่อระดับน้ำต้นทุนในเขื่อนที่เก็บสะสมไว้ใช้ในปี 2563 โดยภาพรวม ณ วันที่ 3 เม.ย.2563 ปริมาณน้ำในเขื่อนที่ใช้การได้ทั้งประเทศ มีจำนวน 12,592 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 18 ของความจุเขื่อนทั้งหมด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์น้ำน้อยวิกฤติ ($\leq 30\%$)

พื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญทั้งประเทศมีทั้งหมด 102.3 ล้านไร่ และมีพื้นที่เพาะปลูกที่อยู่ในเขตที่มีปริมาณน้ำในเขื่อนอยู่ระดับเกณฑ์น้ำน้อยถึงน้ำน้อยวิกฤติ ($\leq 50\%$) สูงถึง 92.1 ล้านไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 90 ของพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญทั้งประเทศ ทั้งนี้ ศูนย์วิจัยธนาคารออมสินคาดว่า จะมีเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ 2,930,673 ราย มูลค่าความเสียหายผลผลิตของพืชเศรษฐกิจสำคัญ อยู่ที่ 26,012 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.0 ต่อ GDP ภาคเกษตร

2. การดำเนินการของรัฐบาลในการรับสถานการณ์ภัยแล้ง พ.ศ.2563

เมื่อน้ำผิวดินเหลือน้อยการนำน้ำใต้ดินหรือน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ จึงเป็นหนึ่งในมาตรการรับมือภัยแล้ง โดยจากข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระบุว่า ประเทศไทย มีปริมาณน้ำบาดาลที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จำนวน 45,385 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งจนถึงปัจจุบันนี้มีการสูบน้ำขึ้นมาใช้แล้ว 14,741 ล้าน ลบ.ม. ยังเหลืออีก 30,645 ล้าน ลบ.ม. ที่พร้อมจะนำขึ้นใช้ได้ โดยเปรียบเทียบได้เท่ากับปริมาณน้ำในเขื่อนภูมิพลประมาณ 2-3 เขื่อนรวมกัน

เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2563 คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบในหลักการสนับสนุนงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ปี 2562 ไปพลางก่อน สำหรับใช้เป็นค่าใช้จ่ายในโครงการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง ปี 2562/63 ตามที่สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ หรือ สทช. เสนอตามความเห็นของสำนักงานงบประมาณ รวมทั้งสิ้น 2,041 โครงการ ภายในวงเงิน 3,079,472,482 บาท เพื่อดำเนินโครงการแก้ปัญหาภัยแล้ง 2,041 โครงการ ในพื้นที่ 57 จังหวัด สรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

1. ด้านอุปโภค-บริโภค ให้การประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนประเมินพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ ให้ครอบคลุมหมู่บ้าน โรงพยาบาล โดยในส่วนของบริเวณนอกพื้นที่เขตบริการการประปา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้สำรวจพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำครอบคลุมพื้นที่เสี่ยง 43 จังหวัด 42,452 หมู่บ้าน โดยมีแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้งจำนวน 3,151 โครงการ วงเงิน 4,185,422,482 บาท โดยใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1,160 โครงการ วงเงิน 2,265,000,000 บาท และขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม จำนวน 1,991 โครงการ วงเงินรวม 1,920,422,482 บาท ประกอบด้วย

1) การขุดเจาะบ่อบาดาล 1,100 โครงการ ดำเนินการโดย หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา 187 โครงการ

กองทัพบก 209 โครงการ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล 704 โครงการ วงเงิน 1,300,530,496 บาท

2) การจัดหาแหล่งน้ำผิวดิน 230 โครงการ ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 230 โครงการ วงเงิน 145,265,895 บาท

3) การซ่อมแซมระบบน้ำประปา 654 โครงการ ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 654 โครงการ วงเงิน 450,856,091 บาท

4) ในส่วนของโรงพยาบาล ได้มีการสำรวจ โรงพยาบาลในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ จำนวน 157 โครงการ โดยมีแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง แบ่งเป็นชุดเจาะบ่อบาดาล 3 โครงการ ดำเนินการโดยหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา 3 โครงการ วงเงิน 880,000 บาท และซ่อมแซมระบบน้ำประปา ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 โครงการ วงเงิน 22,890,000 บาท

2. ด้านเกษตรในพื้นที่เขตชลประทาน ปรับแผนอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่-กลางให้มีความจุเพิ่มขึ้น ส่วนนอกเขตชลประทานให้สำรวจพื้นที่ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นเสี่ยงขาดแคลนน้ำ โดยมอบกรมทรัพยากรน้ำ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล จะดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำต้นทุนสนับสนุน พร้อมทั้งจัดทำแผนและมาตรการเสนอโดยด่วนต่อไป

3. ด้านการเตรียมความพร้อมรับมือ ดำเนินการวางแผนการใช้เครื่องจักรเครื่องมือ เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง พร้อมวางแผนโครงการสร้างศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจและแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤตน้ำรวมทั้งกำหนดโครงสร้างตามระดับสาธารณสุขด้านน้ำที่เกิดขึ้น 3 ระดับ

3. นโยบายและการดำเนินการของกระทรวงพลังงาน

การขับเคลื่อนประเทศตามโครงการ “ไทยนิยม ยั่งยืน เพื่อสู้ภัยแล้ง” ของกระทรวงพลังงาน มีนโยบายด้านการวางแผนพลังงานระดับชุมชน และส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อเป็นการสร้างอาชีพให้ชุมชน หรือสร้างผลผลิตทางการเกษตรเพิ่ม โดยการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีพลังงานทดแทนผ่านโครงการสูบน้ำ

พลังงานแสงอาทิตย์สุริยะแสง และโครงการสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อการเกษตร สำหรับวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ผลิตไฟฟ้าระดับครัวเรือนหรือชุมชนที่สามารถทดแทนการใช้เครื่องสูบน้ำที่ใช้น้ำมันเบนซิน ซึ่งมีราคาแพง “ระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ สามารถสูบน้ำจากแหล่งน้ำผิวดินและแบบบ่อลึกหรือแหล่งน้ำบาดาล มาเก็บไว้ในถังเก็บน้ำของชุมชนพร้อมระบบกระจายน้ำ สำหรับใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตรทั้งในและนอกฤดูกาลตลอดทั้งปี สามารถแก้ปัญหาภัยแล้งเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทานได้อย่างเป็นรูปธรรม” และสามารถตอบโจทย์ในการส่งเสริมและพัฒนาด้านอาชีพเกษตรกรให้มีความมั่นคงในด้านแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร ช่วยเพิ่มผลผลิต ลดรายจ่ายในครัวเรือน สามารถบริหารจัดการน้ำในแปลงนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้จากการเกษตรส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อไปสู่เป้าหมาย การพัฒนาที่สร้างการเปลี่ยนแปลงภาคการเกษตรแบบยั่งยืน

กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน เป็นเงินที่จัดเก็บตามมาตรา 24 ซึ่งไว้สำหรับใช้ในวัตถุประสงค์ตามมาตรา 25 แห่ง พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550 เพื่อทำการจัดสรรให้แก่ผู้ขอรับการสนับสนุน ตามโครงการที่ขอรับการสนับสนุน ซึ่งโครงการต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และต้องได้รับการพิจารณาจัดสรรผ่านการกลั่นกรองเป็นไปตามยุทธศาสตร์การจัดสรรเงินกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ตามประกาศของสำนักงานบริหารกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน (สกอ.พ.) โดยหน่วยงานที่มีสิทธิ์ขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนฯ ได้แก่ หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไรทั้งนี้หน่วยงานดังกล่าวต้องดำเนินงานตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานว่าด้วยการบริหารกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.2560 และการดำเนินงานของโครงการที่ขอทุนต้องสอดคล้องกับแผนพลังงานทดแทน

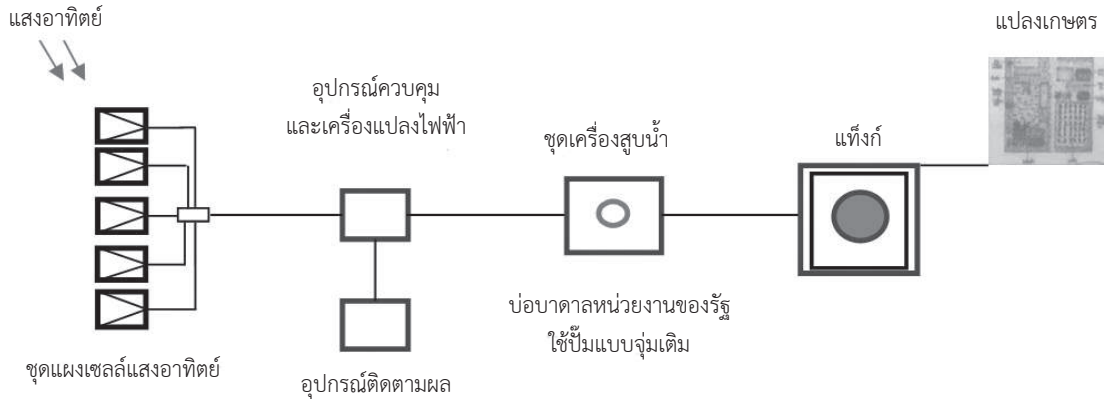
ในระบบสูบน้ำเพื่อลดต้นทุนด้านเกษตรในระดับชุมชน (โครงการติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร) โดยเงื่อนไขและคุณสมบัติของโครงการที่จะขอรับการสนับสนุน มีดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานภาครัฐ เป็นผู้ยื่นขอรับการสนับสนุนกับสำนักงานบริหารกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน
2. เป็นโครงการที่มีการรวมกลุ่มประชาชนไม่น้อยกว่า 7 ครัวเรือน หรือเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และมีพื้นที่ติดตั้งระบบให้สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ตลอดอายุการใช้งานของระบบ
3. มีพื้นที่ทำการเกษตรของกลุ่มไม่น้อยกว่า 15 ไร่
4. เป็นโครงการที่มีพื้นที่แหล่งน้ำเพียงพอตลอดปีอย่างน้อย 20 ลูกบาศก์เมตร/วัน และต้องมีเอกสารการรับรองมาตรฐานบ่อบาดาลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีอัตราการผลิตน้ำของบ่อไม่น้อยกว่า 5 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง

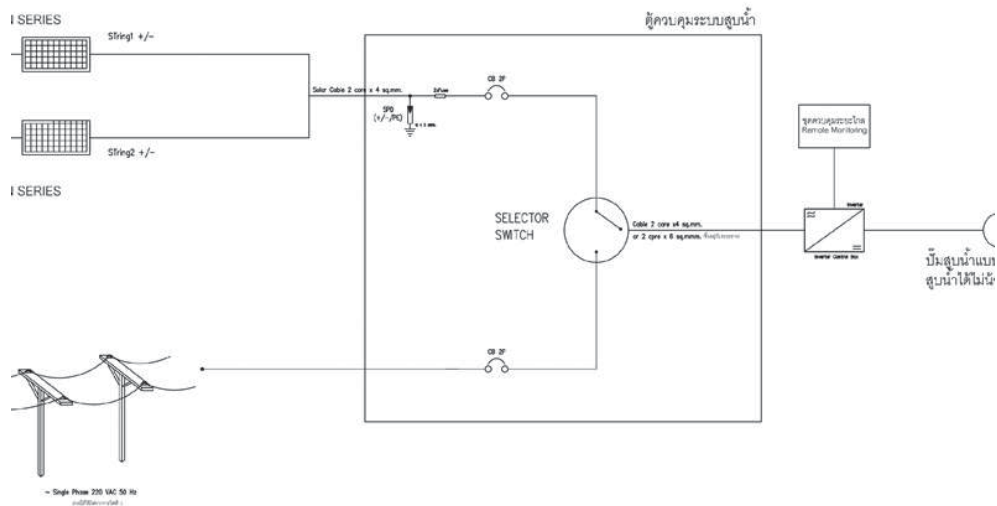
สำหรับการยื่นขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 สำนักงานบริหารกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ได้เปิดให้ยื่นทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านเว็บไซต์ <https://project.enconfund.go.th/>

4. ส่วนประกอบของระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตรจากแหล่งน้ำบาดาล

ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตรประกอบด้วย ชุดแผงเซลล์แสงอาทิตย์ ขนาดไม่น้อยกว่า 2,500 วัตต์ ทำหน้าที่ผลิตไฟฟ้ากระแสตรงเมื่อได้รับพลังงานแสงอาทิตย์ และจ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับอุปกรณ์ควบคุมที่ทำหน้าที่ในการจ่ายค่ากระแส และแรงดันไฟฟ้าที่เหมาะสมให้แก่ชุดเครื่องสูบน้ำชนิดไฟกระแสสลับ ซึ่งประกอบด้วยปั้มน้ำแบบจุ่ม เพื่อทำการสูบน้ำไปเก็บไว้ในถังน้ำขนาดความจุไม่น้อยกว่า 20 ลูกบาศก์เมตร และปั้มน้ำแบบหยิ่งสำหรับสูบน้ำไปยังแปลงเกษตรโดยมีอุปกรณ์ติดตามผลระยะไกลเพื่อควบคุมและติดตามการทำงานของระบบสูบน้ำ

ภาพที่ 1 แสดงแบบโครงการติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร

ภาพที่ 2 แบบแสดงตัวอย่างไดอะแกรมไฟฟ้าระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร (สำหรับปั๊มสูบน้ำ AC และ DC)

5. อุปกรณ์ติดตามผลระยะไกล (Remote Monitoring)

เป็นอุปกรณ์และระบบติดตามตรวจสอบควบคุมการทำงานเครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ผ่านอุปกรณ์สื่อสารระยะไกล (Remote Monitoring) ซึ่งสามารถแสดงข้อมูลการทำงานของเครื่องสูบน้ำ และการควบคุมผ่านอุปกรณ์สมาร์ทโฟนแท็บเล็ตและคอมพิวเตอร์พีซีได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 สามารถแสดงข้อมูลสถานะ การทำงานปัจจุบันของระบบสูบน้ำ ซึ่งอย่างน้อยได้แก่ แรงดันไฟฟ้าจากแผงเซลล์แสงอาทิตย์ กระแสไฟฟ้าจากแผงเซลล์แสงอาทิตย์ กำลังไฟฟ้าจากแผงเซลล์แสงอาทิตย์ กระแสไฟฟ้ามอเตอร์ อุณหภูมิกล่องควบคุม อัตราการไหลน้ำ ความเร็วรอบมอเตอร์ การสูญเสียในสายไฟ ความเข้มข้นสัญญาณโทรศัพท์ และสถานะผิดปกติของกล่องควบคุม

5.2 สามารถแสดงข้อมูลสถิติสถานการณ์การทำงานย้อนหลังของระบบสูบน้ำ ซึ่งอย่างน้อยได้แก่ แรงดันไฟฟ้าจากแผงเซลล์แสงอาทิตย์ กระแสไฟฟ้าจากแผงเซลล์แสงอาทิตย์ กำลังไฟฟ้าจากแผงเซลล์แสงอาทิตย์ กระแสไฟฟ้ามอเตอร์ อุณหภูมิกล่องควบคุม อัตราการไหลน้ำ ความเร็วรอบมอเตอร์ โดยสามารถเลือกช่วงระยะเวลาการแสดงผลได้

5.3 สามารถแสดงข้อมูลสะสมของระบบสูบน้ำ ซึ่งอย่างน้อยได้แก่ จำนวนพลังงาน ปริมาณน้ำที่สูบ และจำนวนเวลาทำงาน โดยสามารถเลือกหมวดแสดงผลเป็นวัน เดือน หรือปี

5.3.1 สามารถควบคุมให้ระบบสูบน้ำทำงาน หยุดการทำงาน หรือรีเซ็ตระบบ

5.3.2 สามารถตั้งเวลาให้ระบบสูบน้ำเริ่มทำงาน และหยุดการทำงานและปรับความเร็วรอบสูงสุดของเครื่องสูบได้

5.3.3 กล่องอุปกรณ์ติดตามผลระยะไกลต้องป้องกันฝุ่นและน้ำ

ภาพที่ 3 เทคโนโลยีที่นำมาใช้ : วงจรวัสดุอุปกรณ์ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบติดตามทางไกล

โครงการติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อการเกษตรจากแหล่งน้ำบาดาล : กรณีศึกษาโครงการติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตรจากแหล่งน้ำบาดาล (สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563

1. ความเป็นมาของโครงการ

ตามมติ คณะรัฐมนตรีได้ประชุมเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2562 เห็นว่าเพื่อให้การดำเนินการแก้ไข

ปัญหาและบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนทั่วประเทศอันเนื่องมาจากปัญหาย้ายแล้งและอุทกภัยเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ จึงมีมติมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าภาพหลักรับไปบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดเตรียมมาตรการแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีความพร้อมและสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในจังหวัดต่าง ๆ โดยด่วน

จังหวัดขอนแก่นได้ร่วมบูรณาการกับส่วนราชการในจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ในการดำเนินการเสนอแผนงาน/โครงการแก้ไขปัญหาและบรรเทาปัญหาความเดือดร้อน จากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 (งบกลาง) ซึ่งจังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการขอรับการสนับสนุนงบประมาณไปแล้ว แต่ก็ยังคงไม่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาในทุกพื้นที่ของจังหวัดได้ สภาเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่นและสำนักงานพลังงานจังหวัดขอนแก่น เห็นว่า การแก้ไขปัญหาภัยแล้งในพื้นที่นอกเขตชลประทาน ควรเน้นการใช้ศักยภาพการใช้ทรัพยากรน้ำใต้ดิน (บ่อบาดาล) มาใช้เพื่ออุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตร ซึ่งจังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพน้ำใต้ดินเพียงพอที่จะนำมาใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้ทำงานบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน กำหนดแนวทางในการช่วยเหลือประชาชน และกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ โดยได้รับคำร้องขอจากกลุ่มเกษตรกรในระดับพื้นที่ให้แก้ไขปัญหา พร้อมกับได้รวบรวมคำขอจากกลุ่มเกษตรกร เพื่อดำเนินการเข้าร่วมโครงการติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร จากทั้ง 26 อำเภอ จังหวัดขอนแก่น มีเป้าหมายกลุ่มเกษตรกรที่มีความพร้อมบ่อบาดาล มีใบอนุญาตการใช้น้ำถูกต้อง (นบ.5) และเอกสารประกอบการเข้าร่วมโครงการตามหลักเกณฑ์ที่ทางกองทุนอนุรักษ์พลังงานได้กำหนดไว้ จำนวนกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายของจังหวัดไม่น้อยกว่า 800-1,000 กลุ่ม เกษตรกรประมาณ 7,000 ราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนผลกระทบจากภัยแล้งของประชาชน กลุ่มเกษตรกร ได้มีน้ำอุปโภค-บริโภคและน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเร่งด่วน

สภาเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ได้มีการประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับ

เกษตรกรอันเกิดจากสถานการณ์ภัยแล้ง จึงได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการขอรับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ภายใต้ชื่อโครงการติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563

จังหวัดขอนแก่นมีพื้นที่ 6,803,744 ไร่ มีประชากร 1,801,753 คน (ข้อมูลสถิติจังหวัด พ.ศ.2559) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา (2559-ปัจจุบัน) พื้นที่จังหวัดขอนแก่นเกิดภาวะภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง สถานการณ์น้ำในเขื่อนอุบลรัตน์ (ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2562) มีปริมาณน้ำในอ่าง 554.62 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 22.81 ของความจุ ปริมาณน้ำที่ใช้ได้ 27.05 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 1.46

สำหรับข้อมูลน้ำเพื่อการเกษตร (ข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2562) มีดังนี้

1. ด้านการเพาะปลูกพืชได้รับผลกระทบทั้ง 26 อำเภอ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จำนวน 3,348,238.25 ไร่ พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด จำนวน 2,596,588.00 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 54.85 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด และพื้นที่ที่คาดว่าจะเสียหาย จำนวน 1,836,516.00 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 70.73 ของพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ
2. ด้านปศุสัตว์ ได้รับผลกระทบจำนวน 3 อำเภอ 6 ตำบล 16 หมู่บ้าน เกษตรกร 262 ราย ได้แก่ อำเภอนิคสิลา อำเภอชนบท และอำเภอมัญจาคีรี ประกอบด้วย โคจำนวน 1671 ตัว กระบือ จำนวน 21 ตัว
3. ด้านการประมง จากเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระชังในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นทั้งหมด จำนวน 28 ราย 1439 กระชัง ซึ่งปัจจุบันมีเกษตรกรที่ยังเลี้ยงปลาในกระชังอยู่ จำนวน 7 ราย 686 กระชัง จากการสำรวจยังไม่ีผลกระทบจากภัยแล้ง (*ข้อมูลจาก ปก.จว.ขอนแก่น*)

ตามข้อมูลสถานการณ์และสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขในข้างต้น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น ได้ลงพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหา พบว่า

ในพื้นที่หมู่บ้านประสบปัญหากระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของจังหวัดขอนแก่น เนื่องจากแหล่งน้ำที่ใช้ในระบบประปาเดิมของหมู่บ้าน ไม่เพียงพอตลอดปี ต้องการให้แก้ไขปัญหานี้ โดยการขุดลอกตะกอนให้สามารถรองรับน้ำได้เพิ่มมากขึ้น หรือหาแหล่งน้ำใหม่ทดแทน เช่น การสร้างสถานีสูบน้ำเพื่อสูบน้ำจากแหล่งน้ำในบริเวณใกล้เคียงไว้ใช้ในหน้าแล้ง หรือขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลและแหล่งน้ำใต้ดินได้แก่น้ำบาดาล ต้องการให้มีการแก้ไขปัญหานี้โดยการเป่าล้างบ่อน้ำบาดาลเดิมที่มีแต่มีอายุการใช้งานนานแล้วขาดการบำรุงรักษา หรือขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลเพิ่มเพื่อให้มีปริมาณน้ำที่เพียงพอใช้ตลอดปี การแก้ปัญหานี้มีความเดือดร้อนขาดแคลนน้ำอุปโภค-บริโภค ของประชาชน ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นโดยใช้รถบริการแจกจ่ายน้ำ การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค โดยการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลจำนวน 70 แห่ง ซึ่งหน่วยงานก็ไม่สามารถจะดำเนินการให้เพียงพอและทั่วถึงได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างยั่งยืนและคุ้มค่ากับงบประมาณที่รัฐต้องจ่ายไป สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น จึงได้จัดทำโครงการบริหารจัดการน้ำแก้ปัญหาน้ำแล้งของประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์

ติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำและบรรเทาความเดือดร้อนผลกระทบจากภัยแล้งของประชาชน กลุ่มเกษตรกร ได้มีน้ำอุปโภค-บริโภค และน้ำ เพื่อการเกษตรอย่างเร่งด่วน

3. ความสอดคล้องและความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

การดำเนินงานโครงการสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร จังหวัดขอนแก่น มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ด้านการสร้างการเติบโตกับสิ่งแวดล้อม

เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งเป้าหมายตามแผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.2558-2579 (EEP2015) และแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ.2558-2579 (AEDP2015) 9 ตามยุทธศาสตร์กระทรวงพลังงานและแผนปฏิรูปพลังงาน

4. ขั้นตอน/กระบวนการดำเนินงาน

- 4.1 แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินโครงการ
- 4.2 กำหนดแนวทางและแผนการดำเนินงานตามโครงการ
- 4.3 ประชุมชี้แจงแนวทางและแผนการดำเนินโครงการให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
- 4.4 ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อสรรหาผู้รับจ้างการติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร
- 4.5 ศึกษาและออกแบบระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร
- 4.6 ติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร
- 4.7 ใช้งานระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร
- 4.8 สรุปและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ
- 4.9 จัดทำแผนการซ่อมบำรุงรักษาระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตรให้ใช้งานได้ไม่น้อยกว่า 3 ปี นับจากสิ้นสุดระยะเวลาค่าประกันตามสัญญาว่าจ้างกับผู้รับจ้าง
- 4.10 ปิดบัญชีสิ้นสุดการดำเนินโครงการ พร้อมส่งเงินคงเหลือและดอกเบี้ยคืนกองทุนฯ ทั้งหมดตามเงื่อนไขของกองทุนฯ
- 4.11 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบดูแลการบริหารจัดการใช้ประโยชน์จากระบบสูบน้ำ
- 4.12 ติดตามตรวจสอบการทำงานของระบบและรายงานผลการดำเนินงานโครงการ

5. กำหนดแนวทางและแผนการดำเนินงานโครงการ

5.1 แหล่งน้ำบาดาลต้องมีหนังสืออนุญาตเจาะบ่อบาดาลถูกต้องตามกฎหมายและเอกสารรับรอง

5.2 มีผู้สมาชิกผู้ร่วมใช้น้ำ 7 ครัวเรือนในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 15 ไร่

5.3 ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างระบบสูบล้างงานแสงอาทิตย์ พร้อมออกแบบระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับบ่อบาดาล ประกอบด้วย

5.3.1 ชุดแผงโซลาร์เซลล์พลังงานแสงอาทิตย์ ขนาดไม่น้อยกว่า 2,500 วัตต์พร้อมโครงสร้าง

5.3.2 ถังเก็บน้ำขนาดไม่น้อยกว่า 20 ลูกบาศก์เมตร ความสูงไม่น้อยกว่า 6 เมตร

5.3.3 เครื่องสูบน้ำชนิดแบบจุ่ม (Submersible pump) สามารถใช้กับระบบไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ และไฟฟ้ากระแสสลับ ขนาดไม่น้อยกว่า 1,500 วัตต์ หรือ 2 แรงม้า

5.3.4 เครื่องส่งสัญญาณติดตามและตรวจสอบการทำงานของระบบสูบน้ำ อุปกรณ์ติดตามผลระยะไกล

5.3.5 ท่อส่งน้ำ PVC ขนาด 2 นิ้ว ยาว 1,000 เมตร

5.3.6 ป้ายชื่อโครงการและรั้วตาข่ายเหล็กถัก ขนาดช่อง 2 นิ้ว ขนาดลวด 3 มิลลิเมตร

5.4 มีแผนบริหารจัดการเพาะปลูกพื้นที่ตลอดรอบปี

5.5 มีแผนการบำรุงรักษาระบบ

5.6 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบดูแลการบริหารจัดการใช้ประโยชน์จากระบบสูบน้ำ

5.7 ติดตามตรวจสอบการทำงานของระบบ และรายงานผลการดำเนินงานโครงการ

5.8 จัดฝึกอบรมการการใช้งานระบบสูบน้ำ (สร้างช่างชุมชน/วิทยากรชุมชน)/อบรมปิดโครงการ และฝึกสอนการทำบัญชีกลุ่มหรือบัญชีครัวเรือนสำหรับค่าบำรุงรักษาในอนาคต

5.9 ปิดบัญชีสิ้นสุดการดำเนินโครงการพร้อมส่งเงินคงเหลือและดอกเบี้ยคืนกองทุนฯ ทั้งหมดตามเงื่อนไขของกองทุนฯ

6. ระยะเวลาดำเนินการ

12 เดือน ปงบประมาณ พ.ศ.2563 (1 ต.ค.2562 -30 ก.ย.2563)

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

นายสุรสิทธิ์ เคนพรม หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินโครงการ

8.1 กลุ่มเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีพลังงานแสงอาทิตย์

8.2 กลุ่มเป้าหมายได้เข้าถึงการใช้เทคโนโลยีพลังงานแสงอาทิตย์ ในการแก้ปัญหาด้านต้นทุน การผลิตให้พึ่งพาตนเองตามศักยภาพด้านพลังงานที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

8.3 เกิดการพัฒนาอาชีพด้วยแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ.2558-2579 และเป็นไปตามข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) ที่รัฐบาลได้ลงนามร่วม

9. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

9.1 ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

9.1.1 การติดตั้งระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ 1 แห่ง พื้นที่ใช้ประโยชน์ 15 ไร่ ครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์ 7 ครัวเรือน ลดการใช้น้ำมันดีเซล 600 ลิตรต่อปี

9.2 ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

9.2.1 กลุ่มผู้ใช้น้ำสามารถเป็นตัวอย่าง ด้านการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อลดต้นทุนในการ ประกอบอาชีพ ทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าทรัพยากร และ ลดการใช้พลังงาน

9.2.2 สามารถเป็นสถานที่ดูงานระบบ สูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์

การวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค หรือ ข้อจำกัดในการดำเนินโครงการ

จากการศึกษารายงานการติดตามและประเมินผล โครงการสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตรอื่น ๆ ที่มีรูปแบบการดำเนินการที่ใกล้เคียงกับโครงการฯ ของ สภาเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น สามารถวิเคราะห์ปัจจัย ความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดในการดำเนิน โครงการ ได้ดังนี้

1. ปัจจัยความสำเร็จ

1.1 ความพร้อมและความเข้มแข็งของกลุ่ม เกษตรกรและชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์ของระบบสูบน้ำด้วย พลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งเป็นสิ่งก่อสร้างที่เป็นสาธารณูปโภค ด้านแหล่งน้ำที่ต้องใช้ประโยชน์ร่วมกัน การบริหารจัดการ ระบบฯ และรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ที่ต้องเกิดขึ้น เช่น การดูแล บำรุงรักษาระบบฯ เพราะกลุ่มที่มีความเข้มแข็งจะมีความ สามารถในการจัดตั้งกองทุน และร่วมกันสร้างข้อกำหนด ข้อตกลงเพื่อการบริหารจัดการระบบสูบน้ำด้วยพลังงาน แสงอาทิตย์ อย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งความร่วมมือของ ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้บรรเทาความเดือดร้อน ของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว

1.2 ปริมาณน้ำบาดาล พื้นที่โดยมากเป็น พื้นที่หาน้ำยาก ถึงแม้ว่าโครงการจะคัดเลือกกลุ่มที่มี บ่อน้ำบาดาลอยู่แล้วก็ตาม แต่ยังคงต้องสำรวจศักยภาพ

น้ำบาดาลอย่างละเอียดอีกครั้ง เพราะอาจพบว่า บางบ่อ เป็นบ่อน้ำบาดาลเดิมที่มีแต่มีอายุการใช้งานนานแล้วขาด การบำรุงรักษา ซึ่งต้องดำเนินการเป่าล้าง ก่อนติดตั้งระบบ สูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ จากการศึกษารายงาน “โครงการจัดทำแผนบูรณาการ น้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดิน ทัวประเทศ ซึ่งเป็นการนำร่องการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ร่วมกับน้ำผิวดิน” ระหว่างปี 2552-2554 ของกรมทรัพยากร น้ำบาดาล พบว่า พื้นที่ที่มีศักยภาพน้ำบาดาลตั้งแต่ 10 ลบ.ม./ชม. ขึ้นไป เป็นพื้นที่เหมาะสมต่อการพัฒนา น้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดินเพื่อการเกษตรได้เป็นอย่างดี

2. ปัญหาหรือข้อจำกัด

2.1 ปริมาณน้ำจากบ่อน้ำบาดาลพร้อมระบบ สูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์และระบบท่อเพื่อกระจายน้ำ มีความสัมพันธ์กับพื้นที่การใช้ประโยชน์ โดยการปลูกพืช ที่ไม่มีการบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะส่งผลให้ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์โครงการ เนื่องจากปริมาณน้ำที่ได้ ไม่สัมพันธ์กับความต้องการใช้น้ำของเกษตรกร

2.2 ระบบพลังงานจากแสงอาทิตย์เป็นระบบ ใหม่ การใช้งานยังไม่แพร่หลาย หากมีปัญหาเกี่ยวกับ ระบบการทำงาน หากไม่มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา จะทำให้ เกษตรกรไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้

3. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

3.1 การจัดทำโครงการที่มีลักษณะบูรณาการ ร่วมกันหลายหน่วยงาน ทุกหน่วยงานต้องประสานแผน การดำเนินการและข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน และรายงานผล การดำเนินงานของแต่ละกิจกรรมของโครงการที่รับผิดชอบ เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขได้ อย่างทันทั่วทั้งที่ โดยกลไกหลักในการบริหารจัดการโครงการ คือ ผู้นำกลุ่มผู้ใช้น้ำและหน่วยเจ้าภาพหลัก

3.2 ก่อนดำเนินการโครงการ ควรตรวจสอบ พื้นที่และยืนยันปริมาณน้ำจากบ่อน้ำบาดาลที่มีแหล่งน้ำ ได้ดินเพียงพอตลอดปี อย่างน้อย 20 ลูกบาศก์เมตร/วัน

และต้องมีเอกสารการรับรองมาตรฐานบ่อบาดาลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีอัตราการผลิตน้ำของบ่อไม่น้อยกว่า 5 ลบ.ม./ชม. โดยสภาเกษตรจังหวัดขอนแก่น ทำหน้าที่ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการค้าปลีก การซ่อมแซมดูแลรักษาระบบ สูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ และการฝึกอบรมเพื่อการใช้งานและการดูแลบำรุงรักษาเมื่อเกิดปัญหา

3.3 จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อการวางแผนและบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งประสานเกษตรตำบลหรือเกษตรอำเภอ ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกชนิดพันธุ์ วิธีการปลูกพืชใช้น้ำน้อย และการรวมกลุ่มพืชผลทางการเกษตรให้มีอำนาจต่อรองทางการตลาด เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและยั่งยืน

3.4 จัดตั้งกลุ่มไลน์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการของหน่วยงาน เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อ สื่อสาร และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องการบริหารจัดการน้ำบาดาล การเลือกชนิดพืชที่ใช้ปลูก การตลาดการแก้ไขปัญหาหระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ และการบำรุงรักษา เป็นต้น

แนวทางการพัฒนาระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตรจากแหล่งน้ำบาดาล เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งอย่างยั่งยืนและขจัดความยากจนของรัฐบาล

ปัจจุบันประเทศไทยประสบวิกฤตการณ์ด้านภัยแล้ง ซึ่งทำให้ประชาชนหรือเกษตรกรประสบปัญหา ไม่สามารถหาน้ำเพื่อการบริโภคอุปโภคและเพาะปลูกได้ มีผลทำให้เกิดการละทิ้งถิ่นฐาน ซึ่งเป็นปัญหาต่อเศรษฐกิจและสังคม จึงเป็นพันธกิจของรัฐบาลที่ต้องเข้าไปช่วยเหลือ การจัดหาจากแหล่งภายนอกพื้นที่ไปช่วยเหลือเป็นไปโดยยาก และมีความค่าใช้จ่ายสูง ในขณะที่การพึ่งพาแหล่งน้ำผิวดินไม่อาจกระทำได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นการใช้แหล่งน้ำใต้ดินในพื้นที่

โดยระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งเป็นพลังงานที่ได้มาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย อีกทั้งมีความสะดวกในการใช้งาน และง่ายต่อการบำรุงรักษา ซึ่งเกษตรกร ชุมชนในท้องถิ่นก็สามารถดำเนินการเองได้ จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำ

รัฐบาลจึงมีนโยบายขยายผลโครงการสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ทั่วประเทศ เพื่อเป็นการบรรเทา ความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกร ชุมชน ที่ต้องการใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูก ซึ่งนับว่า เป็นโครงการที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกร ชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ทำการเกษตร ลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน ให้แก่เกษตรกร นำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น และเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายไทยนิยม ยั่งยืน ของรัฐบาลด้วยอีกประการหนึ่ง

นอกจากนี้ ปัจจุบันอาชีพเกษตรกรนั้นวันจะประสบปัญหาด้านต้นทุนโดยเฉพาะต้นทุนที่เกี่ยวกับการจัดหา น้ำสำหรับใช้ในการเพาะปลูก ดังนั้น เพื่อเป็นการลดต้นทุนด้านการเกษตรและสร้างโอกาสในการใช้ประโยชน์ ในพื้นที่ที่เพาะปลูกในฤดูแล้งได้จำเป็นต้องอาศัยน้ำจากแหล่งน้ำใต้ดินร่วมกับการใช้พลังงานทดแทนจากแผงเซลล์พลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งจะเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ในปัจจุบัน การใช้พลังงานทดแทนด้วยระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ต่อ 1 ชุด ในพื้นที่การเกษตร เกษตรกร 1 กลุ่ม จะมีสมาชิกผู้ใช้งานระบบสูบน้ำประมาณ 7-10 ราย โดยทั้งหมดจะมีพื้นที่ทำกินอยู่ในบริเวณเดียวกัน โดยจะมีการจัดการการใช้น้ำในแต่ละวัน ตามความเห็นภายในกลุ่มเน้นการปลูกพืชระยะสั้นและระยะยาว เช่น พืชผักสวนครัว ฯลฯ ในขณะเดียวกัน การมีแหล่งน้ำที่เพียงพอตลอดปียังทำให้เกษตรกรสามารถพัฒนาแบบการเพาะปลูกจากการปลูกพืชเชิงปริมาณให้เป็นระบบเกษตรผสมผสาน ซึ่งมีพืชและสัตว์ต่าง ๆ ที่สามารถเกื้อกูลประโยชน์ต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาภัยแล้งอย่างยั่งยืน นอกจากจะต้องเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องบูรณาการในการแก้ปัญหา โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างธรรมชาติและการพัฒนาด้วย ดังนั้น มีการจัดทำแผนบริหารจัดการเพาะปลูกพืชในพื้นที่ตลอดปี โดยการที่ชุมชนต้องพัฒนาศักยภาพตนเอง และเรียนรู้การจัดการน้ำ ส่วนราชการสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน และนำไปสู่การสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผู้ใช้น้ำเกิดการตระหนักถึงความสำคัญของการใช้น้ำที่สำคัญชุมชนต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลผู้ใช้น้ำที่ชัดเจน ทำให้ชุมชนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ต่อกันมากขึ้น ทั้งส่วนราชการและเกษตรกรผู้ใช้น้ำ มีการปรับตัวกับการใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกที่เหมาะสม ไม่ใช้น้ำสิ้นเปลืองหรือปล่อยน้ำทิ้งให้สูญเปล่าเหมือนในอดีตในการเลือกประเภทงานพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ต้องมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการใช้น้ำ ศึกษาสภาพแหล่งน้ำธรรมชาติ และตรวจสอบภูมิประเทศในบริเวณที่จะก่อสร้างงานพัฒนาแหล่งน้ำให้ถูกต้อง ตามหลักวิชาการก่อนเสมอ เพื่อประกอบการพิจารณาว่า สมควรเลือกสร้างงานพัฒนาแหล่งน้ำประเภทใด จึงจะมีความเหมาะสม และได้ประโยชน์ตามที่ต้องการ ความต้องการใช้น้ำ ประกอบด้วย

1. ความต้องการน้ำเพื่อการเพาะปลูก เป็นปริมาณน้ำที่พืชต้องการ เพื่อการเจริญเติบโต โดยพื้นที่เพาะปลูก อาจได้รับน้ำดังกล่าวจากน้ำฝน ได้จากฝนรวมกับน้ำที่จัดหามาเพิ่มเติมจากงานพัฒนาแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น หรือใช้แต่น้ำที่ได้มาจากการพัฒนาแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นอย่างเดียวซึ่งปริมาณดังกล่าวเป็นน้ำที่พืชใช้เพื่อการเจริญเติบโตในแปลงเพาะปลูก รวมกับน้ำที่สูญเสียเนื่องจากการรั่วซึมลงดินและที่ไหลออกจากแปลงปลูกพืชไปตามผิวดินด้วย พืชไร่ ผัก และไม้ผล มีความ

ต้องการน้ำมากหรือน้อยในปริมาณแตกต่างกัน นอกจากนั้น แต่ละช่วงของการเจริญเติบโตสำหรับพืชต่าง ๆ ก็ต้องการน้ำในอัตราไม่เท่ากัน นั่นคือ ระยะแรกปลูกพืชมีความต้องการน้ำน้อยและต้องการเพิ่มมากขึ้น จนต้องการน้ำมากที่สุด ในระยะที่พืชออกดอก และมีผล จนกระทั่งผลเริ่มแก่เต็มที่ จึงต้องการน้ำน้อยมาก เช่น ผักที่ปลูกในประเทศไทย โดยเฉลี่ยจะต้องการน้ำรวมตลอดอายุของผัก เป็นความลึกประมาณ 400-500 มิลลิเมตร ส่วนพืชไร่ เช่น ข้าวโพด จะต้องการน้ำรวมตลอดอายุที่ปลูกประมาณ 350-400 มิลลิเมตร ฯลฯ

2. ความต้องการน้ำเพื่อการเลี้ยงสัตว์ ในท้องถิ่นที่สัตว์เลี้ยงขาดแคลนน้ำเป็นประจำ งานพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ควรพิจารณารวมน้ำสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ด้วยตามเกณฑ์โดยประมาณ คือ วัวและควายต้องการน้ำตัวละประมาณ 50 ลิตรต่อวัน หมูตัวละประมาณ 20 ลิตรต่อวัน และไก่ตัวละประมาณ 0.15 ลิตรต่อวัน เป็นต้น

3. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรส่วนใหญ่ใช้เป็นที่ย่อยปลาได้ เช่น อ่างเก็บน้ำ สระเก็บน้ำ รวมทั้งหนองและบึงที่ขุดแล้วมีน้ำตลอดปี ในช่วงปลายฤดูแล้งหรือก่อนที่จะมีน้ำท่าไหลลงมาให้เก็บกักใหม่ ควรกำหนดให้เหลือน้ำในแหล่งน้ำมีความลึกไม่น้อยกว่า 1 เมตร เพื่อที่ปลาจะได้มีชีวิต และเจริญเติบโต อย่างต่อเนื่องไปได้ดี การสำรองน้ำให้ไม้ใช้ตลอดปี โดยการเก็บพลังงานในรูปแบบน้ำ โดยให้สมาชิก 7 ท่าน ลงทุนซื้อหรือสร้างถังเก็บน้ำหรือชุดสระเก็บน้ำ คนละ 500 ลิตร ไว้ที่แปลงเกษตรของตนเองและสามารถปล่อยน้ำไปใช้ในวงหน้าแล้งได้ การเก็บพลังงานในรูปแบบน้ำ 7 ราย ต่อ 1 กลุ่ม จำนวน 901 กลุ่ม 6,316 ราย เก็บน้ำในถังคนละ 500 ลิตร/วัน จะสำรองน้ำไว้ได้รวม 3,158,000 ลิตร/วัน

ข้อเสนอโครงการระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร

ใช้งบประมาณเพื่อวางระบบประมาณ 700,000 บาท หากพื้นที่ที่มีศักยภาพน้ำบาดาลตั้งแต่ 2.5 ลบ.ม./ชม. (25 ลบ.ม./วัน หรือ 9,000 ลบ.ม./ปี) ต้องปรับรูปแบบการเพาะปลูกที่เหมาะสม กล่าวคือ

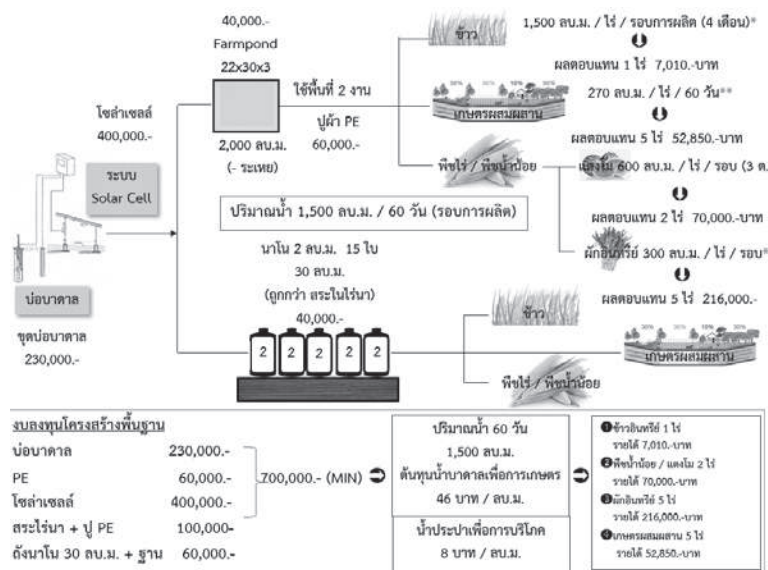
1. ไม่สามารถปลูกข้าวได้ เพราะใช้น้ำมากถึง 1,500 ลบ.ม./ไร่/รอบ

2. อาจปลูกพืชใช้น้ำน้อยเชิงธุรกิจได้ หากพืชชนิดนั้นเป็นที่ต้องการของตลาดและมีคำสั่งซื้อ ที่แน่นอน จึงคุ้มค่าต่อการลงทุน เหตุที่ต้องคิดถึงปัจจัยหลายประการเนื่องจากการเพาะปลูกเชิงธุรกิจต้องลงทุนสูง

3. ดำเนินโครงการเกษตรผสมผสานจะมีความคุ้มค่าการลงทุนในระยะยาว อยู่ที่ 3-5 ปี แต่ปัจจัยสำคัญคือการกำหนดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้อย่างต่อเนื่องไม่ใช้งบลงทุนที่มากเกินไป และควรเลือกแนวทางนี้ เมื่อไม่มีแหล่งน้ำผิวดินหรือธนาคารน้ำใต้ดิน (ซึ่งทำไม่ได้ทุกพื้นที่)

ภาพที่ 4 ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตรจากแหล่งน้ำบาดาล

ภาพที่ 5 ประเภทกิจกรรมเกษตร-ปริมาณน้ำต่อรอบการผลิต-ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

เมื่อวันที่ 7 ต.ค.63 บก.ทพ. (นทพ.) โดย พล.อ. นเรนทร์ สิริภูบาล ผบ.นทพ. และคณะ ตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงานในพื้นที่ สสน.นทพ. พร้อมรับฟังการบรรยายสรุป, ลงนามสมุดตรวจเยี่ยม พร้อมให้อวาทแก่กำลังพลของหน่วยเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน โดยมี พล.ต. ธนินทร์ พุทธิทองคำ ผอ.สสน.นทพ. ให้การต้อนรับ ณ สสน.นทพ. เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ

เมื่อวันที่ 21 ม.ค.64 บก.ทพ. (นทพ.) โดย พล.อ. นเรนทร์ สิริภูบาล ผบ.นทพ. เป็นประธานในกิจกรรมการผลิตแอลกอฮอล์เจล โดยมีผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร จิตอาสา 904 (ส่วนกลาง) เข้าร่วมกิจกรรมฯ ในการนี้คณะนักศึกษา สวป.มส.SML.2 ได้มอบแอลกอฮอล์ชนิดน้ำความเข้มข้นสูง จำนวน 200 ลิตร ให้แก่ นทพ. เพื่อใช้ในการผลิตแอลกอฮอล์เจล ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ณ ลานอเนกประสงค์ สทพ.นทพ. เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ

เมื่อวันที่ 4 ก.พ.64 บก.ทพ. (นทพ.) โดย พล.อ. นเรนทร์ สิริภูบาล ผบ.นทพ. ให้การต้อนรับ คุณชวติ์ ตรีงอดิษฐ์กุล กรรมการผู้จัดการ บริษัท บางกอกพัฒนามอเตอร์ จำกัด พร้อมคณะ ณ บริเวณหน้า คคส.สสน.นทพ. เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ ในโอกาสที่ บริษัท บางกอกพัฒนามอเตอร์ จำกัด และ บริษัท อาร์เอ็มไอ คอนซัลตัง แอนด์แมนเนจเม้นท์ จำกัด มอบถังน้ำพลาสติก “บุญเต็ม” ซึ่งเป็นถังน้ำพลาสติก V72 ขนาดความจุ 1,000 ลิตร จำนวน 20 ใบ ให้แก่ นทพ. เพื่อนำไปช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรที่ประสบภัยแล้ง

ภารกิจผู้บังคับบัญชา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

รอบรู้ นทพ.
Armed Forces Development Command

เมื่อวันที่ 30 ต.ค.63 บก.ทพ. (นทพ.) โดย พล.ท. กิตติพงศ์ กาญจนาคม รอง ผบ.นทพ. (ฝ่ายพัฒนา) เป็นประธานกิจกรรมจิตอาสาพระราชทาน “เราทำความดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์” พัฒนาทำความสะอาด ปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบบริเวณศาสนสถาน โดยมีกำลังพลจิตอาสาพระราชทาน นทพ., ส่วนราชการ และประชาชนในพื้นที่ร่วมกิจกรรม ณ วัดกุฎขุม ต.หนองกิงเพล อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี

เมื่อวันที่ 13 ม.ค.64 บก.ทพ. (นทพ.) โดย พล.ท. อนุสรณ์ คุ้มอักษร รอง ผบ.นทพ. (ฝ่ายบริหาร) และคณะชมรมแม่บ้าน นทพ. เดินทางไป นพค.31 สนภ.3 นทพ. โดยมี พ.อ. รฐนนท์ รัตนโสภณ ผบ.นพค.31 สนภ.3 นทพ. และส่วนราชการในพื้นที่ อ.ปัว ให้การต้อนรับ ในโอกาสมอบผ้าห่ม จำนวน 600 ผืน และเครื่องกันหนาว จำนวน 200 ชุด ให้แก่นักเรียน คณะครู ราษฎร และลงพื้นที่เยี่ยมเยียน ผู้ป่วยติดเตียงผู้พิการในพื้นที่ ต.ภูคา เพื่อเป็นการบรรเทาทุกข์ในเบื้องต้น และได้พบปะ กำลังพล และให้โอวาทแก่ผู้ที่มาร่วมงานทุกคน ทั้งนี้โครงการดังกล่าวเป็นความร่วมมือ ระหว่าง นทพ., ชมรมแม่บ้าน นทพ. และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ในการจัดหาผ้าห่มและเครื่องกันหนาวเพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ในครั้งนี้ ณ รร.ภูคาวิทยาคม และ บ.เตย ต.ภูคา อ.ปัว จ.น่าน

เมื่อวันที่ 22 ม.ค.64 บก.ทพ. (นทพ.) โดย พล.ท. ธวัชชัย ตะนดิษฐ์ เสธ.นทพ. ให้การต้อนรับ พล.ท. สุเมธ นิลมัย จก.สส.ทหาร และคณะ ในโอกาสตรวจเยี่ยม หน่วยงานด้านสื่อสารและสารสนเทศของส่วนราชการ บก.ทพ. เพื่อปรับปรุงให้สามารถรองรับการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ของหน่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกื้อกูลต่อการพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ให้เป็นระบบ DIGITAL HQ และ SMART HQ ณ ห้องประชุมห้วยทราย ชั้น 2 บก.นทพ. เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ

รอบรู้ นทพ.
Armed Forces Development Command

ภารกิจผู้บังคับบัญชา หน่วยพัฒนาการพิเศษ

เมื่อวันที่ 8 ต.ค.63 เวลา 1600 บก.ทท. (นทพ.) โดย ผบ.นพศ.นทพ. ให้การต้อนรับ พล.อ. นรนทร์ สิริภูบาล ผบ.นทพ. และคณะ ในโอกาสเดินทางตรวจเยี่ยม การช่วยเหลือประชาชนจากเหตุท่อประปาขนาดใหญ่แตกรั่วฉุกเฉินในพื้นที่ อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ โดยรับฟังการบรรยายสรุปจากส่วนราชการที่ร่วม ให้การช่วยเหลือเพื่อรับทราบปัญหาและแนวทางการแก้ไข พร้อมกันนี้ได้กรุณาให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานโดยในเวลา 1630 ได้เดินทางตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงาน ของกำลังพล เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจรวมทั้งพบปะผู้นำชุมชนและประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในพื้นที่ ต.บ้านคลองสวน อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

เมื่อวันที่ 4 ธ.ค.63 เวลา 0845 บก.ทท. (นทพ.) โดย นพศ.นทพ. ได้จัดกำลังพลจิตอาสา ร่วมกับสำนักงานเขตบางเขน ส่วนราชการ และประชาชนจิตอาสาในพื้นที่ จัดกิจกรรมจิตอาสา “เราทำความดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์” เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล และเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ 5 ธันวาคม 2563 โดยร่วมกันปรับปรุงภูมิทัศน์พัฒนาทำความสะอาดวัดบางบัว โดยมี นายสมบัด วรสินวัฒนา ผู้อำนวยการเขตบางเขน เป็นประธานในพิธีเปิดกิจกรรม ณ บริเวณลานอนุเมกประสงฆ์ วัดบางบัว ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ

เมื่อวันที่ 29 ธ.ค.63 เวลา 1030 บก.ทท. (นทพ.) โดย นพศ.นทพ. จัดกำลังพลพร้อมรถบรรทุกน้ำ จำนวน 1 คัน ร่วมในกิจกรรมจิตอาสา “เราทำความดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์” โดยดำเนินการฉีดพ่นสารจุลินทรีย์ จำนวน 1 เทียว (5,000 ลิตร) เพื่อปรับสภาพน้ำในคลองตาอูฐให้มีความสะอาดขึ้น โดยมี พล.ต. วีรพงศ์ ปัทมสิงห์ ผอ.สป.ส.ก.ท.ท. เป็นประธานในกิจกรรมฯ ณ หมู่บ้านโกลเด้นท์ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

ภารกิจผู้บังคับบัญชา ศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัย

รอบรู้ นทพ.
Armed Forces Development Command

เมื่อวันที่ 29 พ.ย.63 บก.ทท. (นทพ.) โดย ศฝภ.นทพ. ได้ทำการทดสอบและทบทวนการปฏิบัติงานของกำลังพลเพื่อเตรียมความพร้อมในการสนับสนุน การฝึกอบรม หลักสูตรจิตอาสา 904 “หลักสูตรหลักประจำ” รุ่นที่ 5/63 กองร้อย A ในวันที่ 30 พ.ย. ถึง 3 ธ.ค.63 จำนวน 269 นาย ในการฝึกบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งการปฏิบัติกำลังพลสามารถปฏิบัติเข้าใจในขั้นตอนและพร้อมในการสนับสนุนการฝึก ซึ่งการปฏิบัติเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

เมื่อวันที่ 2 ธ.ค.63 บก.ทท. (นทพ.) โดย ศฝภ.นทพ. ได้ให้การต้อนรับ พล.ร.อ. คณิพล สงเจริญ ร.น. รอง ผบ.รร. จิตอาสาพระราชทาน และให้การสนับสนุน การฝึกอบรมหลักสูตรจิตอาสา 904 “หลักสูตรหลักประจำ” รุ่นที่ 5/63 กองร้อย A2 จำนวน 144 นาย ในการฝึกบรรเทาสาธารณภัย

เมื่อวันที่ 17 ธ.ค.63 บก.ทท. (นทพ.) โดย ศฝภ.นทพ. ได้ให้การต้อนรับ พล.อ. สันทัศน์ นันท์วิภาคย์ศิริ รมว.พิเศษ บก.ทท./ทน.คทท.2 และคณะฯ ในการ ติดตามและกำกับดูแลการดำเนินงานตามนโยบาย ผบ.ทสส. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 (คกทท.64) ในการนี้ พล.ต. กฤษณ์ชัย จำนวนค์เนียร รอง เสธ.นทพ. (ฝ่ายพัฒนา) ร่วมให้การต้อนรับ

เมื่อวันที่ 4 ธ.ค.63 บก.ทท. (นทพ.) โดย พ.อ. ณวัฒน์ ปกป้อง ผบ.นพค.15 สนภ.1 นทพ. เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการประกวดภาพพระบารมี ณ อาคารศูนย์เยาวชนชนตึกถ้ำ นพค.15 สนภ.1 นทพ. ต.ห้วยคต อ.ห้วยคต จ.อุทัยธานี

เมื่อวันที่ 18 ธ.ค.63 บก.ทท. (นทพ.) โดย พล.ต. สมบัติ ธัญญะวัน ผอ.สนภ.1 นทพ. เป็นประธานการเปิดการฝึกอบรมการพัฒนาทักษะระบบเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างต้นแบบของหน่วย และลงมือปฏิบัติแก้ปัญหาจริงและพึ่งพาตนเองได้ ณ ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเือง อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี

เมื่อวันที่ 21 ม.ค.64 บก.ทท. (นทพ.) โดย พ.อ. ณวัฒน์ ปกป้อง ผบ.นพค.15 สนภ.1 นทพ. ร่วมกับส่วนราชการในพื้นที่ดำเนินการมอบผ้าห่มกันหนาวให้กับผู้ประสบภัยหนาวเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในพื้นที่ อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี

ภารกิจผู้บังคับบัญชา สำนักงานพัฒนาภาค 2

รอบรู้ นทพ.
Armed Forces Development Command

เมื่อวันที่ 25 ม.ค.64 บก.ทพ. (นทพ.) โดย พล.ต. ชีระยุทธ จินห์รัฐ ผอ.สนภ.2 นทพ. เป็นประธาน ส่งมอบโครงการขุดลอกแหล่งน้ำเดิม (อ่างเก็บน้ำบ้านม่วงน้ำโพ) ต.สังคม อ.สังคม จ.หนองคาย ดำเนินการโดย นพค.25 สนภ.2 นทพ. จากนั้นได้มอบผ้าห่มกันหนาวให้กับราษฎรในพื้นที่ จำนวน 50 ชุด เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยหนาว เนื่องจากในพื้นที่ดังกล่าว มีสภาพอากาศที่หนาวเย็น โดยมี พ.อ. ณัฐวัฒน์ นิลฤทธิโชติ ผบ.นพค.25 สนภ.2 นทพ. และข้าราชการในพื้นที่ ให้การต้อนรับ ณ พื้นที่ปฏิบัติงานอ่างเก็บน้ำ บ.ม่วงน้ำโพ ต.สังคม อ.สังคม จ.หนองคาย

เมื่อวันที่ 1 ก.พ.64 บก.ทพ. (นทพ.) โดย พล.ต. ชีระยุทธ จินห์รัฐ ผอ.สนภ.2 นทพ. พร้อมคณะ ตรวจติดตามผลการปฏิบัติงานจัดหาไม้กั้นน้ำใช้ตามแผนงาน/โครงการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 โครงการขุดลอกหนองจิก เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตรให้กับราษฎร ผลการปฏิบัติงาน ร้อยละ 10 ณ บ.วังแสง ม.10 ต.นาม่วง อ.ประจักษ์ศิลปาคม จ.อุดรธานี

เมื่อวันที่ 4 ก.พ.64 เวลา 0930 บก.ทพ. (นทพ.) โดย พล.ต. ชีระยุทธ จินห์รัฐ ผอ.สนภ.2 นทพ. และคณะ ตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงานโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 งานก่อสร้างเส้นทางคมนาคม ปรับปรุงทางลูกรังเป็นผิวจราจรแบบ Cape Seal กว้าง 5 ม. ไม่มีไหล่ทาง ระยะทาง 2.929 กม. ดำเนินการโดย นพค.22 สนภ.2 นทพ. โดยมี พ.อ. สันทัศน์ ชำนาญเวช ผบ.นพค.22 สนภ.2 นทพ. เป็นผู้นำตรวจ ณ บ.พนอมเหนือ ม.5 ต.พนอม อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม

รอบรู้ นทพ.
Armed Forces Development Command

ภารกิจผู้บังคับบัญชา สำนักงานพัฒนาภาค 3

เมื่อวันที่ 10 ธ.ค.63 บก.ทท. (นทพ.) โดย พล.อ. นเรนทร์ สิริภูบาล ผบ.นทพ. และ คุณอลิสรา สิริภูบาล ประธานชมรมแม่บ้านหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา พร้อม พล.ต. ดำรงค์ คงเดช ผอ.สนภ.3 นทพ. เยี่ยมการปฏิบัติงานและร่วมกิจกรรม กับจิตอาสา 904 ในสังกัดของ สนภ.3 นทพ. ในงานพระราชทานปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2559-2560 ซึ่งได้จัดกิจกรรม ดังนี้ รถครัวสนาม (โรงครัวพระราชทาน) ประกอบอาหาร แจกจ่ายประชาชน จำนวน 3,000 กล่อง รถประปาสนาม ผลิตน้ำดื่มแจกจ่าย จำนวน 3,000 ขวด ถ่ายทอดเสียงทางวิทยุ จากสถานีวิทยุกระจายเสียง 914 สนับสนุนรถสุขาเคลื่อนที่ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แมริม ด.ซีเหล็ก อ.แมริม จ.เชียงใหม่

เมื่อวันที่ 11 ธ.ค.63 บก.ทท. (นทพ.) โดย พล.ต. ดำรงค์ คงเดช ผอ.สนภ.3 นทพ. สนับสนุนรถครัวสนาม (โรงครัวพระราชทาน) และรถประปาสนาม พร้อมกำลังพลจิตอาสาพระราชทาน สนภ.3 นทพ.

ภารกิจผู้บังคับบัญชา สำนักงานพัฒนาภาค 4

รอบรู้ นทพ.
Armed Forces Development Command

เมื่อวันที่ 5 ธ.ค.63 บก.ทพ. (นทพ.) โดย พล.ต. กฤษณ์ จันทรมิณ ผอ.สนภ.4 นทพ. พร้อมกำลังพลชุดบรรเทาสาธารณภัยเคลื่อนที่เร็ว จำนวน 12 นาย และชุดบรรเทาสาธารณภัยเคลื่อนที่เร็ว นทพ.43 สนภ.4 นทพ. โดยร่วมกับ ฝ่ายข่าวช่องวัน สถานีโทรทัศน์ช่องวัน 31 ตามโครงการวันสร้างสุข พร้อมศิลปินมาร่วม ให้กำลังใจกับผู้ประสบอุทกภัย ได้มอบถุงยังชีพ จำนวน 600 ถุง ยาสามัญประจำบ้าน จำนวน 100 ชุด และน้ำดื่ม จำนวน 2,000 ขวด ณ รร.บ้านท่าเรือมิตรภาพที่ 30 และในพื้นที่ ม.1 ต.ท่าเรือ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช

เมื่อวันที่ 30 ธ.ค.63 บก.ทพ. (นทพ.) โดย พล.ต. กฤษณ์ จันทรมิณ ผอ.สนภ.4 นทพ. ตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงานของ ชุดเจาะบ่อบาดาล ช.พัฒนา สนภ.4 นทพ. เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ รร.ตรีกียะตุลอมมะห์ ต.ท่าแพ อ.ท่าแพ จ.สตูล ผลการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

เมื่อวันที่ 17 ม.ค.64 บก.ทพ. (นทพ.) โดย พล.อ. นเรนทร์ สิริภูบาล ผบ.นทพ. และ คุณอลิสา สิริภูบาล ประธานชมรมแม่บ้านหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา และคณะช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ จ.ปัตตานี

รอบรู้ นทพ.
Armed Forces Development Command

ภารกิจผู้บังคับบัญชา สำนักงานพัฒนาภาค 5

เมื่อวันที่ 29 ธ.ค.63 บก.ทพ. (นทพ.) โดย ผบ.นทพ.56 สนภ.5 นทพ. ได้ส่งมอบอาคารบริการน้ำดื่ม จำนวน 7 แห่ง ให้แก่โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนงานโครงการประจำปี งบประมาณ 2564 เพื่อเป็นของขวัญปีใหม่ พ.ศ.2564 ให้กับประชาชน ในพื้นที่ ต.ไพลย์ อ.น้ำขุ่น จ.อุบลราชธานี

เมื่อวันที่ 20 ม.ค.64 บก.ทพ. (นทพ.) โดย พล.ต. นำพล คงพันธ์ ผอ.สนภ.5 นทพ. นำกำลังพลเยี่ยมชุมชนเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อ.ประทาย พร้อมเป็นประธานมอบกิ่งพันธุ์ไม้ผลพระราชทานตามโครงการตามแนวพระราชดำริ ของ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี “บ้านนี้มีผล ผู้คนรักกัน” ให้กับตัวแทนชาวบ้าน ต.หนองพลวง และ ต.หันห้วยทราย พร้อมร่วมกับชาวบ้าน ปลูกกิ่งพันธุ์ไม้ผล จำนวน 159 ต้น รอบอ่างเก็บน้ำบ้านดอนกอก ต.หนองพลวง อ.ประทาย จ.นครพนม ซึ่งดำเนินการขุดลอกโดย สนภ.5 นทพ.

เมื่อวันที่ 1 - 26 ก.พ.64 บก.ทพ. (นทพ.) โดย ผบ.นทพ.55 สนภ.5 นทพ. จัดจิตอาสา 904 ติดตามพบปะเยี่ยมเยือน พูดคุยให้กำลังใจและสำรวจความต้องการความช่วยเหลือ ผู้ผ่านการอบรมโครงการพระราชทาน “โคกหนองนาแห่งน้ำใจ และความหวัง กรมราชทัณฑ์” จำนวน 60 ราย พื้นที่ อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ

ภารกิจผู้บังคับบัญชา สำนักงานทหารพัฒนา

รอบรู้ นทพ.
Armed Forces Development Command

เมื่อวันที่ 2 ต.ค.63 บก.ทท. (นทพ.) โดย สทพ.นทพ. ได้จัดพิธีรับ-ส่งหน้าที่และมอบการบังคับบัญชา ผอ.สทพ.นทพ. ระหว่าง พล.ท. อนุชา ยันตรปรกรณ์ รอง ผอ.ศปร. กับ พล.ต. นพดล ปิ่นทอง ผอ.สทพ.นทพ. ณ บก.สทพ.นทพ.

เมื่อวันที่ 8 ม.ค.64 บก.ทท. (นทพ.) โดย กสข.สทพ.นทพ. ให้การต้อนรับ พล.อ. นเรนทร์ สิริภูบาล ผบ.นทพ. และคณะ ในโอกาสเดินทางมาตรวจเยี่ยมหน่วย โดยมี พล.ต. นพดล ปิ่นทอง ผอ.สทพ.นทพ. พร้อมคณะ ให้การต้อนรับ โดยในการนี้ ผบ.นทพ. ได้เข้าเยี่ยมชมนิทรรศการ, ชมโคฟอพันธุ์, ชมการสาธิตการรดน้ำเชื้อ และกระบวนการผลิตน้ำเชื้อโคฟอพันธุ์ พร้อมทั้งพบปะและมอบรางวัลอวดฟอน พร้อมอุปกรณ์ป้องกันเชื้อ โควิด ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ และชมลูกโคของเกษตรกรที่เกิดจากการผสมเทียม ณ กสข.สทพ.นทพ. ต.ท่าถ่าน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

เมื่อวันที่ 3 มี.ค.64 บก.ทท. (นทพ.) โดย สทพ.นทพ. พล.ต. นพดล ปิ่นทอง ผอ.สทพ.นทพ. ร่วมคณะ ผบ.นทพ. ให้การต้อนรับ คุณบุษกร ศรีสวัสดิ์ นายกสมาคมแม่บ้านกองบัญชาการกองทัพไทย และคณะ ในโอกาสเดินทางมาตรวจเยี่ยม โครงการธงด่านเงินจำหน่ายสินค้าราคาประหยัด บก.ทท.ประจำเดือน มี.ค.64 ณ อาคารอเนกประสงค์ บก.ทท.

ห้วง ม.ค.64 บก.ทท. (นทพ.) โดย สสน.นทพ. ได้จัดกำลังพล จำนวน 6 นาย ประกอบด้วย นายทหารสัญญาบัตร 2 นาย และนายทหารประทวน 4 นาย สนับสนุน สนผ.กท./ฝ่ายเลขานุการ ศบภ.กท. ในการคัดกรองโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และคัดแยกกลุ่มคนไทยที่เดินทางกลับจากต่างประเทศ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของด่านควบคุมโรค ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

เมื่อวันที่ 10 ก.พ.64 บก.ทท. (นทพ.) โดย พล.ต. ธนินทร พูทองคำ ผอ.สสน.นทพ. ได้นำกำลังพลรับฟังการบรรยายพิเศษทางวิเทศน์ในหัวข้อเรื่อง “ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์/ทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ และ พ.ร.บ./กฎหมายที่เกี่ยวข้อง” ณ อาคารอเนกประสงค์ นทพ. เพื่อให้กำลังพลมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเรื่องที่มาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เมื่อวันที่ 17 ก.พ.64 บก.ทท. (นทพ.) โดย ชมรมแม่บ้าน นทพ. ได้จัดกิจกรรมโครงการ “ปันน้ำใจ ยืนไม่ตรี สู้ภัย COVID-19” โดยมอบถุงยังชีพ ข้าวสาร แอลกอฮอล์ล้างมือ และเชือกยัดออกกำลังกาย ให้กับประชาชนในชุมชนหน้าท่าอากาศยานได้ เขตดอนเมือง กท. โดยมี พล.ต. ธนินทร พูทองคำ ผอ.สสน.นทพ. ดูแลอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม

รอบรู้ นทพ.

Armed Forces Development Command

ปรับย้าย กำลังพล เข้า - ออก หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ในแวดวงนักรบสีน้ำเงินกับการเปลี่ยนแปลงในหลายรูปแบบย่อมเป็นสิ่งคู่กันตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อม เฉกเช่นเดียวกับแวดวงของหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในกระทรวงกลาโหม และนอกกระทรวงกลาโหม แต่ที่เราทุกท่านปรารถนาคือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ประการหนึ่งที่เป็นปัจจัยนำไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น ได้แก่ การติดตามข้อมูลข่าวสารในเรื่องใกล้ตัวเราในเรื่องการเลื่อนยศ ปรับย้าย ของพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน กองบรรณาธิการวารสารทหารพัฒนา จึงขอเสนอข้อมูลดังกล่าว ต่อไปนี้

นายทหารย้ายออก

ลำดับ	ยศ-ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่งเดิม	ตำแหน่งใหม่
1.	พล.ท. สุชาติ สุทธิพล	รอง ผบ.นทพ. (อัตรา พล.ท.)	ผทค.พิเศษ บก.ทพ. (อัตรา พล.อ.)
2.	พล.ท. สัมพันธ์ นันทิกาศ์หิรัญ	รอง ผบ.นทพ. (อัตรา พล.ท.)	ผทค.พิเศษ บก.ทพ. (อัตรา พล.อ.)
3.	พล.ต. อนุชา ยันตรปรกรณ์	ผอ.สทพ.นทพ. (อัตรา พล.ต.)	รอง ผอ.สปร. (อัตรา พล.ท.)
4.	พล.ต. สมบัติ ธิญะวัน	ผอ.สนภ.1 นทพ. (อัตรา พล.ต.)	นายทหารปฏิบัติการพิเศษ สำนักนายทหารปฏิบัติการพิเศษในพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ (อัตรา พล.ท.)
5.	พ.อ. ศราวุธ จันทร์พุ่ม	รอง ผอ.สนภ.4 (อัตรา พ.อ.(พ))	ผทค.บก.ทพ. (อัตรา พล.ต.)
6.	พ.อ. วิสุทธิ์ บุญสุริยกานต์	รอง ผอ.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผทค.บก.ทพ. (อัตรา พล.ต.)
7.	พ.อ. เพชรพนม โพธิ์ชัย	รอง ผอ.สนภ.2 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผทค.บก.ทพ. (อัตรา พล.ต.)
8.	พ.อ. เอกศิษฐ์ ใจตรงฉัตรพงศ์	รอง ผอ.สนภ.1 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผทค.บก.ทพ. (อัตรา พล.ต.)
9.	พ.อ. ณรงค์ชัย ไชยชนะ	ผบ.นทพ.34 สนภ.3 นทพ. (อัตรา พ.อ.)	รอง ลก.บก.ทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
10.	พ.อ. โกศล กิจกุลธนนันต์	นตส.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	รอง ผอ.สตน.ทหาร (อัตรา พ.อ.(พ))
11.	พ.อ. ไพบุลย์ คิตศิริรัตน์	นธน.นทพ. (อัตรา พ.อ.)	ผอ.กฎก.สท.ทหาร (อัตรา พ.อ.(พ))
12.	พ.อ. ธวัชชัย สิทธิแก้ว	รอง ผบ.นทพ.35 สนภ.3 นทพ. (อัตรา พ.อ.)	นายทหารประจำ สน.ผบ.ทสส. (อัตรา พ.อ.(พ))
13.	พ.อ. ถาวร เกตุทองมา	รอง เสธ.สนภ.4 นทพ. (อัตรา พ.อ.)	นปก.ประจำ บก.ทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
14.	พ.อ.หญิง คัมภีร์ เกษมเศรษฐ	ผอ.กท.ศฝช.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	นปก.ประจำ บก.ทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
15.	พ.อ.หญิง จิตเกษม รองทิม	ประจำ นทพ.	นปก.ประจำ บก.ทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
16.	พ.อ.หญิง สุรพิย มาสมบุญ	ประจำ นทพ.	นปก.ประจำ บก.ทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
17.	น.อ.หญิง รัชดาพร ผาสุธรรม ร.น.	ประจำ นทพ.	นปก.ประจำ บก.ทพ. (อัตรา น.อ.(พ))
18.	น.อ.หญิง สายนธ์ ธรรมสอน	ท.น.ส.909 สนภ.2 นทพ. (อัตรา น.อ.)	นปก.ประจำ บก.ทพ. (อัตรา น.อ.(พ))
19.	น.อ.หญิง ปานใจ วงษ์มาก	รอง ผอ.กท.ศฝช.สทพ.นทพ. (อัตรา น.อ.)	นปก.ประจำ บก.ทพ. (อัตรา น.อ.(พ))

ปรับย้าย กำลังพล เข้า - ออก หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

นายทหารย้ายเข้า

ลำดับ	ยศ-ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่งเดิม	ตำแหน่งใหม่
1.	พล.อ. นเรนทร์ สิริภูบาล	ผบ.สปท. (อัตรา พล.อ.)	ผบ.นทพ. (อัตรา พล.อ.)
2.	พล.ต. กฤษณ์ชัย จานงค์เนียร	ผอ.สบท.สปท.ทหาร (อัตรา พล.ต.)	รอง เสธ.นทพ. (อัตรา พล.ต.)
3.	พล.ต. วีระยุทธ จินห์ริญ	ผทค.บก.ทพ. (อัตรา พล.ต.)	ผอ.สนภ.2 นทพ. (อัตรา พล.ต.)
4.	พ.อ. ชยุตรา เสริมสุข	นปก.ประจำ บก.ทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	รอง ผอ.สนภ.1 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
5.	พ.อ. อาร์ม สมรรถะบุตร	นปก.ประจำ บก.ทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผอ.กвт.ศฝช.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
6.	พ.อ. พลภัทร เทียนไทย	นปก.ประจำ สปท.ทหาร (อัตรา พ.อ.(พ))	ผอ.กงป.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
7.	พ.อ. เอกดนัย จุลโกล	รอง.ผอ.กกย.ท.น.1 (อัตรา พ.อ.)	ผบ.นพค.12 สนภ.1 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
8.	พ.อ.หญิง พริยาภรณ์ แจ่มการดี	รอง.ผอ.กต.น.1 สदन.ทหาร (อัตรา พ.อ.)	นตส.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))

ปรับตำแหน่ง

ลำดับ	ยศ-ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่งเดิม	ตำแหน่งใหม่
1.	พล.ท. กิตติพงศ์ กาญจนาคม	เสธ.นทพ. (อัตรา พล.ท.)	รอง ผบ.นทพ. (อัตรา พล.ท.)
2.	พล.ท. อนุสรณ์ คุ่มอักษร	ผอ.สนภ.4 นทพ. (อัตรา พล.ต.)	รอง ผบ.นทพ. (อัตรา พล.ท.)
3.	พล.ท. ธวัชชัย ตะนุติษฐ์	ผอ.สนภ.2 นทพ. (อัตรา พล.ต.)	เสธ.นทพ. (อัตรา พล.ท.)
4.	พล.ต. กฤษณ์ จันทนิยม	ผอ.สสน.นทพ. (อัตรา พล.ต.)	ผอ.สนภ.4 นทพ. (อัตรา พล.ต.)
5.	พล.ต. ธนินทร์ พู่ทองคำ	รอง เสธ.นทพ. (อัตรา พล.ต.)	ผอ.สสน.นทพ. (อัตรา พล.ต.)
6.	พล.ต. นพดล ปั่นทอง	ผอ.สนภ.1 นทพ. (อัตรา พล.ต.)	ผอ.สทพ.นทพ. (อัตรา พล.ต.)
7.	พล.ต. กฤษณ์ชัย จานงค์เนียร	รอง เสธ.นทพ. (อัตรา พล.ต.)	ผอ.สนภ.1 นทพ. (อัตรา พล.ต.)
8.	พ.อ. ยุทธชัย จันทรวีภาค	รอง ผอ.สนภ.3 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	รอง เสธ.นทพ. (อัตรา พล.ต.)
9.	พ.อ. ชูศักดิ์ วีระกิจ	รอง ผอ.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	รอง ผอ.สนภ.3 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
10.	พ.อ. ปัญญา หารินเดช	รอง ผอ.ศฝช.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	รอง ผอ.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
11.	พ.อ. ปวัน บุญบันดาล	ผสธ.ผบ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	รอง ผอ.ศฝช.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
12.	พ.อ. ศุภฤกษ์ จรรย์วิจักษ์ณ์	ผบ.นพค.12 สนภ.1 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	เสธ.สนภ.1 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))

ปรับย้าย กำลังพล เข้า - ออก หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

ปรับตำแหน่ง

ลำดับ	ยศ-ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่งเดิม	ตำแหน่งใหม่
13.	พ.อ. อาร์ม ชงัดเวช	ผบ.นพค.33 สนภ.3 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผอ.กกพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
14.	พ.อ. เอกศักดิ์ ริมธีระกุล	ผบ.นพค.56 สนภ.5 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผอ.กกย.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
15.	พ.อ. วัชรพงษ์ จันทรหอม	เสธ.สนภ.4 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	รอง ผอ.สนภ.4 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
16.	พ.อ. ไชยวัฒน์ โสดา	ผบ.นพค.43 สนภ.4 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	รอง ผอ.สนภ.2 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
17.	พ.อ. เขาวลิต พบจันอัด	ผบ.นพค.22 สนภ.2 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	เสธ.สนภ.2 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
18.	พ.อ. กิรชิต คุณาวงศ์	เสธ.สนภ.5 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผบ.นพค.54 สนภ.5 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
19.	น.อ. กรเอก ศรีสมบุญ	เสธ.สนภ.1 นทพ. (อัตรา น.อ.(พ))	ผบ.นพค.16 สนภ.1 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
20.	พ.อ. สิทธิชัย เสาวคนธ์	ผอ.กกบ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผบ.นพค.56 สนภ.5 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
21.	พ.อ. ศักดิ์ชัย บุญสอน	ผบ.นพค.26 สนภ.2 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผอ.กกบ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
22.	พ.อ. เจษฎา ศรีหมอก	ผบ.นพค.54 สนภ.5 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผบ.นพค.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
23.	พ.อ. อนุมาศ พินิจชอบ	ผบ.นพค.15 สนภ.1 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผบ.นพค.34 สนภ.3 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
24.	พ.อ. ชาณุณรงค์ บุญญาชาติภักดี	ผอ.กสข.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผอ.กกส.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
25.	พ.อ. สันทัศน์ ชำนาญเวช	ผอ.กกย.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผบ.นพค.22 สนภ.2 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
26.	พ.อ. ยศศักดิ์ บรรเทา	ผอ.กกส.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผบ.นพค.33 สนภ.3 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
27.	พ.อ. พานูวัตร ฐมา	ผอ.กขว.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	เสธ.สนภ.5 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
28.	พ.อ. ตวงทิพย์ ดิณเวส	ผอ.กกข.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผบ.นพค.46 สนภ.4 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
29.	พ.อ. บรรณกร วงษ์สุวรรณ	ผอ.กกพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผบ.นพค.43 สนภ.4 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
30.	พ.อ. สุรภาพ พรหมภัทรพร	ผอ.กข.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผบ.นพค.44 สนภ.4 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
31.	พ.อ. ณัฐราภูมิ นิกร	เสธ.สนภ.2 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผบ.นพค.26 สนภ.2 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
32.	พ.อ. ปองภพ จงรักดี	ผบ.นพค.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))	ผอ.กขว.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
33.	น.อ. อธิสพล สังขรัตน์	รอง ผบ.นพค.45 สนภ.4 นทพ. (อัตรา น.อ.(พ))	เสธ.สนภ.4 นทพ. (อัตรา น.อ.(พ))
34.	พ.อ. อาร์ม สมรรถะบุตร	ผอ.กท.ศฝข.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ.))	ผอ.กท.ศฝข.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ.))
35.	น.อ. ยุทธศาสตร์ ธรรมเดชศักดิ์	ผอ.กท.ศฝข.สทพ.นทพ. (อัตรา น.อ.(พ.))	ผอ.กท.ศฝข.สทพ.นทพ. (อัตรา น.อ.(พ.))
36.	พ.อ. วรเทพ รัตโนทัย	รอง ผอ.กกข.นทพ. (อัตรา พ.อ.)	ผอ.กกข.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
37.	พ.อ. ฤชดา ชูอำนาจ	รอง ผอ.กกส.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.)	ผอ.กกส.สทพ.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
38.	พ.อ. ณวัฒน์ ปกป้อง	รอง เสธ.สนภ.2 นทพ. (อัตรา พ.อ.)	ผบ.นพค.15 สนภ.1 นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))
39.	พ.อ. สุเมธ นุชยงค์	รอง ผอ.กกข.นทพ. (อัตรา พ.อ.)	ผอ.กกข.นทพ. (อัตรา พ.อ.(พ))

สำหรับข้อมูลในการเลื่อนยศตำแหน่ง ปรับย้ายข้างต้น จะเป็นประโยชน์ต่อการประสานและทราบ
 ความเป็นไปของเพื่อนนักรบสีน้ำเงิน ว่าเป็นอย่างไรกันบ้าง **เชิญชวนให้ผู้อ่านได้ติดตามในฉบับต่อไปค่ะ**

จริยธรรมในการตีพิมพ์

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความวิชาการ/บทความวิจัยในวารสารทหารพัฒนา

วารสารทหารพัฒนา ได้ตระหนักถึงมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์บทความวิชาการ/บทความวิจัยออกสู่สาธารณชน ที่จำเป็นจะต้องรักษาอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การตีพิมพ์เผยแพร่บทความนั้น มีมาตรฐาน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม วารสารทหารพัฒนา จึงได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคคล 3 กลุ่ม ที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียน

1. ต้องรับรองว่าบทความที่ส่งมาเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์เป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน ไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น และไม่ซ้ำซ้อนหรือละเมิดลิขสิทธิ์จากผลงานเขียนของผู้อื่น
2. บทความที่มีชื่อผู้เขียนหลายคน ต้องได้รับการยินยอมจากผู้เขียนทุกคน
3. ต้องศึกษารายละเอียดคำแนะนำสำหรับผู้เขียนและเขียนบทความตามรูปแบบที่วารสารทหารพัฒนามกำหนด
4. ต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น หากมีการนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ในบทความที่ส่งมาเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ ผู้เขียนต้องอ้างอิงในเนื้อหา และทำการการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ ตามรูปแบบที่วารสารทหารพัฒนามกำหนด
5. เนื้อหาทั้งหมดที่ปรากฏในบทความที่ส่งมาเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน หากมีการละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้เขียนยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ

1. ต้องพิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาพิจารณาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ และขอบเขตของวารสาร
2. ต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนที่อาจพึงมีหรือพึงได้ จากการตอบรับบทความให้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของวารสาร
3. ตลอดช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความหนึ่ง ๆ บรรณาธิการต้องเก็บรักษาข้อมูลของการประเมินบทความนั้น ๆ โดยไม่เปิดเผยข้อมูลแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง อันอาจนำไปสู่ความเสียหายต่อผู้เขียนและวารสาร
4. ต้องตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานของผู้อื่น หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมินโดยทันที และดำเนินการติดต่อผู้เขียนหลัก เพื่อให้ชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อบรรณาธิการจะได้นำไปใช้ประกอบในการตอบรับหรือปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้นต่อไป

บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

1. ตลอดช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความหนึ่ง ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความต้องเก็บรักษาข้อมูลของการประเมินบทความนั้น ๆ โดยไม่เปิดเผยข้อมูลแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง อันอาจนำไปสู่ความเสียหายต่อผู้เขียนและวารสาร
2. หากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความได้รับบทความซึ่งตนเองอาจมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ผู้ประเมินควรดำเนินการแจ้งให้บรรณาธิการทราบโดยทันที
3. ควรประเมินบทความภายในระยะเวลาที่วารสารกำหนด
4. ควรแนะนำและประเมินบทความด้วยความรู้ ความสามารถ เพื่อให้บทความที่ได้รับการประเมินมีคุณภาพทางวิชาการ และผู้เขียนสามารถนำข้อเสนอแนะที่ได้รับกลับไปแก้ไข เพื่อให้บทความมีความสมบูรณ์ทางวิชาการ และก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อไป
5. หากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ ตรวจสอบพบว่าบทความที่ประเมินเป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่น ๆ ให้แจ้งบรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน

เกียรติยศ

ไม่ได้มาด้วยชาติกำเนิด
แต่เกิดจากการกระทำ

Not noble by birth, yet noble by deeds.

สมเด็จย่า

เทิดราชัน ทันสมัย พัฒนา

กองบรรณาธิการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา

เลขที่ 8 สำนักงานทหารพัฒนา ถนนนางปรือประชาพัฒนา แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

E-mail: editor.mdjournal@gmail.com

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AFDCJournal>

www.facebook.com/AFDCJournal